

FÁBIÁN SÁNDOR

**ARS BREVIS
VITA IDEM**

FÁBIÁN SÁNDOR

ARS BREVIS
VITA IDEM

*Válogatott és új költemények,
műfordítások*

Várad
2015
Nagyvárad

© Fábíán Sándor, 2015
Szerkesztette: Szűcs László

ISBN 978-973-0-20012-6

ISBN 978-973-0-20013-3

NEHÉZ SZÉPSÉG

1964

HOMO FELIX

Ne kérdezd, személy szerint ki vagyok.
Mögötted állok a buszon,
láthatsz az utcán lányba karolva
fiatalon,
idős asszonyt engedsz előre,
visszanézel egy elmenőre:
mind én vagyok,
orvos itt, odább esztergályos,
kollektivista, mérnök, bájos
diáklány, máskor csak gyerek –
koromat, nememet ne kérdezd,
hisz egyre megy,
sokból egy vagyok új nevemmel:
homo felix – a boldog ember,
éppolyan, mint a többiek.

Élni öröm. (Egy zöld fenyőfát
láttam, hogy fésült meg a fény,
mint kis hajcsomók, árnygubancok
akadtak fenn a fésűjén.)

Örülni szép. (Én ősziidőben,
sárban se járok csüggeteg,
hajamon gyöngyös vízrügyecskék
ülnek, ha esőben megyek.)

Szép, ami jó. (Ma kinevettem
az ostoba fatörzseket.
Eltűrjük – mondották – a hernyót,
hogy szép lepkéink nőjenek.)

Szöveteimben idegen test
a fertőzött bú: gátat fejleszt
körülotte a vér,
hitem a megtisztult egészség,
mely kórt legyőzve kél.

Élni de szép! A gépet látni,
amint a célba tör:
rakétát csillagként körözve,
gépkocsit, amely dübörögve
az utakkal pöröl,
hallani, hogy a falu végén
a szél, a rossz kölyök
visít, mert megvágták a drótok
a villanyfák között...

Boldog vagyok: harcoltam, tettem,
nem hagytam semmit építetlen,
ha kérte az idő,
megterveztem s megalapoztam
a szép kort, ami jó.

NYILATKOZAT

Alulírott, lakó a friss jelenben,
álmodozó, de inkább tervező,
boldog vagyok, hogy gyermeke lehet:
ennek a kornak,
melyben az alkotás időtlen,
s amelyben úgy nő a sebesség,
hogy már maholnap
a célt elérni út kell csak, idő nem.

Vallom,
hogy az öröm ma mást,
többet jelent, mint csak a kacagást,
táncos kedvet vagy estjáró szerelmet –
az életünket egészben jelenti:
minden percét a jövőt készítő,
halk hangú gépen dolgozó idő
teremti.

Tudom a kinti nagy fák véleményét
az emberekről: „Örömük elérnék
– mert akárcsak mi, konokul növény faj –,
csak az a baj velük,
hogy mozdíthatók, nincsen gyökerük.”

MAI SZEMMEL

Széltengelyükön nagy felhők forognak –
mint hatalmas orsókról gombolyodnak
róluk az eső vékony szálai:
valami rejtett váz segíti őket
támasztalan a légtérben állni.
A zápor háztetőkre gyűlt vizét
csatornák sora zajjal önti szét.
Az úttest fénylő, sík tükörszalag.
Lucskos fényeinek kerékpár szalad,
s egy autó –
versengnek saját tótágast futó
képmásaikkal. Nem messze előtte
leány jön, rajta műanyag kabát –
gyöngysor a víz a csillogó redőkben.

Kapuba állva figyelem a záport.
Lanyhulva ömlik – fent a megfogyott
felhők között nyíló rés mind nagyobb.
A víz – friss lakkfesték – mindent bevon.
Piros virágok gyúlnak ki a parkban –
kis stoplámpák a nyirkos utakon.

Indulok, s gonddal kikerülgetem
hazafelé a sima pocsolyákat.
(Cipőm bőréen már ezüstösre száradt
a rácsapódott sár.) Gondolkozom.
Jó, hogy e század
fia vagyok, s a ma módján tudom
csodálni azt, mit szerte lát az ember.
Szebb az eső, a sár, a nap, az élet
így, mai szemmel.

A PARKBAN

Csend van. Hosszan az égre hunyorgok.
Nőni látom, tűzköre tágul,
felhők szélén sok kicsi láng gyúl,
fent az ég csupa fény,
s mint homorú nagy műtőlámpa a kozmosz
mennyezetén
– melyet az élet karja irányít –,
árnyék nélkül a földre világít.

AUTÓKEREKEK

Újak vagyunk – mely gát lenne magunknak
testünkön szöglet nem akad.
Tiszta formánkban bízva indulunk meg
a gazdagterhű váz alatt.

Átmérőnk nagy, a hossza ölnyi. Hogyha
kivájt gödrökön átmegyünk,
önnönmagunkból alkot önmagunknak
homorú hidat peremünk.

A lendületünk messzi tájakig visz.
Nyomunkon mintás dísz marad.
Kopunk ugyan, de pótlón gombolyítjuk
abroncsunkra az utakat.

EGYETEM UTCA

Az egyetemre menőben az utcán
megrebbennek a fák, ha tar
gallyaik között szél száll át, madár vagy
diák-kacaj.

Az egyetemre menőben az utcán
keskeny a járda,
s mi (diákszokás ez) inkább a tágra
szabott úttesten járunk, hol futó
kerék nyomától kihímzett a hó.
(Így akarjuk majd jární életünk is,
a szűk aszfaltot használatlan hagyva,
rászokva tágabb, szélesebb utakra.)

Az egyetemre menőben az utcán
a nagy fák
csipesz-gallyaik közén puha vattát:
havat tartanak, melyre rácsurog
a felhőtlen ég rosszúl becsukott
kék üvegéből a tárolt tömény
fertőtlenítőszer: a téli fény.
Ezt rákenik a szélre és az útra,
kerítésekre, falakra, kapukra – –
a hosszú utca, mely a dombra futva
figyeli jöttünk,
tisztaság-szagú körülöttünk.

GÉPEK MÁJUSA

Autóbuszok jönnek, lányka-gallyak
elé villantnak tükrös ablakot,
aztán szuszogva állnak meg a sarkon,
mint szelídített, lomha állatok.

Lökhajtásos gép fordul, égbe karcol –
mennyekek sebe a teste gyúrte ránc.
A fűben szerte ibolyák hevernek
mint lepattogzott égszínkéék zománc.

Tavaszkunkból az induló rakéta
néhány köbmétert kabinjába zár,
s elszállítja a levegőtlen űrbe,
hol vonzásmentes tereket talál.

TUTAJJAL BÉKÁSIG

Úgy görögtek a szálfák közt a cseppek,
mint tengelyben a kis csapágygolyók.
A tutaj meg-megrezgve siklott,
követte hűen a folyót.

Elöl álltam, a két tutajos mellett.
Habbal sistergő, sebes kanyarok
buktatóin a gyorsan áradó
Beszterce vize lábamig csapott.

Félnapig mentünk. Egyre szélesebb lett
a folyó, s hogy a nagy parti kövek
csúcsáig ért már, felbukkant a tó –
partok párnáján fekvő víztömeg.

A Beszterce kanyargott, majd lelassult,
erejét, szinte látszott, visszafogta,
s halk gomolygással vegyült el a tóban
nagy örvényekbe fúlt a sodra.

Tetszett a kanyart karoló folyó,
mely a szép rohanást feledten
adja vizét a tónak, az egésznek –
rövidül, hogy így növekedjen.

SZERSZÁMSORS

Szemem a megmunkált anyagban
elsősorban a szerszámot csodálja.
Nekem a fahíd jó vésőt jelent,
gyalut a bútor sima fája,

a csille szene vascsákányt idéz
(hegye cikázó szikrája a mélynek),
a gépalkatrészt nézve reszelő
jut eszembe, amint a fémbe mélyed,
a levágott fa fűrészek fogát
hordja magában, melyek sírva vágnak,
ha él az ág ...

Szorgos szerszámnak szánom léteimet –
ne csak munkált – munkáló is legyek.
Csontjaim lassan beleőröm
a szétzúzandó dolgok halmazába,
gondolataim torz szögleteket
csiszolnak formásra, simára,
nem sajnálom semmim – se szívem,
se izmaim, se szemeim,
csak tudjam, hogy ott koptam el
az értelmes élet felszínein.

SAJÁT KEZEMNEK VALLOM A SZELET

Saját kezemnek valloM a szelet,
mely dolga után kint most úgy pihen,
hogy ringat egy-egy ázott levelet.

Fenyegtetnek a felhők elmenőben –
mindet az ég aljába gyűrtem.
De égszínkékek már a tócsák,
s egy-egy nap van a közepükben.

SZÉL

Az erdő itt hever velem
az áprilisszagú gyepen.

Erős szél fúj. Egy nagy fa gallyas
szövevényében úgy zajong,
mint vonat, ha váltókra ront.

Minden inog: az ág, a fűszál,
a füstcsík, amely távolabb száll,
a dombgerinc sudár fenyője,
s a Nap is, felhőknek ütődve.

Csak az ember a domb legalján
s a két ló borona előtt,
csak ők
járnak a szélben meg se dőlve.

SZELES ÉJ

Az utcán egymagam megyek.
Mi zúg, suhog az ég alatt?
Gallyak vesszőzik a szelet?
Vagy szél bántja a gallyakat?

IDŐ

Az idő vér, a napok drága vére,
mely egy tátongó sebből egyre dül.
S jaj, én kölyökként pancsolgatok véle,
haszontalan és értelmetlenül.

NYESETT FA

Sután s mereven állott barna törzse –
úgy tűnt, a roppant csonkaság megőlte.
Csak most tudom, mit eddig sose láttam:
élő csöveket rejt magába zártan.

Most, hogy a kertész-tavaszz itt lakik,
s kinyitotta e csövek csapjait,
növény gallyait úgy fröccsenti szét,
mint szökőkút a napfényben vizét.

SZÉN BÁNYÁSZ A DOMBON

A híg egekbe ágyazottan
kemény kék rétegek pihennek.
Dolgozom ott egy műszakot,
s kék színe lesz majd a kezemnek.
Minden virágot tiszta kékre
színezek tenyerembe véve. –
Nem úgy, mint most,
a kék ibolyák szirmát feketére.

Eső A DOMBOKON

Eső vagyok,
karcsú szálú,
sugaras.
Cseppjeimben
feloldódott
a magas.

Bányatelep
van alattam –
dombjai
élém jönnek
felszínükhöz
vonzani.

Sokpórusú
talaj enged
mélyre le –
oldott terhem
issza minden
rétege,

hogy a bányász,
ha lent hűvös
víz csöpög,
magasságot
érezzen a
szén mögött.

SZÉN

Valamikor tömény,
mézszínű napfény volt a szén.
Időt emésztő türelemmel
fatörzsek halmozták magukba.
A törzseket a változó föld,
sár és kő önmagába gyúrta.
Egymás súlyától préselődtek,
tömörödtek a rétegek.
Közöttük lassacskán a fény
kristálya: szén keletkezett.

Bányák hengeres folyosóin
sűrű homályból válva ki,
mint könnyű s pontosan csiszolt
dugattyúk mozognak előre
a lámpák felfújt, nagy világai.
Előttük kuszán gomolyognak
s lehullanak a kinyomott,
tömör sötétségdarabok.
A bánya egyre bővül. Több a hely
a beáramló levegőnek.
A szenet őrző rétegekben
a munka kimért üregei nőnek:
mintegy a mi
jól formált fenti dolgainknak
üres helyei, negatívjai.

Vibráló meleg száll a szélben,
a magasból tömény
oldatban zúdul le a fény.
A megmaradt hó – egyenest
pára lesz tőle lent a járdán –
locspocstól sem ereszt.

A bányatelep mindenik
házára fehér színt terít.
S a váltás cammogó bányászai,
a mély szintekbe haladók,
gondosan levisznek belőle
egy műszakra valót.

A HEGYBEN

Régen minden hegy élt.
A szívük izzó magmatömb volt,
mely pumpálta a fényt, akár a vért.

A hegy is, melyben most megyek,
ormótlan, vaskos szervezet.
Csontváza vájt felszínein
tapadó ín a csillesín.
Hatalmas erejű tüdőök
a fújó ventilátorok,
a kintről jövő alagút
szálfákat nyelő kőtorok,
s – a mélység tört szenét ürítve ki –
a disszimiláció szervei
a fürge futószalagok.
A sodródó lámpák a szervek
híg vérenek, a fénynek sejtjei –
e vért nagy szív: a Munka préseli.

A holt hegyek, bár fénybe érnek,
belül sötétek.
Ez a hegy él.
Csak új szíve van: forróbb, fényesebb
a réginél.

A RENDELŐBEN

E környezetben sok a fájdalom,
s az idejövők lélegzése: sóhaj.
Mégsem hagyhatjuk el –
aki gyógyít, az mindig egy helyen van
a gyógyulóval.

HÍVOGATÓ

Illyés Kingának

Puhán szállsz felém, tiszta szárnyon,
mi föld felé vonz, nem a súly már.
Míg utam botladozva járom,
szeretném, ha vállamra hullnál.

Jaj, hozzád nem illő e hely,
hópehely.

Nehézkes vagyok, furcsa földi,
te gyermeke a tágas égnek.
Szépséged vélem egybekötni
rossz sorsod lenne – szűk kis élet.

És mégis várlak. Jössz? Felelj,
hópehely.

NEHÉZ SZÉPSÉG

Dindelegan Gabrielának

Úgy látszik, bennünket kísér
egész nap ez a kicsi szél.
Fáradt, nincs kedve sepregetni
a telep szenes útjait.
Megértem – sokat dolgozik
útjában, amíg ideér.
Párhuzamosan fúj a nagy folyókkal,
s párákkal együtt törve fennebb,
motorja súlyos fellegeknek.

Most közénk jött, tán köztünk megpihenhet.

Gallycsokrot szedek, két karodra
elegendőt, s a szél suhogva
reárepül.
Elborítanak a tavaszi
csokor szélrejtő gallyai,
s a lépésed elnehezül.

(Arcod, alakod figyelem:
elborítanak a tavaszi
csokor növekvő gallyai,
akár az én szeretetem...)

Kérem a csokrot – rám nevetsz:
– Ez szép, ezt én viszem! –
s nem adod át,
válladra veszed, úgy megyünk tovább.

Elálmélkodva suttognak a fák:
„Szépnek mondta a gallyainkat!
Furcsa az ember-ész.
Miért nevezi szépnek,
ami nehéz?”

NAGYOKAT LÉPVE

Az első márciusi villám
északi oldalba csapott.
Az árkok mélyén sísteregtek
a szétzilált hókupacok.

Az út pocsolyás volt nagyon,
megsajnálta s reám szólt a szél:
„Próbáld, járj az én utamon –
nagyokat lépj, a sár alig
érinti meg
a nagyot lépők lábait –
próbáld, járj az én utamon.”

S most itt vagyok. A szobád kellemes.
Alszol, nem tudod, hogy bejöttem.
Azt se tudod,
micsoda terep van mögöttem.
Ágyadra ülök, s várok, hogy mikor
kinyitod a szemed,
majd így köszöntselek:
„Nézz ki, a tél ma szerterobbant.
nyomában tócsa kavargó.
Fekete ágak meredeznek –
kiégett villámdarabok.

Nézz ki, a kerék tengelyig
merül, lenyomja a teher,
s lásd, én e laza föld felett
könnyedén jöttem el.
Nagyokat lépve elvetettem
súlyom, mely tócsákba taszít.
Hozzád jöttömben megtaláltam
a földszárító szelek útjait.”

CSÓNAKON

Magos Katinak

Nem evezek – egy fürge forgács
csónakunk ringva megelőzi.
(Még bennem van a délelőtti
szigorlat fáradtsága.) Nád
övez – szorongva folyik át
kimért, szűk rácsain a hús víz.

Szemben ülsz – bőrdön derűs dísz
néhány ráhullott tiszta csepp.
Lebarnult vállaid felett
szitakötő
köröz szökellve – kémlelő
kis helikopter;
elhessentem – villanva gyorsul,
s a nap felé forog fel.

A fáradtság elhagy. Lemászik
rólam: aprócska, szürke hernyó.
Szimatol, jár-ke, érzi, nem jó
helyen van, gyorsan menekül.

S mert vízbe visz a csónak sima széle,
nincs más út, hát az evezők nyelére
megy, megáll, új támaszt keresget...
Reám nevensz. Evezni kezdek,
és széles ívben
örvények öblébe merítem.

ZSUZIKA

A páros ágú fénycsövek alatt
tanulás után pihenést keresve, –
kart karba öltve járunk minden este.
Nincs időnk máskor; diákok vagyunk,
órák, gyakorlatok
beosztott rendje tölti ki napunk.
(Nappal szeretnénk sétálni, szeles
utcákon, mikor felhőkbe ütődve
inog az ég, s a szélseperte, pőre
aszfalton kusza karokként csatáznak
a torz faárnyak,
a tavaszthozó napfényben, mikor
a gyárkémények szerény füsthajából
– mit nap mint nap a fény fésűje ápol –
kevély
csikófrizurát rögtönöz a szél.)

Este sétálunk... Falra aggatott
keretes festmények az ablakok –
rajtuk a benti boldogság a téma
(átkarollak – színükből tiszta vágyad
árad felém ma).

Csend van, a környék üres. Csak a lámpák
végzik esteli szolgálatukat,
fénybe vonva a rejtett kapukat.

Veled az esték szépek, teljesekek,
ha együtt vagyunk, gyors a képzelet,
és túlröpít a diákéveken –
látom az életed s az életem.
Te gyógyszerész leszel – falusi orvos
melletted én,
hegyi faluban, szűk völgyek ölén.
S az örömet, amit a szerelem
erős áramként küld egyre felénk,
úgy árasztjuk majd szét, mint páros ágú
fénycső a fényt.

ESTI ÉGBOLT

M. Katinak

A dombról néztük tegnap este
a völgy bogárnyi fényeit.
Tűzcsápos szikrák – hunyorító
szememig nyúlt fel némelyik.

Mögöttünk levelek zörögtek,
szél fújt, hűs szél, lombokba tépő.
Mi vitáztunk egy messzi fényről,
hogyan csillag-e vagy villanyégő?

Nem látszott föld és ég határa –
a fénypontok közt minden tér sötét volt.
Úgy éreztük, hogy fehér csillagokkal
lábunk alá hajolt az esti égbolt.

JÖJJ A FOLYÓHOZ

Mandi fiam anyjának

Délidőben a sokfűzfás folyóhoz
jöjj, hol aratók mosdanak,
szalmaport mosnak le magukról,
s földre rázzák a ruhákra ragadt
kalászsokat.

Nagy meleg lesz, a bőrödre tapadt
vízcseppek gyorsan tűnnek el,
felforrósodsz a vad napon,
s kalászként érettebb leszel.

A hőségtől az ég megolvad,
nehéz cseppekben hull a földre,
a hűvös fűben megkeményszik.
s kék virágerdő lesz belőle.

Szél indul majd, s a fűzfalevelek
hasukat fordítják a fénynek –
gallyig meztelenek.

Meglásd, ott künn a táj csodálatos,
lentről nézheted a magast:
ha partra szállsz, mint megolvadt tükörből,
a vízből tűz reád a nap.

Délidőben a sokfűzfás folyóhoz
jőjj, hol aratók mosdanak,
s a gépkezelő karjai nyomán
szivárványszínű olajfolt marad.
Úszni fogunk a halak útjain,
karjaink közt a nap forog,
s ha kiszállunk a partra, csak kívánd:
vízgyöngyös, barna kezedbe nyomok
néhány égdarabot.

ELMARADT CSÓK

*Egy bukaresti lánynak
Románszentgyörgyön*

Már várt. (Homályt
görgettek felleges szelek.)

Fenyők előtt
vallotta halkán, hogy szeret.

Láttam, csupa
zavar volt, ahogy szemben állt.

Nyitott titok –
biztatott, s mégis ellenállt.

És mikor végre engedett,

a bő eső
hideg zuhanyként megeredt.

HÁNYSZOR LEVETTE RUHÁJÁT

Hányszor levette zöld ruháját
a lánytestű fa, s védtelen
magát hányszor a télnek adta,
hogy még egy szép nyara legyen!

EZER LEVÉLLEL

1. Fák

A fák
ezer levéllel egy életet élő
lombozatát,
ha birodalmuk sétálva bejárom,
elismerően megcsodálom.
Ezer levéllel fényt beszívni
ezer levéllel szelet inni
ezer levéllel mosolyogni
a sokvirágú föld felett,
ezer levéllel élni, nőni
csodálatosan szép lehet.

2. Az idő sodrába fogózom

Az idő, hogyha hagynám, átsuhanna
fölöttem, mint a szikesen a szél, –
melynek hátán se fa, se gaz nem él.

Ezért van az, hogy termékeny talajból
lombommal, amely napról napra több.
egyre magasabb szintekbe nőök,

s az idő sodrába fogózom
lengek benne, hogy csupán rajtam át,
engem érintve mehessen tovább.

KÉRDŐJELEIM

(*Nehéz szépség* című verseskötetem néhány sora kapcsán. A kötet megjelent 1964-ben, a kérdőjelek íródtak 1987–1988-ban.)

HOMO FELIX

„...Élni de szép! A gépet látni,
amint a célba tör,
rakétát csillagként körözve,
gépkocsit, amint dübörögve
az utakkal pöröl,
hallani, hogy a falu végén
a szél, a rossz kölyök
visít, mert megvágták a drótok
a villanyfák között...”

– Sejtjeim milyen vér is füröszttötte,
hogy szerény menza-kosztón
(akárha bortól otthon)
ilyen fokos jókedv jött össze?

NYILATKOZAT

„Mikor az alkotás időtlen,
...úgy nő a sebesség,
hogy célt elérni út kell csak, idő nem.”

– Fizikából meg sportból
rossz voltam mindig szörnyen.
Hogy is gondoltam: a startpisztoly
célba éréskor dörren?

MAI SZEMMEL

„Cipóm bőréen már ezüstösre száradt
a rácsapódott sár. Gondolkozom.
Jó, hogy e század
fia vagyok s a ma módján tudom
csodálni mindezt...”

– Ha már így túlzol, Fábián, az ár egy:
ne ezüstösre – aranyosra színezd.

A PARKBAN

„...Fent az ég csupa fény,
s mint homorú, nagy műtőlámpa
a mindenség mennyezetén
árnyék nélkül a földre világít.”

– Azóta volt *felettem* műtőlámpa,
azóta bőröm szike vágta –
ne rettegek hát minden fénytől,
mely úgy világít, árnyék nélkül?

AUTÓKEREKEK

„A kerekekből szó fakadt:
szépek vagyunk, mely gát lenne magunknak
testünkön szöglet nem akad.
Kopunk ugyan, de pótlón gombolyítjuk
abroncsunkra az utakat.”

– Hát igazam volt. Jót futottunk.
Vagyunk most teli gombolyag.
Csak... Egy fonalgömb hogy halad?

ORVOSTANHALLGATÓK (NÉGY RÉSZLET)

„...a nagy fák
csipesz-gallyaik közén puha vattát:
havat tartanak, melyre rácsurog
a felhőtlen ég rosszul becsukott
kék üvegéből a tárolt tömény
fertőtlenítőszer: a téli fény.”

– Pontosítok: ma már a dal más.
Költői képből, fertőtlenítőből
nem egyaránt elítélendő
a szemkápráztató pazarlás?

„Együtt tanulnak. Nehézkes szöveghez
magyarázat és buzdítás a kedves...”

– A negyedszázados találkozón
hogyan is szólott a lelkes régi férj?

„Kedves, a szöveged nehézkes!
Legalább itt, most ne beszélj!”

„Rakétafegyver, támaszpont, atom.
hidrogénbombás gőg ott nyugaton.”

– Nincs gőg, ilyesmit már nem írunk.
Viszont *ott és itt* van gombaszám bomba.
Gőg nélkül készítgetjük sírunk.

„Hatalmas boltú, túlfűtött teremben
őzont árasztva súlyos gép zizeg,
ernyőjénél a figyelmes Jelen
a gyermek-jövőt röntgenezi meg.
...Nem látni sehol, sehol foltokat...”

– Az akkor figyelmes Jelen
az ekkor-Jövőt: engem nézett.
A szolgálatos Jelen lettem.
Hogy?! Foltosan? Hogy?! Betegen?

SZISZIFUSZ

„És feltölti a Mélységet a Csúcsig
s nagyszerű célját csak eléri még
a világ kitartó, konok Sziszifusza:
az emberiség.”

(Nos, feltöltötte, körbe föl.
A Csúcs
táncsak nem gödör-e?

GÉPEK MÁJUSA

„Tavaszunkból az induló rakéta
néhány köbmétert kabinjába zár,
s elszállítja a levegőtlen űrbe,
hol vonzásmentes tereket talál.”

– Tavaszunk tűrte, tűrte...
De egyre több lesz a rakéta
s most azt kérdi elhűlve:
hát itt maradok kiürülve?

TUTAJJAL BÉKÁSIG

„Tetszett a kanyart karoló folyó,
mely a szép rohanást feledten
adja vizét a tónak, az egésznek –
rövidül, hogy így növekedjen.
Ilyen legyek. A sodrást szeretem, de
ha vizemben úgy több az érték,
keskeny kőágyam tóvá szélesítem,
a nagy egészért.”

– Így történt. Nem folyok, csak állok.
Hogy az ördögbe tudtam ilyen szépnek
előre leírni – a lustaságot?

SZERSZÁMSORS

„Szorgos szerszámnak szánom léteemet,
ne csak munkált – munkáló is legyek.
...Nem sajnálom semmim, se szívem,
se izmaim, se szemeim,
csak tudjam, hogy ott koptam el
az értelmes élet felszínein.”

– „Ott essek el...” – Jó Petőfi, bocsáss meg
a kis dalnok nagy utánérzéséért.
Ha tudnátok, magamban
hányszor fogalmazgattam
könnyebb munkahelyekért kérvényt!

MESTERSÉGES ESŐ

„...Szomjasan issza
a kiszikkadt föld. S én a tiszta
vítől párálló szélben állva
mosolygok, hogy a lenti gyökerek
dicsérik most a dús, esős eget.”

– Vallásszabadság van, dicsérhetik,
hiszen a csatorna vizét
menny havazta, ég esőzte nekik.

MINDEN ÚR ELLEN

„Az élet irtózik az úrtól.
És mi, új fiai
azért vagyunk,
hogy korszakunk
(mely földi szinteken már túlrepült)
iondús sejtjeinkkel
lent s fent egyként betöltsön minden űrt.”

– Már hatmilliárd! Ember mindenütt.
Fekete támad, sárga terjed.
Lelkendező költő jelenthet,
hogy büszkék lehetünk,
ím, nincs úrünk, terünk!

SAJÁT KEZEMNEK VALLOM A SZELET

„Saját kezemnek vallom a szelet,
mely felnyúlik s a nap tüzébe nyomja
az árnyéktartó felleget.
A páratömeg összerándul
mint megperzselt tenyér
és menekülve más utakra tér.”

– Ködösítés, sámán-elődök...
Hiszen ha napig kezem ért,
hogyhogy még meg sem perzselődött?

TÓCSA*

„Olyan volt, mint egy tiszta, áttűnő szem.
Fölé hajoltam, nézegetve szép
mélyén a tág föld titkos belsejét.
Láttam lent mindent: sima, fátylas égtől
a vándorpókok szőtte szálakig.
A föld lelkében égi táj lakik.”

– A mennyország hát lent van, fent a szmog.
És boldogok
az ebihalak és a moszatok.

SZÉL

„Minden inog: az ág, a fűszál,
a füstcsík, amely távolabb száll,
a dombgerinc sudár fenyője,
s a nap is, felhőknek ütődve.
Csak az ember a domb legalján
s a két ló borona előtt,
csak ők
járnak a szélben meg se dőlve.”

– Az a megdőletlen ember lent
vajon felnézett rám törődött
szemmel akkor, vajon motyogta:
– Az ott fent (a szélnek) ütődött?

* Szabó Lőrincet is megihlette e kép. Tíz évvel később fedeztem fel. Becsszó!

Á KERTÉSZ ÁLMA

„A vigyázó ember vagyok,
örökké éber,
átítatva a hasznos élet
konok feltétlen reflexével:
a tövisek gyűlöletével.”

– Nemde a hasznos élet megőrzése
éppen a tövisek értéke?
Látom sima múltam kimúltan.
Ma már a tövisekhez bújtam.

MÍG VAN IDŐ

„Gyermekek s csillagok
útjain akarok
jövőbe jutni.
Felnőtt vagyok, ez változtathatatlan.
Neki kell fognom most, most míg időm van
gyermektől, csillagtól tanulni.”

– Gyermekké vissza haj, nem hasonultam,
csillaggá magam nem tanultam.
Megengedtetik, hogy lehessek-
kis meteor kis múzeumban?

MINDENT, MINT MAGAMAT

„Részem a kő, a fal,
a falhoz hajolva a gally,
részem az ember, aki éppen
most ér elébem,
s mert érzékelem, részem a
környező ÖRÖM halmaza.”

– Van bennem kő, fal, gally és ember.
Csak az utolsó rész veszett el...
Baj van az érzékelésemmel?

ZÖLD RUHÁBAN

„Suhogó füvek ütemében
a szürke földekre megyek
és mindenfelé megtanítom
zöld szépségre az életet.”

– Szép gondolat. Lám, zöld koromban
gyepesítettem.
Azt mondd, magam szürke lettem?
Nem látsz jól. Én is gyepesedtem.

KATONAVERS

„Mi, a föld csendes katonái
a vállainkba mélyedt terhet
parancs nélkül fogjuk lehányni.
Szertefoszlik a félreértés
kifeslett zászlója, a rossz hit,
s mosolygó szemeink előtt
a felgöngyölt égbolt kibomlik.”

– Parancs nélkül? Meggondolandó.
Bizony, őrmester harsogná: az ég...
nem kibomló – reánk omló!

AZ ÉG MEGHÓDÍTÁSA

„Az eres öklű, csendes emberek
győztek és ez volt a parancsuk:
minden falunak külön homorú
égdarab jut.”

– Égosztás volt... Az agrárforradalmat
első fokon a mennyekbe emeltem.
Csak az őslakók, jaj!... Az angyalok
maradtak versemben egetlen.

FALU

„Bokáig ér az őszi
lucsok, lábamra csap.
A hosszá úton tisztán
csak szép hitem marad:
hogy nemsoká a kongó
tereknek támadunk,
várossá épül minden
kis eldugott falunk...”

– Szép hitem – szépítem!
Mert kérdi a falu,
ami már nem vályog-falú:
– Betonba kötötten
várossá züllöttem?
S még azt is kérdi a falu:
– Benzin nélküli autónál
nem jobban fut a lú?

AHOGY AZ ÖSVÉNYEK SZÜLETNEK

„...Kihúzott kis ösvényeket
látok minden nagy útban.”

– Ösvényeim, amik utammá gyűltek,
feszülnek!
Csak ő, ki mindet ily feszesre húzta,
ő került laza útra.

ÚTÉPÍTÉS

„Áz útépitést nézem. Fel s alá jár
egy hengerlő gép; nagy vastalpai
rányomulnak a lehántott talajra –
szoktatják súlytól be nem hajlani.”

– Nem szokta meg! Határozottan
süpped a súly alatt.
A hengerlés gyenge? A súly a nagy?

MÚUTAK

„A föld – megérem – lassan odajut,
hogy csupa út lesz, csupa sima út.”

– Elvetettem a sulykot. Ez ma már tény.
Teremni kell a föld, nem úttá lenni.
Roboghatok, ha kenyerem
– majd mondtam: benzinem – nincs semmi?

AUTÓBUSZON

„Az ingázók a buszban
...biztosan állnak,
talpukon hordozva a tiszta mezőket.”

– Azóta városra kerültek,
s portásfülkékben, irodákban
bizonytalanul – ülnek.

NYESETT FA

„A megnyesett fa
most, hogy a kertész-tavasza itt lakik
...növe gallyait úgy fröccsenti szét,
mint szökőkút a napfényben vizét.”

– Az ilyen képek kevesbedtek.
A kertész-tavasza rossz mester lett?
Nem. Csak most nem hagynak meg törzset.
Fát gyökerestül döntnek.

SZÍN

„A szín, elnézem, bármilyen szép,
a rút felületek
fedőfestéke is lehet.
...A színtelen, friss áttűnőség
minden színnél különb.”

– Tűnj, szivárvány!
S Gauguin, Cézanne!
Ablak-reklám.

NAGY HÁZAK, NAGY HEGYEK

„Állnak a szél útjába nőve:
lépcsőjük, szilárd kaptatójuk
minden rálépőt felemel,
s ha meghalnak ledőlve,
a nagy házak s a nagy hegyek saját
törmelékükben temetkeznek el.”

– Nem illik a fényes évekhez,
hogy törmelék, hogy összetört váz.
Új keresztünk takarja őket:
a Tömbház.

HASONLAT

„A béke itt folyik közöttünk,
mint kövek közt a kristálytisza víz.
Ha eléje gátat emelnek,
csak erősebb lesz – mindent ellep,
magát a gátat is.”

– Aszályos idők, apadó patak.
Az istennek sem gyűl meg annyi víz,
hogy elöntse a gátakat.

SZÉNBÁNYÁSZ A DOMBON

„A híg egekbe ágyazottan
kemény kék rétegek pihennek.
Dolgozom ott egy műszakot,
s kék színe lesz majd a kezemnek.

Minden virágot tiszta kékre
színezek tenyerembe véve.
Nem úgy, mint most
a kék ibolyák színét feketére.”

– Ti, kiket mennybe vitt az Omlás,
jó bányászaim, van még festék?
Szürke egünkből vajon lesz kék?

ESŐ

„Eső vagyok, karcsú szálú, sugaras.
Cseppjeimben feloldódott a magas.
...Hogy a bányász, ha lent hűvös víz csöpög,
magasságot érezzen a szén mögött.”

– Minden viszonylagos.
Magasságot írunk mi akkor is,
ha a bányász lent gödörbe tapos.

SZÉN

„A bányá egyre bővül. Több a hely
a... levegőnek.

A szemet őrző rétegekben
a munka kimért üregei nőnek:
mintegy a mi
jól formált fenti dolgainknak
üres helyei, negatívjai.”

– Majd ha meguntunk
pár jól formált, de elfuserált dolgot,
legalább lesz hova eldugnunk...

A HEGYBEN

„Hatalmas erejű tüdőök
a fújó ventilátorok,
a kintről jövő alagút
szálfákat nyelő kőtorok,
s – a mélység tört szénét ürítve ki –
a disszimiláció szervei
a futószalagok.”

– Az ürülő szén – ím, fekália!
Akkor lenne ám nagy patália,
he tűzre dobva
csak szaglana és nem lobogna...

TÁGULÓ TÉR

„A tágasságot szeretem.
Úgy igénylem, mint kinyúlott esőszál,
mely lengő inga-húr: súlya a Föld...”

– E lengő golyóbison költ ő!
Lám, szál eső földestül tartja...
Ó, lenge költő!

AZ ÖRÖM JÖVŐJE

„...Az öröm,
mit én élek, mit él a kor,
felhalmozódik valahol,
nagy rétegekben leülepszik.
Az egybeállott, furcsa kincset
járatlan mezők rejtik el,
míg rá egy más kor felfigyel...”

– Ez tiszta geológia.
Örömbányász lesz majd az unokám.
Csak félek, lesz majd egy hiba:
karát-hiány!

TÁSKARÁDIÓ

„Táskarádiót viszek, szélbe lengve
beszél a sár felett.
Hangjától boglyák borzolódnak,
mint szőke szőrű, nagy ebek.

...Nem, nem szabad, hogy visszadobjam
a jeleket,
érzékeny rádió legyenek,
hogy szóvá alakítsam őket...”

– Hát szólottam a sár felett
épp eleget.
Ébresztgettem a tunya halandókat.
Nem ébredtek ujjongva. Sőt, hangomtól
felborzolódtak.

LEGYEN EGY RÜGY

„Megállottam, a szikkadt földre dőltem.
Nagyon egyedül voltam...
Gyökeret lelteni víz indult a mélybe.”

– Eső nem esett. Én a szikkadt földön.
És víz indul a mélybe. Képzavarba
kerültem? – Nem, nem! Nincs köztvéccé arra!

NEHÉZ SZÉPSÉG

„Gallycsokrot szedek, két karodra
elegendőt, s a szél suhogva
reárepül.
...Kérem a csokrot. Rám nevensz:
– Ez szép, ezt én viszem!”

– A csokrot vitted, bezzeg!
De később, már mint nejem, elrendelted,
hogy tüzelőnek
cipeljem ölben le – a törzset!

ZSUZIKA

„Te gyógyszerész leszel, falusi orvos
melletted én,
hegyi faluban, szűk völgyek ölén.
S az örömet, amit a szerelem
erős áramként küld egyre felénk,
úgy árasztjuk majd szét, mint páros ágú
fénycső a fényt.”

– Sokáig restelltem e versem.
Férjed nem lettem, nem volt bennem tartás...
Vagy megéreztem: égő fénycső, páros –
árampazarlás?

A KEZEIM

„Kezeimre, mint furcsa hártya,
a vizsgálatok emléke tapad.
Naponta figyelem – naponta
láthatóbb s vastagabb.”

– Hm. Rám kérdezhet egyszer egy beteg:
– Doktor úr, ön a vers kedvéért
nem mos kezet??

JÖJJ A FOLYÓHOZ

„Szél indul majd s a fűzfalevelek
hasukat fordítják a fénynek –
gallyig meztelenek.”

– Ez szájba rágott kritikus-juss:
fűzfa líra, fűzfa-nudzismus.

NÉPKÖZTÁRSASÁG

„A Népköztársaság beszél:
...hajlós hajtások hadát növelem
törzsem nagy, merev ágain.”

– Vén törzsét megtagadva
egy hajtás meg is erősödhet,
lehet valakinek a botja
s ütésébe a népek belenyögnek.

VILÁGBÉKE

„Szélszárnyakon kap új erőre,
hogy úgy vegye be földünk majd tovább,
mint bitorolt, nagy Téli Palotát.”

– Ki békében él, nem azé a béke.
„Be kell venni”, küzdeni érte.
Jaj, einsteintelenített végtelen:
sohasincs vége?

MUNKÁSHŐSÖK

„Mi tudtuk, hogy a jó szénnek öröm,
ha a száguldás szénfüst-illatú,
...Keserű füstünk volt a jeladás:
mikor elégünk,
hasznos izzásunk folytathassa más.”

– Jó szén voltatok, ez nem bókolás.
De izzásotok hogy is folytathatnánk?
Baksis nélkül még lignitet se kapnánk.

A FÖLDHÖZ TARTOZOM

1967

(KERÉK)

„Kerék vagyok, a tengelyhez kötött;
mozgásom folyton önmagába jut,
ha nincs alattam út.

Az út: kinyújtott forgás, melyhez én
hozzáilleszkedem.
Ha gödre van, vagy éles kiugrása,
mintha itt lenne, felületemen.

Egyek vagyunk a hosszú távokon,
hozzátapadok s ő hozzám tapad.
Ilyenkor önmagában éli
forgásomat,
s én úgy érzem, hogy úttá változom.”

(KETTŐSSÉG)

Kettő vagyok, nincs bennem soha egység:
létezek én,
s énemben van az is,
aki lenni szeretnék.

Hiába állnak példaként előttem
falak, utak és fellegek,
sosem tudom én azt elérni,
hogy elégeded egy legyek.

(KASZA)

Élemtől csak a gyom fél,
csak a hasztalan élet említ gyilkosaként.
Tudva azt, hogy a szőke kalászos álma a kéve,
nem megölöm –
új magasokba mentem az ért gabonát.
Csillogóvá válok e munka alatt,
s ezzel védem is egyben a tájat:
hogya vihar közeledtén
vállra vetve elindul vélem az ember,
villámmal feleselget a fényem.

(CSILLÉK)

Döngve lelassulunk, ha az út meredek.
Drága a terhünk:
bányászoknak mélybe lehordott
évei vannak a szénben.
Vétek sárba borítani.
Összefogózunk hát, hogy az egység
billenéseinket előre lefogja.
Rossz sín, rossz kerekek –
nem mentség, ha kisiklunk.

HOLDFOGYATKOZÁS

Emberségemnek más neve:
felelősséggel élés.
Ha átgondolom, felelős vagyok
mindenért, többek közt ezért
a fénytelen-holdtalan éjszakáért,
melyben a szél vakon búzába ront:
ötvennyolc kilogrammnyi súllyal
a Földhöz tartozom,
s óriás árnyékával együtt
az én tömegem is Holdra vetül.

A FÖLD SZERETÉSE

Enyém a napfény véleménye:
„– A Földet szívesen látogatom,
mert ahogy felszínére érek,
én, a híg fény, ki másként végtelenbe
vesznék a hideg csillagközökön,
virág leszek és fatörzs és kenyér.”
Enyém a csillagok beszéde:
„– Legszebb álmunk, hogy földi emberek
szemében érezzük magunkat.
Az ember szeme varázsos tükör –
mi, sok száz Föld nagyságú égitestek,
egészben beleférünk,
s pályáink ott is tágasak maradnak.”

*

Tetszik a tócsa letisztult vize,
mert egybegyűlvén lencse alakot
azért vesz fel, hogy váljon jó szemévé
a medermélyi földnek.

Az ércet is szeretem:
át- s átszöve a mélytalajt,
a földnek jó barátja.
Értékelem a nem termő követ,
mivel a föld gerince.
S tetszik a sárarcú humusz,
mert csírákat nevelvén,
a földgömb öröme.

*

Súlyomat adó s viselő tömeg,
forrása táplálékaimnak,
múltam s jelenem talaja,
testemet tisztelő anyag:
nagy szerelmem a Föld.
Ismerni, óvni úgy akarnám,
mint illik azt, kit szeretünk.
Bár tenyérbe vehetném,
mint gyermek az üveggolyót!
Bár átfoghatnám valahogy!
Bár lennék egy gyökér,
mely lassacskán mélyre lenőve
a lényegéig ér!

HOGY BIZTOS LEHESSEN A LÉT

Szűk mozgásteret nem jelent,
hogy geocentrikus vagyok,
hisz minden csillag földemmé lehet.
Lelkesedésem földi vonzerőkkel
kötöttem le, mert ezzel – így hiszem –
nem kisebbedik, csupán súlya nő.
Magasba nyúláshoz is kell talaj.
Hogy biztos lehessen a lét:
mi, alkotó atomjai
nem élhetünk másként, csak ésszerűen.
Soraim hordják úgy tartalmukat,
mint áramot a józan fémhuzal,
amely hűvösnek látszik s színtelennek,
bár benne vörös izzások keringnek.

PÁRBESZÉD A SZÉLLEL

– Őszi szél, te hűs
völgyekből kifújt,
vajon mit csinálsz
ennyi megfakult
fűvel és virággal?

– Rájuk simítom
önnönmagammat,
s szép alakjukat
testemben megőrzöm.

Az időkön át
nyárba repülök,
s éppen ilyen füvet
s épp ilyen virágot
alkotok a rög
felett, én örök
formahordozó.

– Őszi szél, te hűs
völgyekből kifújt,
én ember vagyok,
rám miért simulsz
ilyen szorosán?

– Formádat veszem le.
Az időkön át
messze-messze viszlek,
hogy valamikor
úgy, mint a fű,
ezerszer s ezerszer
újra megszülethess.

MEGHATÁROZÁSOK

Ha nem lett volna módom önmagamban
számos rosszat legyőzni,
nem érezném jószágom létezését.

A csend azért
értékes, mivel hangjaimmal
betölthető.

A nap is hűvös árnyéket jelent
valahol, fényátnemeresztő
tárgyak mögött.

BORDAL

Mint a lencse,
áttetsző ez az óborral peremig teletöltött
domború pohár.
(Már ötödik?)
Nemcsak a szőlődombot, ezt az egész
megkicsinyült világot
átvetíti magán.

Koccintsunk a világra,
hogy forogjon jó egekben.
Hej, öregem, ha most nekifutnék
dombon felfele, csillagirányba,
útra találnék fények útjaiban.
Koccintsunk a világra,
minden része enyém.

Fái nekem magasodnak,
s törzseikkel azért
nőnek nap irányba, mert ez az ízlésem nekem is.

Túlzok? Vedd, öregem,
vedd az én poharam,
nézd meg rajta keresztül a földet.
Kerete, a világűr
fénylő borgyöngyökbe szorult, úgy
fogja körül.

A MÉLYSÉG MUNKÁSA

Nem, nem irigylem
a kőművest a toronynyi falon.
A mélységek lent sokkal szédítőbbek,
és mégis mindet uralom.

Nem irigylem még azokat sem,
kik fent járnak a fellegek felett.
Hiszen az én utam se más:
jóért előre menés – feljutás.
Földmélybe megyek, úgy emelkedek.
A földmély nekem mozgáslehetőség,
s míg dolgozni fogad,
járataiba naponta lehordom
kenyerem, vizem s minden álmomat.

*

Hogy előre jussak egy testnyi
távon, testemmel épp egyenlő
szénmennyiséget kell kiszedni.
Míg megálmodott utamat csinálom
az elhódított föld alatt,
sok ezerszer a szénbe faragom
saját fordított magamat.

*

Kezemben durván öntött, vasfalú
karbidlámpámmal mentem át a dombon,
s a betonidomokkal biztosított
járatok lábaimmal egy irányba
igazodtak. A szén volt a közös cél.

(Karbidlámpa, így karközelből
bánya-napocska,
imbolygó csillag távolról figyelve,
bátor nagy fények fúvó láng-fia,
karom a dombmélyi sötétség
legsűrűjébe vitt le küzdeni.)

És ráleltem a szénre és kivájtam.
A széntömbök úgy zuhantak le,
hogy felém nézett az a felszínük,
melyen még farost rajzolata látszott,
és néha kibuktattak egy-egy félig
elszenesedett vaskemény göcsöt.
(Ős-ágak szíveit?)
Láthattam én is,
hogy valaha nem szén – élő fa voltak.

SZÉNTŰZ

A hideg szél ma napot gyilkolt,
s a fényeket nyirkos gödrökbe seprti.
Magad mellé kell ilyenkor a kedvest
képzelní s feltűrt gallérral sietni...

Ilyenkor tűz kell s nem akármilyen:
széntűz, amelytől kályhák pirosodnak,
amelyben feléled a holt nap.

A széntüzek a napról szóló
álmok, melyeket föld alatt
álmodnak munkás férfiak,
miközben térdig sárban állanak.
A széntüzeket éppen úgy lehet
vágyni, akár a lányokat...

Én is széntüzet keresek,
hogy átjárjon a melege,
hogy mint a napba, nézhessek bele.
És tisztellem a bányászt, ki naponta
a mélybe száll –
mélyre kell menni ahhoz, hogy a naphoz
felérő álmokat találj.

TŰZKERESŐ

Nyárson sütvé szalonna,
pár pohárnyi saját bor –
megpihenni jövök a dombra.

Tűz rejtőzik alattam.
Nagyra nőtt venyigék
ismerték legelőször e titkot.
Édesebbé tenni fűrtjeiket,
felfokozni a bor erejét
néhány szikrácskája elég volt.

Ősnap hullajtotta ide,
úgy szorult a domb közepébe.
Rátalálni e tűzre,
földbe törő gyökerek
útján mentem a mélybe.

Tűz van a borban e dombon:
érdeme tűzkereső gyökereknek.
Él az Energia, fényes a völgyben az éj is:
érdeme szénfejtő kezeimnek.

A SZÉN MESÉJE

Szűk bábszínpadon tömzsi báb:
mozogni kezd a szén,
s fűrgén kifelé indul a csikorgó
futószalagok közepén.

Pattog a vas, a farostok recsegnek –
verekednek a tartóoszlopok
a sárkány-mély talajjal, mely sötétet
fúj szerte s füstszemhéjjal hunyorog.

Gyermektaps lent a csörgő bányavíz:
szene nélkül maradt a márga,
s a szén helyén egy terecskét szorít
tehetetlen dühében halálra.

OSZLOPOK KÖZT OSZLOP

Íme, a bánya keresztmetszete:

A mennyezet süllyedni akaró
márga, egy egész hegynyi súly.
A padló szintén szürke márga
és felfelé nyomul.

Egyik oldalt a kirabolt,
lassacskán omló bányarész.
Másik oldalt a meredek
szénfal, mely kifejtésre kész.
Elöl s hátul a fejtés ürege.
(A szén útja. A ki és a bejárat.
A menekülés. A huzat tere.)
S mennyezet s padló közt behajlott,
ívelt gerinccel, acélos kezekkel
a Lentet tartja el a Fenttől,
oszlopok közt oszlop: az Ember.

EGY CSILLE SZÉN

Ésszerű csak a dolgozó bátorság,
mert eredménye mindig
eljut a legfentebbi szintig.

Egy csille szén: anyaggá változott
álma a mélybe lejutott
bátorságnak, mely támadó erőktől
vesz el minden széndarabot.

Egy csille szénben van lezuhanó
földtömb előli félreugrás,
s omlás nyomán oszlopot faragó
fejszecsapás
bebiztosítani a nyugvást.

Egy csille szénben van káromkodás,
van érduzzasztó emelés,
térden kúszás, arthrosis, rheuma,
derékig betemettetés,

de legtöbb benne mégiscsak a jól
elvégzett munka öröme,
a szakadatlan előretörés
mindig csak szénirányba: befele;
legtöbb benne a hasznos, a derűs –

tele van ugyan földmélyi nyirokkal,
ám lényege a tűz.

A FÖLD ALATT

A föld alatt, mint összepréselt
rugók hatalmas fák lapulnak.
Növésük súlyos rögök összetörték,
törzsük és lombjuk csupán lehetőség,
de egyszer fénybe szabadulnak.

Életük szívós – lenyomni lehet,
de elpusztítani nem. Ugrásra kész.
S azért szép minden földbe vajú
kapaütés,
mert mélybe sajtolt törzsek útjait
nyitja meg s ezer sárba fojtott
lehetőséget égre magasít.

GYÖKEREK MŰHELYE

A talaj dolgos anyag: alkot.
Gyökerek műhelye s gyümölcsöké.
Tévedése, a sár
is csupán fokozott buzgóság:
újra televény lesz, ha átítatja
egy kevés szél s egy kevés napsugár.

FALUSI HAJNAL

A hűvös hajnali homályban
lassan felizzott egy kalász.
Kigyúlt mellette még ezer,
s mikor már sárgán égtek valahányan,
s a hamar lángoló pipacs
nem szirmokat virágzott,
de parazsat,
előbújt s tőlük lobbant fel a nap.

FÖLDMŰVESEK

Minden elvetett gabonamagot
– ha föld fedí is, hogyha meg se látszik –
a naphoz köt egy vékony fényhurok.
Ez feszíti ki föld és nap közé
a szárat,
mely növéseinek legvégső határán
termést – jövődő még tovább növést –
alkot magának.

Csira s kalász közt egy egész tavasz
s egy jó fél nyár a mi
munkánkkal van teli.
A talaj alagútjait
gyökerek elé munkánk ássa ki:
nem ápolói vagyunk a növénynek,
de munkatársai.

NAGYAPÁM HALÁLAKOR

Ormókat kapált hajnalonta,
földszínű szürke lett a két keze.
Gyökerek gondját érezte, amíg
gyümölcsfát metszett alkonyat fele.

Kisvárosszéli, jó síksági földbe
temették – csupa magcsíráztató
rögdarab öleli magába.
Ha élne, elmorzsolna egyet,
s azt mondaná tán: búzának való.

Jól ismerte a földeket...
És most, ezen a tavaszon
az ő testét tapintja,
tanulja meg
a teremni akaró mélytalaj.
Ha fa fogan itt, karjához hasonlón
szívós lesz s szeleknek feszülő
rajta a gally,
s ha szőlőtőke nő ezen a helyen,
levelein az inas érzet
lenyomata lesz, hű másolata
keze ereinek.

SZERELEM

Túl vagyok a föld
árnyék-okozó
szintjein. A lég
fényben szárnyaló
szeleiben élek.

Csak te vagy felettem
rám világító,
égő égitestem.

S épp mert fényforrásom
lettél, kedvesem,
nem tarthatsz soha
árnyékot nekem.

És ha elborulni
késztetne szeszélyed,
fák természetét
tanulom meg érted:
földre mosolyogva
nézni el a nyirkos
fénynélküliséget,
s hajnalt tudva menni
a naptalan éjnek.

EGY FŰMAGÉRT

*Armand fiam Anyjának,
Gabrielának*

Minden földmorzsa vár egy fűmagot.
Ha hozzájut valamelyik,
ujjongva csíráztatja ki
s beépülve a napra tört levélbe
– eddig sötétben ülő, vaksi rög –
ő maga is a fényhez jut közel.

Micsoda harc van egy-egy fűmagért!

Éles szemekkel madarak kutatják,
futó vizek ragadnák mély tavakba,
szelek akarják görgetni tovább,
s mozgolódó szomszéd rögöcskéik
próbálják önmagukba kötni.

Micsoda harc van egy-egy fűmagért!

A szélből fogtalak magamnak
– fűmag vagy, nyári napon érett –
s nem engedlek át soha többé
senki reád várákozónak.
Belőlem nőj, csak bennem gyökerezz.
Lágy földmorzsa, ha kell, kővé keményszek,
hogy sérthessek – s ha kell, savként marok
esőkből gyűjtött nedveimmel.

Mert fényt jelent a harc egy fűmagért.

VÁRAKOZÁS

Annának

A levegőbe üres tereket
véstem, melyekbe alakod
pontosan beleillik.
Betöltni őket csak veled lehet.

Már jönnöd kellene.
Tartalmát várón fonódik nyakamra
a két karod helye.

Ha jössz, vigyázz, ne rontsd el
kivájt formáidat.
Az asztalnál könyvre hajolj,
állad kezedre támaszd s légy komoly:
az asztal mellé vésett térdarab
ilyen, így befogad.

Állj lábujjhegyre, úgy ölelj át,
ha mellém lépsz, közben neved,
s a törzsed, mint a friss fáké tavasszal,
legyen feszes.
A lemezjátészó előtt elmerengve
figyelj, fél vállal dőlj a falnak,
s egy hajtincs hulljon a szemedbe...

S még számos szép mozdulatodnak
véstem formát előre
a jól vágható levegőbe.
Most egyre ajtómra tekintve
várom, hogy érkezz:
vajon illesz-e mindbe?

ÍGY KÍVÁNLAK

Annának

Testedet az éj már megunta,
mert íveltnek és fehérnek maradt,
nem lett a sötétség szerelme:
amorf anyag.

Testedet az éj nekem adta,
kezedet azért nem szerette,
mert csillagokért nyúlt magasba,
a szemed azért nem tetszett neki,
mert éjjel is a napot tükrözi,
a melled, mert szívedet eltakarja
s feszes csúcsával szembe áll
azzal, aki akarja,
a csípőd, mert a fényt ivó vizek
hullámzását tanulta meg,
az öled, mert a tűz jegyében érzett,
mert ellenségei az éjnek
a dolgok, amik égnek;

meggyűlölte a lábad, mert csak a
holdvilág után tudott messze menni,
meggyűlölte a vágyadat,
mert hiába kínált akármit,
neked nem kellett tőle semmi;

a lelkedet egy ideig szerette,
mert űr volt, amit, úgy hitte, kitölthet,
de fényt kívántál magadba s az éj
beléd ivódott színét letörölte.

Testedet az éj már megunta,
mert íveltnek és fehérnek maradt.
Csak most... csak most, hogy éppen így kívánlak,
ne feketítsd be magadat.

ÁTTŰNÉS

Annának

Hajad simogatni
mélyen a mederbe
nyúl a fűzfagally.
Villódzó vizek
felszíne takar.

A rügyháj alatt
falevél feszül.
Hártyás lapjai
sodrott mosolyod
rejtik legbelül.

Simuló ruha:
kéreg fed be körben.
Finoman faragva
ott vagy a fatörzsben.

Kék színű kemény
burka van az égnek.
Tested van mögötte:
végtelenbe vésett
szárnyas létezésed.

Szememmel csodát
tett a szerelem,
hogy ez a sok felszín,
héj, kéreg s burok
téged láttató:
áttűnő nekem.

NÖVEKEDÉS

Fiamnak

Rádöbbenek: a *lesz* eddig nekem
szó volt csupán,
derülátó szó (mert ilyen a kor),
de elvontságában talány.

Most azt vallom a jövőről: anyag,
s olyan biztos, akár a *van* s a *volt*,
mert fiam vált jövőmmé, ez a nőni
hivatott szívós sejtcsoport.

Az idő várva várja s ő
gyorsan növekszik
az évek elé, mint ahogy
a fa esők elébe nő.

*

Csecsemőkézzel átkutatja
jövőmet a fiam,
hogy helye benne mennyi van.

A kibővítés két kart szétcsapó
mozdulatát már ismeri,
s tekintete a kintről besütő nap
– számára még e fény a Minden –
birtokló vágyával teli.

Léte követelés,
hogy átadjak majd neki egy teret,
tágasat, s mindig még nagyobbra bomlót.
Sokat kell nőnöm. Mozdulatai
a végtelenhez illően csapongók.

FIAM

Félre álltak a fellegek,
az ég szabad.
Madarak alá fúj az őszi szél
messzire vivő utakat.
Fiam a kertben szendereg –
pisszegve őrzik a levelek.
Szemei árnyékkal takartak,
csak ajkát érinti a nap.
Mint mellbimbóba, úgy harap az őszi
fénybe, amikor felriad.

SIRÁLY

Víztaraj, habfogsor
villan, fenyeket.
– Partot fal a tenger ősszel
s lecsüngő eget.

– Hullámvölgyben, ruca módra
úszva, nézd, ott egy sirály.
– Kölyökálmaim madara
nem szálló viharmadár?

Megdobálom... – Hagyd. Túl szürkék –
nem vonzzák a fenti szintek.
S mit érne, ha ilyen álmot
igy kellene felrepítned?

TÚL FEHÉR PÓLYA, SZERELEM

Valami nem megy, elkeseredem.
Mint sebre a vér, alvad rám a rosszkedv.
Túl fehér pólya, szerelem,
nem bántlak meg, ha efőlé kötözlek?

TENGERPART

A hullámok egyenként megtanulják
a sok fürdőző, pőre formát,
s mint sejtelmes medúzarajzot,
a legmélyebb mederbe hordják.

A víz ott feldolgozza őket:
egymásba olvaszt, kitép, félredob.
A lebegő formákból megteremti
a sose látott, igaz átlagot.

A mólót mosó tenger szélén
én mindig várakozva állok.
Valakinek csak egyszer megmutatja
az összegezett meztelen világot?

REJTETT MOSOLY

(Fux Pál festőművésznek ajánlom)

Az ember olyan, mint a fák,
nagy gyökerei vannak lent a földben.
Derűs időben a nap is
koronájára – homlokára – röppen.

A csupasz gallyak komor emberarc
vonalai...
Rügyeikből az elrejtett mosoly
fog majd kibomlani.

TÖBB KÉK

1972

A GYÁRNEGYED TAVASZA

Ez a kerekek-nyúzta
kikopott kövezetű utca
szállít dübörgő teherautót,
kerékpárt – járdára futót –,
csattogó lovas szekeret
hahózó fuvarossal a bakon,
szállít fát, szállít szemetet,
s szállít vakon
vergődő, ijedt szeleket,
amik nyakamba hullanak,
rám zúdítva a mérget, melytől
megkábultak: a festékgyári
s a szőrmegyári szagokat.

A külvárosi tavaszt ennyi
nyüzsgés között
nehezen lehet észrevenni.
Csak én látom meg egyelőre:
emberi testek harminchét fokos
termosztátjába költözött be,
csak én látom, hogy fényes szemeken
már kitekint a nagyzajú világba,
hogy felerősödött a vérkörökben,
s kész a hódításra.

A gyárnegyed tavasza testmeleg,
s nem a füveké meg a fáké,
csupán az emberé.
Nem kintről tör a műhelyekbe –
onnan indul el kifelé.

TÖBB KÉK

A levegő nagy csarnokainak
ablaka pazar kék üveg.
Hogy a napfény váltását ne zavarják,
éjszaka mosták le az égről
a port és a matt ködöket
szóda-kimarta asszonyi kezek.

S az acetonszagú műhelyben,
ahol fejfájós játékgyári
munkásnők festik a babák szemét,
a szabvány íriszekben
az előírtnál
több ma a kék.

MUNKARUHA

A munkaruha mindig elszabott,
festékes, foltos, olajos.
Varrásait a nagy mozdulatok
agyonra nyúzzák.
A munkaruha: Gyűrött Homorúság.

Én mégse mondom rá, hogy nem szép,
a testet védi, mely alatta
marad Domború Gyűretlenség.

AZ IVÓBAN

Becsípett öreg ül egy meggyvörös,
csőlábú asztalnál, előtte sör.
Piacról jövet ide tévedt,
s a megvásárolt szőlőcsemetéket
is asztalára tette föl.

A fonnyadt gyökerek kiloccsant
italfoltokba érnek,
s az egész köteg éledezni kezd.
Jó vásár volt, mosolygok csendesen:
lám, e venyigék máris gyűjtik
gazdájuknak a szeszt...

MŰVÉSZFOTÓ

Egy szőrös kis számár
fülét hegyezve, hátranézve áll.
Egy fakerekes, apró társzekér,
térdig ha ér.
Egy hatalmas, sovány,
szekere alá befeküdt cigány,
kidugott nyelvvel jobbról lent a képen,
csavarhúzóval a kezében.
A hátsó kerék ráfja elrepedt.
Cím: „Durrdefekt”.

A JAJ IMÁJA

Asztma lapult a cigány tüdejében,
s tébécé szűzdohány okozta
köhögése mögött.

A csupa dunyha putriban
téli éhsége úgy szikrázott,
mint hófúvás a lámpafényben.

Istene volt a fagy: félt tőle.
Hozzá intézett
imája ezerszer kimondott,
ezerszer más és más hangsúlyú jaj.

Ti asztmát hozó rossz bagók,
ti cigányölő nagy telek,
eltűntetek.
S lám, lám, a kócos öregek
csak mormolják a jaj imáját.

PARTI ALKONYAT

Olyan volt, akár az olaj
az ellustult víz – alig csobbant
a beledobott kődarab.
Foszlott nap ringott a habokban –
mint véres, nagy csalétket
pedzették a halak.

Tenyeremmel sodrást kavartam,
s felbolygattam a félig alvadt
víz szégyenét:
pocsolyás részeit a partnak.

De csendben rám szólt a folyó:
– Talán azt hiszed, a te mélyed
csupa sodrásban fényezett kavics?
S bizonyított: iszapos alját
tükörképemben mutatta a víz.

SZÁRAZSÁG

A kiszikkadt síksági föld
repedései bennem fájnak.
Akár a szembe nőtt pillának,
olyan a szúrása a fénynek.

Tehénnyelvet véresre sebző
a legelői letaroltság.
Az esőt előre elosztják
maguk között a magas nyárfák.

Mintha saját bensőmet látnám.
Pár nem túl nemes nyárfa-indulat
él bennem, s néhány szúrós hangulat.
S jaj, mennyi gyökér van halálán!

FÉLÉSEK

Félem a dermesztő fagyot,
félem az ellágyító meleget,
félem a rossz hírt: ritkán nem igaz,
félem a jó szót: hazugság lehet.

Félek a szürkeségtől: megszokom,
s nem vágyok másra.
Félek a színektől, mert kifakulnak,
s én belepusztulok a lemondásba.

Félek a mától – hátha nem a holnap
felé vezető fokozat?
Félek a holnaptól – ha megjön,
megeshet, hogy becsap.

Félek a gödröktől – a zuhanás
elképzelése is riaszt.
Félek a széljárta magastól –
esés után
csak szárnnyal bíróknak vigasz.

Borzadva nézem
a csalódót, a zuhanót.
Engem a mélységek felett
félések feszültsége tart ki,
mint rugókkal sokfelől kikötött,
rezgő, de helyén biztos vasgolyót.

SZÁZADOM

Csupán a „tovább” ad újabb gyönyört.
De már valahol felsírt valaki:
„Megtalált egek, merre van a föld?”

NÖVÉNYGOND

Villámok csúcsától a mélytalaj
agyagjáig érő szálaival
mérte ki az eső
az ágyás palántáinak,
hogy milyen szinten virágozzanak.
(Magasba növésnek számít az is,
amit a gyökér lefelé halad.)

Eszerint nőtt, s fehér virágot
nyitott a kert.
Pár vékony gyökér mélyre tört,
s a tisztaságra lelt.

A tisztaság mosatlanul szép,
mint itt most e szírom.
Növények gondját érzem, míg csodálom:
én is a föld mosatlan tisztaságból
alkotott részét akarom.
Gyökereim csak ez után kutatnak.
Eső-kiszabta növésem elérve,
szirmot majd ebből formálok magamnak.

Ám hűvösödnek a napok,
s virágaim még kinyílatlanok.

Megborzongató gond nyugtalanít:
lehetséges, hogy én kell megteremjem
a tél nagy, hideg szirmait?

VISZONYLAGOSSÁG

Hamarább kelek, mint ahogy
megálmodom egy régen formálódó
álmom s elvesztem.

A villamosom sínjei
átkígyóznak az árnyékos oldalra –
elveszíték egy februárközépi
havat robbantó, pompás napsütést.
Túlsúfolt munkám alatt gépies
keresztülnézéssel nyugtázom
a legmelegebb köszönetet is –
elveszíttem az elégtételt.

Délben fáradtan hajlok a tányérra,
s elveszíték egy nekem szánt mosolyt,
hogy aztán felizzó gondolatokra
várva – hiába –
elveszítsem az egész délutánt...

Veszíték, egész nap veszíték.
És mégis, este
az Idő könyvelőszellemben nyugtáz:
nyert egy nap életet.

SZÓJÁTÉK

Gitárszó: aranydrót, feszes.
Fül s szív közt legrövidebb egyenes.

Harangszó: rezgő rézmadár.
Fényezésre a napba jár.

Parancsszó: éles vasgolyó.
Nem mindenén áthatoló...

Igaz szó: kristálykemény kődarab.
Darabjai is igazak.

Hazug szó: agyag, könnyen szétmenő.
A baj, hogy kővé is égethető.

VÁLTÓTÁRSAM

Annának

A tavaszért
dolgozó erők részei vagyunk.
Te vagy a váltótársam, kedvesem.
Én délelőtt nyers
füveket húzok mezőszámra,
s te estig kifényezed őket,
hogy csillogjanak másnap selymesen.

A tavaszért
dolgozó erők részei vagyunk,
fáradhatatlanok.
Én nyalábokban szállítom a fényt
a Klorofil hatalmas üzemébe,
te aztán finomabb vegyi
folyamatoknak fogsz neki:
színt alkotsz s jövőndő magot.

A tavaszért
dolgozó erők részei vagyunk,
a zsenge búza nyomunkban magas.
Nehogy elmaradj valahogy,
én váltótársam, kedvesem –
megsínyli a tavasz.

RÁD GONDOLVA

Zápor utáni, lucskos éj van.
Mint kint felejtett tálban az esővíz,
meggyűlt a zavaros derengés
a félrebillent holdkaréjban.

Rád gondolva járom az utcát.
Csak a nemessé érett
szerelmek és az olthatatlan fények
nem áztak el.

ÉLETRAJZ INDOKOLÁSSAL

Honnan? A kákás Kölesérpart* mellől,
hol tavaszonta
a gyeppel egymagasságúak
a pitypangfejű örömök,
s ahol a földtől oly messze az ég,
hogy – száraz nyári éjszakákon –
egy-egy túlfeszült, remegő csillagsor
leszalad saját sugarán,
mint szakadt cérnáról a gyöngy.

Hová? A mesterségesen
növelt nagyszirmú örömökre lépve,
a földközelve jutott ég felé,
amin nem szikrák, csupán tömegek
a pályákra felfűzött csillagok...

Miért? Talán, hogy óvjam a napot
a földközelve jutott égen
valami emberi csapástól,
fényt biztosítva
újra megkívánt pitypangörömöknek.
Talán, hogy visszafűzzek a saját
sugarára pár csillagot.

* A Kölesér Szalonta lusta patakja

MAGOK VÉGRENDELETE

Pirosló tetők melegednek.
Csatornáikban megfagyott,
szárnyas hársfamagok.
Végrendeletük: köszöntsem helyettük
én a közelgő
lombzöld pillanatot.

PARTI MIKROKOZMOSZ

Kavicshegyek közt hangya fut,
homokszem-sziklákat kerülve.
Ujjam vájja elébe élete
legváratlanabb szakadékát,
majd jó sorsként áteszi rajta.

Sietve siklik át a víz
a sekély parti meder színes
kavicsain, s a déli fényben
fehéret, zöldesbarnát, vöröset gyűjt,
hogyan aztán bennebb, a folyóközépen
mindet a halak szemének adja.
A partról vízbe lóg
egy túl meghajlott, éles fűszál,
s mozog – jeleket ír.
Életét vési a folyásba.

ÖREGASSZONYOK NYARA

Tavaszhöz végén rakta halomba:
szárad apám hasábos gondja,
a felvágatlan tűzifa.
Öregasszonyok nyara fénylik,
anyám hívogatja jércéit:
melyik legyen a vacsora.

Finom füstű venyige lángol,
pattog, kihallszik a konyhánkból.
A napon nyitott szemmel állok.
Valahol bennem egyre-másra
hullnak egymásra, nagy rakásba
a vágatlan világhasábok.

NYÁRMADÁR

1976

VÁRADI HÓNAPOK

Április

A városszéli nagy fémlerakat
új szállítmányt fogad.
Munkásai övet meghúzva,
tempósan nekiveselkednek.

Vagonokban jött – itt az április.
Napos és borús idők tömbjei
hevernek egymás hegyén-hátán.
Közéjük csúszva, félig kibomolva
szélkötegek, vihartekercsek.

Hatalmas híd-daruk alatt
öreg munkások osztályozzák
a rozsdaszín borús időket
meg a begöngyölt szeleket,
és elhelyeznek köztük egy-egy
pompás sárgaréz-napsütést.

November

Ködből, esőből, szálldogáló koromból
hűvös ős függönye az ablak előtt.
Az asszony ilyenkor elszegődik
idénymunkásnak gyümölcsöt válogatni.

A vagonok a nyár túlélő részeit is behordják
a Fructexport udvarára.
Meleg földszínűek a burgonyakupacok,
átfűlt kis fuvallatok indulnak belőlük,
diócsomókban kánikula zörög.

Kiürül a gyárnegyed – az ember valamelyik
üzemben,
egy zajos gép tövében éppen megéhezik,
a vacsorára gondol, omló fehér krumplipürére,
asszonyára, amint az a megrakott tányért elébe
helyezi,
s csipője hozzáér egy pillanatra.
Karja dióbél-ízeket sejtet, ruhája almaszagú.

HARANGSZÓ A TÁRNÁBAN

A szénhegy szelleme
évtizedek alatt elcsent rézcsavarokból
hatalmas harangot készített magának,
és egyik-másik járat
végében néha megkongatta.

Az öreg Dán észlelte a leggyakrabban,
ő beszélt róla, és a két
mellette ülő csillés esküdözve
tanúskodott, hogy szintén hallották már.

Akusztikai csalódás lehet,
magyarázgattam, hiszen mind a hárman
ott dolgoznak a légakna körül.
Falusi harangszóbból hull le néhány
hangmorzsa a süket mélységbe.

– Nem olyan vékony csengettyű-harang az! –
mondta az öreg és elfordult.
A csillések rábólintottak.
Búgva-bongva, szép teli hangon
harangozott a szénhegy szelleme
a bányászkoponyák lámpás tárnáiban.

FERI ÖCSÉM ÉS A BIKA

A gondozó ügyetlenkedett,
a városon át vezetett bika megvadult.
Orra kiszakadt, a belefűzött acélkarika
láncos-botostól az ember kezében maradt.

Öcsém, a gazdaság részlegvezetője
kerékpáron kísérte az állatot.
A felelősség hatalmas cselekedtető:
a bika mellé ugrott, nyugtatón nevéen szólította,
majd szorosán mellé tapadva megfogta.
S a lesunyt, nagy, busa fej, amely fél tonnányi
súlyt is fel tudna dobni, most nem öklelt,
csak remegett megalvadó, habos kínját fújva.
Aztán, fél szarvát fogva, nyakát nyugtatón lapogatva,
öcsém vezette el a bikát.

Így mesélték, magam nem láttam az esetet.
„Ha nem is vagyok a megtestesült bátorság, azért testvérem”

–
gondoltam büszkén.
Istenem, azóta is úgy emelgetem
az ilyen és ehhez hasonló önáltatásokat,
mintha tényleg lenne súlyuk.

TÖBB KÉK II.

A játékfestő munkásasszonyok
szerények s igen csendesek.
Ki hinné, hogy van merszük félretenni
önmaguknak is a színekből?
Némelyikük
több álmra valót is
kivisz egyszerre a kapun.

Képzelet-festék, otthonok zugába
rejtett érték – ha észrevennék!
Mit értené azt a személyzetis,
hogy néha újra kell színezni
ott kinn is egy-két dolgot, például a
fakulhatatlannak tudott eget.

A FÁRADÁS LAPÁLYAI

Vézna kisfiú, jókor hajnalban,
hosszú árnyékom után mentem munkába.
Álmos napraforgók bámultak rám
mafla képpel.
Nyílt a felügyelő notesze –
vacogva mondtam jelent.

Aztán túl meleg lett,
víz alól is tűzött rám a nap.
Gólya szállt fel a mélyből, csobbanva
találkozott égi testével.
Lent a fenéken, iszapos szövevényben
nadályok rejtőztek.

Talpam mélyen besüppedt,
s a metán gyöngyei bizsergették.
Kipirtyant arcú rizsgyomláló, átfülten
hajladoztam, s szeme volt ujjbegyeimnek:
már tapintásra ismertem a muhart.

Este anyám várt a vacsorával.
Holdas álomlevest kanalaztam,
ágyba dőltem, párnám nagy léggömbként szállt
velem.
Pihenésem magasában
gyomlált ég ragyogott egész éjszaka.
A pihenés magasából
nézve gyönyörűek a fáradás lapályai.

LEGYINTENEK A KÖLTŐRE

Állok a kihúzatlan felezővonalon.

A súroló száguldásban verssorok csíkjaival
próbálom az úttestre festeni
a biztos átkelőhely sávját.

Legyintenek a költőre:
könnyű a vers, lám; minden kép szül legalább egy jelképet!
Ki tud a kép megéléséről, arról, ahogy rátalálok
gépek közt gyalogosan, kötél táncos arányérzővel,
kezemet testemhez szorítva a kihúzatlan felezővonalon?

FURIOSO

Ha már feladatom
a szellem pilléreit is betonból
kiönteni,
hát üvegsimára gyalult
deszkát kérek a formaácsoláshoz,
tökéletesen kötő, jó cementet,
márványkavicsot, gránithomokot,
vizet, mely sziklanemző titkokat tud,
s olyan segédeket,
akiknek a káromkodása is vers.

KÉK TINTÁK

Lefogott malac visítása:
égő hangfonál hunyt ki a hajnalban.
Kisiskolás, a homályos utcákon
nyöszörgő hó felett talpaltam.

Telefonpóznák: óriáscimbalmok
zúgtak a Tenkei út hosszán.
Borzongtam, pedig vatelinnel bélelt
kabátom volt, mit fércfehér estéken
apám szabott rám.

Varjak károgtak visszhangos egekben,
s én sűrűn magam mögé lestem –
utánam kapott egy-egy fa-rém karma.
A vén Bocskai utcán már futottam.
S mint azóta is sokszor, ott nyugodtam
meg csak benned, Kék Tinták Birodalma.

KERT-HÁROMSÁG

Kertünk végén kakas-bokrok,
s krumplitövek: leült kotlók.

Kútvíz tükrén, hús egekben
– mélységmámor – lent lebegtem.

Árnyékkal, mozgó mérce,
minden tettem a nap mérte.

Földdel, vízzel, nappal éltem.
Szép háromság, gyermekszentség –
fel nőtten is ez a vértem.

Akkor is, ha épp hiányzik
kert és kútvíz, akkor is, ha
csak tükrözött nap világít
szobámban a fikuszágig.

A LEGARANYLÓBB PITYPANG

Agyonfáradt alkalmi utak.

Hajrázó december taposta
mindet latyakos-tarajosra.

A munkatelep elment. Fogadok
egy csillaghallgatag napszámot,
a télvégi fagyot,

majd márciusi szelet küldök rájuk
(termékenyülés legyen szikkadásuk),
aztán melegebb eget is:
porhanyósító áprilist,

hogy májusra növessenek
itt-ott egy gyermekláncfüvet,
s június már bizonyíthassa:
fáradt sarakban lappang
a legaranylóbb pitypang.

SZEDERINDÁS TARLÓBENSŐM

Szederindás tarlóbensővel
járok-kelek.

A levegőben
– madár sehol – suhogás hallszik,
s a lefejezett napraforgótáblák
sárga lelke – borzalmas! – megcirógat.

ŐSZI FRONTBETÖRÉS

Kúszó hidegek lopakodnak,
omló fák hódolnak a ködnek.
Frontbetöréses, jól célzó nap:
az eltaláltak rendelőmben nyögnek.

Ideggyökökig ható támadás,
távírányított sajtóséledés.
Izomzatban a zsibbadás:
avarban bontó zizegés.

Akárcsak egy-egy betegemnél,
úgy torpanok meg önmagamnál.
Az ősz rőt izzásokra bont szét,
csigolyáimon csontra fent él.

ÉJSZAKAI VILLAMOS

Házgerincek, bádogcsatornák
csörömpölnek sínekre esve.
Inog az este, szétrázódik.
Meg se rezzen a jármű teste.

Vas közé alvadó idő:
a sín árkában hólé folydogál.
Kuporgok felül sárga fényben –
borostyánkőben a bogár.

APÁM

Jó szabás – tökéletes idomok
illenek majd a készülő öltönybe.
Apám nem méret után dolgozik.
Világ ruháját fércelgeti össze.

Lassan áll egybe darabjaiból
a zakó – most még rojtos szélű.
Apám varr. Fel-felgyúl kezében
– szúró kis láng – a mozgékony acéltű.

Aztán kattogni kezd a varrógépjé.
Gyöngysor-öltésű, vén Singert pedáloz.
Próba nem lesz. Egyszer már a világ
idomuljon a mesteri szabáshoz.

TÉL ESTI GYÓGYTEA

Borom, melyet valahol nekem szántak,
megvásárlatlan maradt az idén is.
Pedig hogy elkelnének
a benne szunnyadó erők!

Göndör gőzökre fonódik s szétárad
a mézes hársfatea illata.
Az ablak üvegén
jégvirágok, közöttük szálas minta:
venyigerajzú, metszett kedvem.

ERGO SUM

Ez a hajnal keserű,
füst van, fekete a fű.
a nap koromperemű.
Mégse kezdek fanyalogni:
én élem – hát gyönyörű.

Járdaszélen megfagyott
szemét, deresen ragyog,
szembefényli a napot.
Félre most, utálatok!
Én látom – jó, hogy vagyok.

Buszba préselten megyek,
megmoccanni sem lehet,
szédítnek rám fújt szeszek.
Nem fog el a rossz közérzet:
engem nyomnak – létezek.

Alkonylelkű nappalom,
kimért vizem, villanyom,
fűszertelen falatom,
egyik sem szegi a kedvem:
észlelésük – *vagyonom*.

MAGASBAN

I.

Nádszálak csillagvázán feszül a színes papír,
át- meg átsütik égbközeli fények.
Forogva, ide-oda cikázva emeli fel magával
a tüskés tetejű tömbházak gyűrűjéből kijutott,
éledő teret.

Nádszálak csillagvázán a kőnegyed kedve.
Kaktusz a sima szirmot – a súlyos is mindig
megtermi a könnyedet.
Emelkedik, csapong a sárkány.
Szélösvényekről már a repülők országútja felé lebeg
a gyermektekintetek szálán.

II. Lelkem, égi zsinór

Könnyű énem szélösvényen
kapaszkodott a magasba.
Égi zsinór most a lelkem.

Cikázik a Nagy Gyep ott lenn,
megdőlnék a jegenyék.
Égi zsinórra tapadva
látom szállni önmagam kezét.

Feltörekvés húz feszesre.
Csak a tér van, lent-fent nincs már.
Szabad felhők vesznek észre.
Húr-magamban zene vibrál.

NYÁRMADÁR

Otthagyt egy színes pajtás-sárkányt,
nagy ívben köröz, erre tér és
suhogva szilvafánkra száll
a nyármadár, a kékbegyű beérés.

A MELEG MAGVAI

Kés-ezüst ég letört éle:
fagy vág a nedves vidékbe.

Jármű-kisiklató, görbe
utak jegesednek görcsbe.

Meghúzódnak – a meleg
magvai az emberek.

GYERMEKRAJZ

Nyolcéves fiam rajzán vállra hullt
hajjal, gitárral, szétterpesztett
lábakkal tölcsernadrágos fiúk.
– Jó a zenéjük – mondja –, úgy rajzoltam.

...Fekete alapon fehér krétával
le fognak rajzolni mindőnket
iskolák szemes kisdíákjai.
– Jó, amit tesztek, úgy rajzoltuk –
mondják majd, s nekünk attól fogva
meg kell próbálnunk hasonlítani.

SZIGETELTSÉG

A Bolyaiak emlékére

Fekete bársonyfal a vetítógép
előtt, a gépben film pereg.
Kívül a kétség-
termő sötétség,
kívül semmit se látó emberek.

Sok száz lux fény a szigetelt dobozban,
átforrósodott színek kavargása.
Mindent elnyel a fekete,
bolyhozott fal felülete –
láthatatlan a képek kinti mása.

Konok erdélyi fényteremtők,
szigetelt csoda-dobozok,
vaksi bársonyredők
félkaréja előtt
ti is így sugározatok.

Végül magába vetítette vissza
az igazság képét az elme.
A roppant izzás észrevétlen
ott maradt aprócska terében.
És mégis, mégis – volt értelme!

Mert, íme, láthatóvá változott
„a tér abszolút igaz tudománya”.
Visszagörbül a fény; a kép marad,
míg talál egyszer hófehér falat.
Századnyi? Pillanatnyi a hátránya.

A LUGAS VÁZA

Talajra hajló teste van a szélnek.
A föld erei telítődnek,
nagy szíve lüktetve megéled.

Fürthozó szerelemre vár
bennem egy lugas csupasz váza.
Csak a szőlőtő nőne már!

Zuhog a bőr-meleg eső.
Gyomgyökér vagy szőlőgyökér lesz,
ami a kert szívére nő?

NEM VOLT KÉKKŐ...

Fanyar zöld-illatot szuszog
a vihar alá gyűrt kert – elpuhult,
megrémült háziállat.

A széllel egy csapatnyi mák
harcol csak, magabiztosak
az ópiummal teli kobakok.

Kövér cseppeket tartanak undorral
a csipkés szőlőlevelek.
Peronoszpóra terjed rajtuk.

Nem volt kékkő a boltban az idén.
Belebicsaklik apám nyelve
a mai permetek nevébe.

AZ OTTHON

I. A Kölesér partján

Úgy érzem, hogy a legrégebb időktől
beleágyazódtam ebbe a földbe.
Megborzongok múzeumi tárgyai előtt –
víz a túlfolyt meder gödreit, az ősfarmák nyomait
kimutathatatlanul, de őrzöm.

A nádas itt a Kölesér-parton ma is a nagy bujkálást
idézi.

Lehet, hogy annak idején éppen e jóságos
mocsarakban
találkoztam a didergő Rogerius kanonokkal.
Ő elmenekült, én maradtam – a tatár dúlta itthon
is otthon.

Hűségem voltam a földhöz, habár akkor csupán
iszapot jelentett.

Állhatatosság a neve az igazi hazaszeretnek.
Ki mondja, hogy valami is el tudna innen úzni?
Alföldi vagyok én, enyém az ellenségnek süppedős,
suhogó szellem-nádasok világa.

Nem vonz más ég –
hűségem gerince nyers fűzhusáng-súlyos.
Az elvágás váza levegőüres, akar a madárcsont.

2. Szalontai este

A kerítések alsó deszkáit vicsorgó kutyák rágják
a rossz járdájú sikátorokban.

Védekezésre készen állnak a kertek –
szőlők okosan kapaszkodnak meg egy-egy
bükkdorongban.

Idegennek hisznek a dolgok
ebben az őszi, rideg sötétben.
Arról ismer reám végre az utca,
hogy buktatóit jó előre átlépem.

Lápföld volt itt valaha mindenik kiskert,
néhai nádas őrző szelleme bennük a szél.
Nádnesezéssel súgják sorról sorra a szőlők:
idevalósít hoz az éj.

3. A Csonkatoronyban

Itt kell állni, ebben a magasságban,
s már látod is a mocsarat körül,
a páncéltalan lidérc-lovasokkal,
amint egy-egy a nád közt menekül.

Itt kell állni, ebben a magasságban,
és felsejlik a régi rettenet:
elfoglal minden ösvényt a kaszálón
a jatagános, vad fantom-sereg.

Itt kell állni, ebben a magasságban.
Alvó házakat kiáltás riaszt:
– Túlerő jött ellened, város,
mentsd meg lakóidat!

Vagy háromszázan háromezer ellen –
bölcesség volt a nád közé futásban.
Hogy felismerd a szellem-lápok hasznát,
itt kell állni, ebben a magasságban.

ANNÁNAK AJÁNLVA

1. Este

Csillagos mindenség... Az éj
szája a fákon átderengő
festetlen holdkaréj.
Nézd, most is sóvárogva reszket
világűrbeli társért, pedig az csak
fényévnyi távolból érkezhetsz.

Alsó ajkad a félhomályban
– égi száj – feldereng. Mindenség
vagy te is, s én, magányos esték
fázó csillaga, megérkeztem hozzád.
De jó, hogy köztünk csupán pillantásnyi
már a távolság!

2. Kétarcú szerelem

Kőutak ellen föld–rózsa egyezség,
vízszagú szökőkút-frissesség,
fű felett gondozott csendesség.

...Benzinfüstös, gizgazos, lármás
utcán a toporogva állás,
szemeim csípő reád várás.

3. Levélírás

Beszéltem veled, de most az erős fény
győzött: láttatja, hogy mégsem vagy itt,
fehér falakat nyom reám s avított
csérgével takart ágyamba taszít.

Villanyt oltok, a sötétség szeret,
meleg sötétség, akár a szemed,
az asztalra tett borítékban
már olvassa a levelet.

4. Fehér szavak

Leomló redőibe fogva
vörösen élteti
érintésed a bársony bolyha.

Gyöngyházfényűn tapad
a telefonkagyló aljára
néhány fehér szavad.

5. Fekete hajú

Fekete hajú, nincs hová
mennem utánad.
Cementes konyhám
zománc-vicsorgással rám támad.

Magányom feléledt bérence
tán le is győzne most, hogy nem jöttél el.
De megszán, mellém áll a rádió,
s egy virág ötvennyolc levéllel.

6. Tiltások

Ne bízz bennem, ez sértene.
Csak a tunyákban nem parázslík
a mást kívánás lefojtott szene.

Ne légy jó, hadd javítsalak.
S viselkedj úgy, hogy érezhessem
benned azt is, amit kinyestem.

Szép magányaink nehogy egybekösse
szerelmed – minket párhuzamosok
törvénye tartson össze.

Ne érts meg, még e versemben sem.
A szeretőket
úgy temetik, hogy értik őket.

TIZENÖTSOROSOK

1981

ÉN-IDŐN FEDŐ IDEGEN IDŐ

Szürke napok iszap-sodrása
mozdulat-fogó hínárral benőve.
Ráismerek az én-időt
támadó idegen időre.

Napjaim mind a két partjához
haszontalan órák tapadnak.
Lassacskán szaporodnak, mint a
vízben az iszap meg az inda –
időm, vesztett meder-alakzat!

Szürke napok iszap-sodrása
mozdulat-fogó hínárral benőve.
Ráismerek az én-időt
befedő idegen időre.
Új sodrásokhoz de szükségem lenne
a régi kő-mederteknöre!

VERSSOROKBA BÚJTAM

Amikor az ember végre pontosan tudja énje határait,
már kinőtte az álszerénységet
s a keresett póztalanságokat is,
talán hihetően hangzik, hogy nem akarja a verseit mutogatni.

Mindenki idegen, aki a verseimhez *kívülről* közeledik,
sorokba írom magamat, úgy bújok előlük.
Hangsúlytalanság gödre, mondatok csendes bokrai fedeznek,
s mindig az a hely enyém,
mely kívül esik az idegen fül hallótávolságán.

Magamnak írok, de ezeket befogadó önzés lehet ez,
hisz bárkit magamnak nevezek, aki *belülről* indul el felém.
Legyenek az enyéme az irányított halkán-hatás versei,
olyan fülbe illeszkedők, ahol helyük előre biztosított.
Örökös zajban élek, csodamagnetofonról lejátszható csendről
álmodom,
üdítő közlésről, megszerkesztett ellenharsogásról.

HÓMALOM

Magas ég
vagyona:
csillagból
gabona.

Forognak
fellegek.
Fák felett
szélfalú
zsák reped.

Lisztpor az
udvaron.
Valahol
fent nagyon
jár a vén
hómalom.

EZ A HÓ

Ez a hó, ez a hó,
menny-malomból szakadó,
ez a hó, ez a hó,
csillagokat villanó,

ez a hó, ez a hó,
fagy élére tapadó,
ez a hó, ez a hó,
hangtompító takaró,
ez a hó, ez a hó,

búza-bújtatni való,
ez a hó, ez a hó,
földnek szánt angyal-adó,
ez a hó, ez a hó,
megél alatta a szó,
ez a hó, drága hó.

ÉPP VELEM...?

Harmadrész *ma* vagyok. A *tegnap*
második harmadrészem.
Holnapom pótol az egészig,
hogyha leélem.

Háromszintű, teljes magamból
próbálnak kiteszítani
a fellázadó zsigerek,
testem éntelen, ellenzéki
hatalmai.

S ó, mégis minden sejtem nyugodt,
végemet csak e versben érzem.
Nem tudja nemléte veszélyét
felfogni van-gerincű énem.
Ami történhet, képtelenség,
hogy épp velem történjen!

TUMULTUS

Annyian vagyunk,
már annyira egymáshoz szorultunk
ebben a gombtépő tumultusban,
inger-áramos idegpályáink annyira szigeteletlenek,

hogy hiába nyújtom ki a kezem,
más tapint vele,
hiába nézek, más lát helyettem,
és hiába lépek,
más halad előre.

Már annyira egymáshoz szorultunk,
mondатаimnak is alig van helyük,
idegen értelmek között préselődnek,
végtagjaimnak és szemeimnek hívom őket,
ez a mentség-lehetőség:
fogni, látni, lépni a mondатаimmal.

ÁLMOM SÁTRÁBAN

Felmagzott füvek övig érnek,
vállamnál pereme az égnek.
Magukat felajánló, szende
virágok bújnak tenyerembe.

Fenyves-sötét, felborzolt prémben
hegy-mamut szaglászik a szélben,
majd megnyugodik – idelent
kristálylapokban ül a csend:
burok az illetetlenségen.

Szikrát veszek a nyugvó naptól
s letáborozok alkonyatkor.
Vigyázom a védtelen estét,
fűtiprók orvul közeledtét.
Kialtani kész őrködök
a csend fölött.

GYŰJTÖTT KÉK EGEK

Rög vagyok, talajba vesző,
de tudom a magasba vetülés mértanát.
Kitáguló térkúp földbe állott csúcsa,
tölcséresen nőve érek az égig.

Megszűröm az étert,
magamba sűríttem a mennykéi szabadságot.
S mikor molekuláimban a gyűjtött egek kéksége
olyan sok már, hogy feketének tetszik,
visszahullok a földre egy-egy csendes esti esővel.

Szerzett színemet
lent akarom szétsugárzani.
Tudjanak a magasság könnyen táguló kék
csatornáiról
az agyagban dolgozó vājár-gyökerek is.
Csak addig, vigyázat! nem porrá válni a
sugáröklű nyarakban,
hogy elvigyen innen valami szél!

ARANYHENGER

Rögzítsd az idő egy pillanatát:
megáll a dobott kukoricacső,
fejmagasságban lebeg, függesztetlen,
tartja az olajsűrű levegő:

harmatok mosta aranyhenger,
mennylakkos szemek billentyűsora,
csuhacsomagból kibomlott csoda,
naptest-morzsákból lett fény-hangszer,
szín a zenéje, sárgán zeng fel.

Eloldhatod az időt újra,
csomóra hull a kukoricacső,
delet villanva fut az őszelő,
egyenes sugár-sín az útja,
csuha-szárnyakat bont a levegő,
mintha a szél még nyárból fújna...

KACAGÁSOD

Annának

Haragod percében
valahol gyom fakad,
de ha jókedvű vagy,
virág a pillanat.

Csillagmályva-szirom,
mikor szemed kacag,
lány rovarnász-lepel:
petúnia-kehely,
mikor egész-magad.

Erkélyem (a kertem)
burjánzó kirakat,
jaj, már nincs cserepem:
nyit sok száz pillanat,
s te kacagsz, csak kacagsz
új hússzín szirmokat.

MAI EMIGRÁLÓKNAK

Sokáig hittem: ott van talajom,
ahol porhanyós-nedves a humusz,
s jó zsíros rögök sorakoznak
szolgálatkészen növésem elé.

Hogy aztán sziklásabb helyen,
harcolva minden mikronnyi növéserért,
kevéske nedv gubancos csöveként
megtanuljam: a földem nemcsak az,
amely kitart, de amelyben kitartok.

Köveken törve, résekben szorongva
keresek nyirkot, rejtett sókat.
S bár kanyargást jelent e keresés,
elítélheti-e a jövőnkbe
felnövő szálfatörzs
saját gyökérzetének görbeségét?

TESTÜNK MÖGÖTT GÖRBED–SZALONTA

Tóth Istvánnak

Roncsoló belső-áramok az idegszálakban,
vírusok a májszövetben,
vérvesztés, toxinok, sorvasztó napfolt-ártalmak –
úgy tűnik, elbánik velünk néhány év, apró
időhelytartók.

Mint anyjára a bajba jutott gyerek, már csak e földre
számíthatunk.

Szikesen kinőtt növényeitől tudjuk
a légből létezés titkait,
s jegenye-függőleges, nyugodt éjszakáinak emléke segít
nappali esések után újra talpra állani.

Elfogyhat minden hemoglobinunk,
kilúgozhatják belőlünk a pigmenteket.
Ha áttetszővé leszünk, mint a kocsonyaállatkák,
testünk mögött, önmagunk helyett
Galambos-erdő sötétzöldjével, a Vén Torony vakolat
alatti pirosával
Görbed és Szalonta látszik.

ELHANYAGOLT BARÁTAIMNAK

Szűcs Lacinak is

Én, odú-szerető mogorva lélek
én elvonult én hallgatag-rideg,
én, született híve a szürkességnek,
én, alig-támasza valakinek,

én önmagamtól agyonfékezett,
én, ápolván is szerelmet senyvesztő,
én, szómat értő véreim elvesztő,
én félreállt még nem is félretett,
én, napról napra zártabb félszegebb,

én, akiben a gyümölcs-émlék elvész,
én, gyomhagyó vetést kivágó csélcsap,
én, balkezes, hanyag barátság-kertész,
én bevallhatom: már legszívesebben
belétek olvadnék. Magamként nem, csak
bennetek lennék jobb, mint föld a füvekben.

KISFIAM AGYAGSZOBRAIRÓL

Mandi fiam, a Kölesér-parti agyagból gyúrt szobrokat véletlenül levertem a polcról.

Megpróbálnám összeragasztani őket, de a kalapot emelő paraszt karja s kalapja sehol, nincs meg a tunyán pipázó öreg keze és pipája sem, s elgurult az előrehajolva síró alak két tenyeréből a fej is.

Mandi fiam, mindezt plasztelinből nem szabad újra csinálni. Megvárjuk a nyarat, kint Szalontán újra lemegyünk a Kölesérig, tiszta agyagot vájunk, dinnye-gömbnyit hazaviszünk, és a csupavirág udvaron nagyanyád nyárikonyhája előtt megint nekiülhetsz
az embergyúrásnak.

Mandi fiam, a nyáron majd más alakokat is formálsz, nemcsak kalapot emelő szalontait, nemcsak arcát tenyerébe temetőt,
hanem, mondjuk, kubikos-módra ásónyel-husánggra támaszkodót, esetleg még malomkövet felkapót is, s talán venyigék fölé hajló, fulladozó nagyapádat, sovány arcán a roppant akarással, hogy, ha két asztma-porral is egy sort, de ő metszi meg a szőlőt.

A GYERMEKKOR HANGJAI

Rezes rekedtség, ó-harang,
cserép-magasan száll a hang,
házak közén súlyosan leng át,
reccsennek az oromgerendák.

Három nagyszőrű kutyám lelke
csahol, nyüszít, dobog kerengve.
Telefonpózna-cimbalom:
zúzmaraporos dal-malom
zúg fel az alson.

Öt gyerek alszik, olló nyisszen,
gyűszű koccan tört tűgerincen.
Rosszul zár, vékony az ablaktok,
a Singer-gép a szobánkon túlkattog.
Kivett engedély nélkül varrja
apám az éjjelt a hajnalra.

CSILLAG-CSAPÁGYAS SZERKEZET

Az évek egyre rövidülnek,
bolygók, napok járása gyorsul.
Egészben szeretném időmet,
s mindig csak így az enyém: torzul.

Kozmikus hibásodás történt:
a galaktika túlmozog.
Befesthettem volna mennykékre
a földet, ám nem fért az évbe.
Az atomórák is pontatlanok.

Szellemszerszámos műszerésze
a mindenségnek, most kell megkeresnem,
hol az illanó napok rése.
Emelkedem, nyúlok reszketve
az időt termelő hatalmas,
csillagcsapágyas szerkezetbe.

SZÉNBÁNYÁSZ A DOMBON

Lökhajtásos gép fordul, égbe karcot,
mennyek sebe a szárnya gyúrte ránc.
A fűben szerte ibolyák hevernek,
mint lepattogzott égszínkéék zománc.

Fenn az egekben
felhő-meddőbe temetetten
kemény kék rétegek pihennek.
Ha dolgozhatnék ott egy műszakot,
kék színe lenne a kezemnek.

Szelek sínjei mellett lépve
kék porral lepetten jönnék le,
s minden virágot tiszta kékre
színeznék tenyerembe véve.
Nem úgy, mint most,
a kék ibolyák szirmát feketére...

(1962–1980)

A MÉLYSÉG MUNKÁSA

Nem, nem irigylem
a kőművest a toronynyi falon.
A mélységek lent sokkal szédítőbbek,
s én mégis mindet uralom.

Nem irigylem én azokat sem,
kik fent járnak a fellegek felett.
Hiszen az én utam se más:
jóért előre menés, feljutás.
Földmélybe megyek, úgy emelkedek.

S hogy előre jussak egy testnyi
távon, testemmel épp egyenlő
szénmennyiséget kell kiszedni.
Az elhódított föld alatt
sok ezerszer a szénbe faragom
saját fordított magamat.

(1963–1980)

KÖLESÉR-PART MELLŐL

Honnan? Pitypangos Kölesér-part mellől,
hol száraz nyári éjszakákon
egy-egy remegő sugarú csillagsor
– cénrától a gyöngy – lefut az egekről.

Hová? A mesterségesen
növelt nagyszirmú örömökre lépve
a földközébe jutott ég felé,
amin pályákra fűzött tömegek
a csillagok...

Miért? Talán, hogy óvjam a napot
valami emberi csapástól,
fényt biztosítva
gyepmagasságú pitypang-örömöknek.
Talán, hogy visszafűzzek a saját
sugarára pár csillagot.

(1970–1980)

FÁRADT UTAK

Hajrázó december taposta
őket latyakos-tarajosra.
Az építkezés minden mocska
rajtuk; eső-hó egybemosta.

A munkatelep elment. Fogadok
egy csillaghallgatag napszámot,
a télvégi fagyot,
majd márciusi szelet küldök rájuk,
termékenyülés legyen szikkadásuk,

végül ápoló áprilist,
hogy felneveljenek
itt-ott egy gyermekláncfüvet.
Bizonyíthassam másnak is:
fáradt sarakban lappang
a legaranylóbb pitypang.

(1975–1980)

SZÁM-ÖNARCKÉP, 1980

Esztendőnyi idő alatt fényesre kopik több viselő ruhám is
a napi négy busz és két villamos tolongásaiban.
Hatvanegyes diplomám viszont egyre szívósabbá cserződik
Várad-Velence savas, krómos, formalinos klímájától.

A gyárvárosrész tizennégy éve fogadott be orvosának,
van nagyjából háromezer-négyszáz jóemberem,
mínusz persze száz-kétszáz keményebb fő,
akik – jó okkal vagy rossz szerencsével –
valaha nem kaptak betegszabadságot.

Fizetésem ezerrel kisebb számjegy, mint ahány
munkásom van,
részletre vett lakásomban eddig átlag harmincnaponta
repedt meg egyik-másik vízvezetékcső,
húsz hónapos Jutkám ébredt már plafon-záporokra,
szerencsére hetvenkét óra múlva száraz a betonfal.
Déli félháromtájt néha megszólít a jószívű
szerszámlakatos, ne várjak a buszra,
rokonszenve megjátszatlan, csendesen ülök a párnás
ezerháromszázasába.

VÁRADI HÓNAPOK

Január – Szörme gyár

A szél Körösnek fordul,
áthomorít a két partnak feszülve.
Lengő alkalmi híd, jeget csináló,
jó északi fagyok kelnek át rajta.

A Szörme gyárnál bundák pihéjéhez
hasonlító hó szállingózott,
itt-ott, kiskertek bokrain
az elmúlt ősz egy-egy kicserzett,
irha-barna levele látszik.

Galvanizált, tapadós préme k
borulnak a begyes tetőkre.
Vasárnapias hétfő kkel, prém-szikrás
januárral itt van az újév.
Mint a benzines fűrészporkban
tisztított gyapjak, száraz a világ.

Február

Édeskésen dörgölő dző, véresejt-faló acetone,
bágyasztó benzin, szemideg-bántó metil-alkohol,
légutakba tépő kénsav,
májnak célzódó, alamuszi ólomporok –

februári köd-sógorság:
mérgek gáztestű hétfejű sárkányai
nyújtogatják a huzatba nyakukat.

Kőfalon strázsáló munkavédelmi plakátok
zörögnek rökönödöten.

Kint a ködben teherkocsik fulladoznak,
háztetők éle rendre kicsorbul,
gyárkémény sorvad vesszőnyire.
Valahol végre mutatóujj nyomódik egy
kapcsológombra, vált a kép:
szálkássá változik a göndör gomolygás, működik
az ég füsternyője,
öblében villogva forgó mennymotor.

Március – Műanyaggyár (babagyár, fésűgyár, kefegyár)

Nevető nők a nagy műhelyben,
lent cementpadló, burkolatlan.
Langyos fűtőtest-impotencia.
Neon ég, a nap délben majd belobban.

Nevetések rezsószal-vékony
izzásai arcmagasságban
melegítenek, lennebb betűrt sál van,
két pulóver, nagyszoknya, dupla nadrág.
Barka pompázik, nőnapra kaphatták.

Működnek a kezek serényen,
huzat kúszik lábszáron, térden.
Az ablak vastag üvegében
– rögzített hólyaghurut-próba,
felfázásos fájdalmak szobra –
légbuborékok látszanak elszórva.

Április – Baza 4, a 4. Fémlerakat

A városszéli nagy fémlerakat
új szállítmányt fogad.
Munkásai övet meghúzva,
tempósan nekiveselkednek.

Itt az április, össze-vissza-hónap.
Napos és borús idők tömbjei
hevernek egymás hegyén-hátán.
Közéjük csúszva, félig kibomolva
szélkötegek, vihartekercsek.

Hatalmas híd-daruk alatt
nagy sürgés-forgás: osztályozzák
a rozsdaszín borús időket
meg a begöngyölt szeleket,
elhelyezve közöttük egy-egy
pompás sárgaréz-napsütést.

(1975–1980)

Május

Először a véren átsütő nyers május elsejei
napfény volt,
mely aztán finom zászlóvásznakba rögzült.
Először a suhogó gally-ábra volt, jól fésült
jelmondatok őse,
először a májusi virágok voltak, szirmaikból
születtek a szónoklatok szavai.

Az Eszme – melósok szemlencséin keresztül
torzítás nélkül látó,
nemcsak új utakra előre, de ősi ösvényekre is,
hiszen a szabadság mindenütt van az időben –,
az Eszme ma a saját kiindulópontjait keresi.
S itt, a kertés gyárvárosban már felsejlik
a gyönyörű visszaváltozás:

májusi lobogók oldódnak a napba,
és a szemeket az igazság élőfény-fókuszai forrósítják;
májusi jelszavak betűi rendeződnek
természetes ábrákba,
összességük suhogó gally-szövevény, csillagpontos
szabadság-felirat;
májusi beszédek mondatai feszülnek, akár a bimbók,
orgonák lesznek újra s igazi piros tulipánok.

Június – Înfrățirea-ihlette

Rozoga kisvillamos – elnyűtten zötyög
két pont közt oda-vissza, s múzeumi kézifék-kattogással
lassít a jelen utcaereszteszűdéseinél.
Az egyik fapadon, göcsörtös bottal, a századelő.

Este tíz órakor a Szerszámgépgyár előtt
felszáll két zakós-nyakkendő, s
de így, átöltözötten is vasporszagú férfi.
A botos öreg mellé ülnek, hallgatnak,
csupán a kínlódva húzó motorra tesz megjegyzést az egyik.

Leszálláskor felnéznek az égre.
Üres uzsonnás-táskájukat a hónuk alá fogva
szakember-szemekkel mustrálgatják
a júniusi este finom szerkezetét,
a szétröppent szikrákat, a hold
éppen csiszolás alatt lévő korongját.

(1975–1980)

Július, a hőgutás hónap (Múanyaggyár)

Rosszul lesz egy asszony a műhelyben.
Kalciumhiány s ez a kánikula,
mondja a gyári nővér, kimerültség, pusmogznak
körülötte,
és lehurrogják a hisztériát emlegető műhelymestert,

aki máris hordágyért szalaszt, vigyék innen,
hisz le se fekhet s elvonja a többiek figyelmét.
Végül az asszony saját lábán indul a rendelő felé,
a nővérbe karol.

Üres helye körül lassan elenyészik
a valeriana-szag, orvosi tömjén.

Tompa puffanás a kemence-meleg udvar végében,
hangzavar.

Villanytargonca fordul ki, motorját elgyengült
akkumulátor surrogatja,
hirtelen fékez, két munkás nagy fény-zsákot
emel le róla,
vizsik-vonszolják az árnyékos raktárba,
az ember úgy hiheti távolabbról figyelve,
magát ezt a hővégi sietésbe beleszédült, villogó
júliusi napot.

Augusztus

Jó palack-szellemként
szunnyad a benzin
a Competrol ciszternáiban.
Égető delek próbálják ébresztgetni.

Hatalmas energiagóc a gyárnegyed szélén.
Lenyűgöző a sok miriádnyi
leendő dugattyú-mozgás egybesűrítettsége.
S mégis, leginkább itt törpül el
az élettelen ásványi erő:

százszor nagyobb élő energia van
a közelben, a gyárműhelyekben – én tudok
körülötte az átlátszó ciszternafalokról,
melyek láthatatlanok, de elárujják őket
a leálló szelek, meg az is, hogy
milyen szárazak erre eső után a gyárudvarok.

(1975)

Szeptember – Olajgyár

A szél a megszokottnál
kétszerte nagyobb eget göngyölt ki.
Parttalan kékség, mozgásra kényszerítő.
A megkötött dolgok rendre elindulnak.

Napnak domborodnak
a nyárfák kirojtosodott vitorlái
s a kátrányozott tetők.
Ablakig süllyednek az olajsűrű kora őszbe a háztetek.
Csobbanás nélkül, csendesen úszik a városrész.

A tekintet óriási napraforgóvirágot
lát az Olajgyár tornyán; radar-tányérral
követi a napot, s villogó sárga szirmokkal irányítja
az utána forduló nehézkes épületrajt,
mely csupa dolgos dohogás belül,
amint a hónap bőséges fogását feldolgozza.

(1975)

Október – Sinteza
(Várad-Velence) – Tűnik a cementszín

Valami finom, derűs kémia
törvénye szerint vonul vissza
az agyonfáradt, kopottas levélzöld.
Más-más árnyalat mindenik levélen.

Megjelennek a szőlődombok
s az apró kertek belső színei.
Kibújt pirosak, felszínre tört sárgák
között remek barnák ocsúdnak
és rőten égni kezdenek.

Poros falú üzem, a Festékgár is
megváltozik egy deres hajnalon.
Belseje egyszer csak kitárul,
festékpépjei szétcsapódnak.
Erőtéljes, robbanó kémia
törvénye szerint tűnik a cementszín.

(1975–1976)

November – Fructexport, Gyümölcsválogató nők

Ködből, esőből, szálldogáló koromból
ősz komor függönye az ablak előtt.
Az asszony ilyenkor elszegődik
idénymunkásnak gyümölcsöt válogatni.

A vagonok a nyár túlélő részét is behordják
a Fructexport udvarára.
Meleg földszíneük a burgonyakupacok,
átfűlt fuvallatok indulnak az almahalmokból,
diócsomókban kánikula zörög.

Körül a gyárnegyed – a férj valamelyik üzemben
egy zajos gép tövében éppen megéhezik,
a vacsorára gondol, omló fehér krumplipürére,
asszonyára, amint az a megrakott tányért elébe helyezi,
s csípője hozzáér egy pillanatra.
Karja dióbél-ízeket sejtet, ruhája almaszagú.

(1975)

December – Szőrmegyar, Csillagok kucsmája

Cementre dobva kikészítésre várnak
a szivacs-nedves, bogáncsos báránybőrök.
December is naponta lelök egy halom gubancos eget
a szőrmegyar udvarára.

Megficamodott derekú asszonyok
szortírozzák a bőroket, cserzőlébe cipelik,
szárítják, zsírtalanítják, vasalják – ekkor már
a galvanizált prémekben
édes ujjaik a csillagmorzsákat is érzik.

A soha meg nem telő raktártól
púpos koci indul naponta a szűcsökhöz.
December is elvisz egy-egy rakás fehér szőrmét,
gyűl a pihe-prém a mennybolt polcain,
újesztendőre kitelik belőle
csillagok kucsmája, hold bekecse, mindenség bundája.

VÖRÖS CSUKLYÁBAN

1987

(SZAMIZDAT)

KATZENJAMMEREK

I.

Nos, költőnek kenyér a sírás,
hát fogadtasson el a vers,
a jól cizellált vagy a nyers,
ütemtelen.

Nézz sok agyonírt bánatomra,
bánatokkal telt „másnapomra”,
(s)írás nélkül önhittem fogyna,
úrrá lenne rajtam a félelem.

Fábján, te jobbik, vedd a tollad
s írd. Egyenesen! Meg nem tántorodhat
– lám, épp most is kakaskodik –
az értelem.

2. (Rímek magamra)

Fábián.
Mert távolról sem titán,
az első rím: rímhiány.

Fábián.
Kendőzgetni száz hibám
nem használ a száz sirám.

Fábián.
Még lehetne szállni tán
levetkőzni szesz-igám.

Fábián.
Önmagát fojtó lián.
És még nincs túl egy vitán:
silány, nem silány?

Fábián.
Túl már az örvényszitán
kell valami más irány.

3•

Székemben roncsolt spongya a szivacs.
Csomósodik csészém alján a zacc.

Nagy gondcsomó: a szivacs mit idéz?
Májam lenne már, ami így kinéz?
Vagy a lélek apró kamrái,
a szivacs-én mikrocellái
repedtek szerteszét?

4•

Hogyha az ember megunja magát,
segítheti még az, aki nem unja?
Magam-bántása legalább *enyém*.
Vöröset *mástól* – saját tarajunkra?

5.

Döcögve jár a vers velem
poros „e”-betűs rímeken.
Faküllós sebességemet
dudálják bőrkesztyűs kezek.

6.

Már vissza nem. Előre sem...
Csak helyben csendesen.
És vitézül tartom a „helyben”-t.
Csak a „csendesen”-t nehezen.

7.

Ha az ember lemond a sörről
s helyette csak csapvizet hörböl
vajon mi haszna, hogy már nem mihaszna?
Halasztott vég. De mivégre halassza?

8.

Depresszió-tabletták oldódtak fel
véremben. Száraz szemmel könnyezem.
Éles kés piros asztalon.
Csak tompa a kezem.

9.

Aki most rám néz, mosolygást lát.
„Musculus risorius”-inger,
amolyan előre-betáplált.
Ám figyelj *bentről* – soha ilyen csúnya
halálfejvicsorgást... Ne nézzetek!
Csontomon a hús: hamis gúnya.

10.

Ma este ki tudja elérem-e
a huzatos ötödik szintet?
Kisleányomnak apró viharlámpát
visz a Jézuska, míg viszi, jobban lát.
Hajsamponommal mosok inget.
Én, saját gyengeségem betege!
(Nincs mosóporom: agglegényhanyagság...)
Egyébként is, az isten intett.

11.

Egy nap szétrobbant. Roncsolt fényzilánkok
a szürke agysejtek között.
Zajtalan szellemi karambol.
A megmenekült gondolat is sérült.

12.

Jutkától távol
könny-nyelés után sör-nyelés.
Kattanás nincs, csak hülyülés
és másnaposság. Mintha rézaljától...

13.

Borotválkozom. Csonka tükröm
igazsága kerek:
őszülő hajhoz őszülő,
csapzott haj a keret.
Szeszmarta képem fogdosom:
kétségtelen, hogy passzol rá pofon.

14.

Bor, sör, Bitter –
együtt vitt el.
Mert az Istent
én se hittem,
ő se hitt el.

15.

A hálapénzt a sírásó is várja.
Nálam nincs, hát kisebbre ássa
a sírgödröt. Van mentsége: vallása.
Ha sor kerül a Nagy Feltámadásra
napom-világom
hamarább látom.

16.

Ötven év felé közeledve
az idő megszalad.
Jönne a pocak, kerekedne,
pfúj, rábuggyanna az övemre...
Nem reggelizek. (Eszem magamat.)

17.

Érzelemmel
élni nem mer,
csak reszelős
értelemmel:
érdes ember.

Mondja, mondja,
hátha hatna!
Nincsen semmi
fogatatja:
sért a hangja.

Próbál irni.
Lelkét hinti
minden sorba.
Lelegyintik:
mint a smirgli...

Iszik két sört,
aztán még tölt.
Káromkodna,
visszafogja.
Hord *egy* szép nőt
ott bent – *hét* tört.

18.

„Jó férfiak, úgy ötvenévesek”,
hunyjunk szemet vitézül,
ha szép partnernőnk randevúra készül?
A legokosabb válasz, hogy igen!
A féltékenység jó, ha potens korban,
még „preventive” elpihen...
Szarvunk szervünk lesz. Semmikép se ék
homlokunkon, de testi tartozék.

19.

Monsieur Villon, szeretted a sört?
S mikor a soros társ-asszony pörölt,
mit tettél a macskajaj napján?
Elmondhatom most, hogy mit tettél?
Csendben voltál és legyintettél
hagyván a líra-szintű szöveget
megszületni asszonyod ajkán.

20.

*(Ájtatos manó: bogárfajta,
amelynek nősténye párzás
után felfalja a hímet)*

Nőstény-étvágy, fermentum-áradat.
Lenyeltek, szinte egyben. Vad savak
macerálnak (nos, gyógyszeratanilag).

Beépülök a nőstény-testbe
tisztán szerelmi alapon.
Választott párom új s szebb formám,
transzcendens alakom.

21.

Jaj, az erkélyen hagyott mályva!
Várható a kifagyasztása.
Merthogy általam fakasztott virág,
s mint ilyen – örökölten – tán svihák.

22.

Öld meg magad, asszonyod kedve ez.
De a Stixen csak magadban evezz.
Ha csónakodba száll a szép Kati,
Erzsi, Zsuzsa avagy más valaki
– csakhogy ne vélük kelj végútra –
nejed életre ítél újra.

23.

A képzeletben megsértett én
béküléséért mit tehet
az, akiben nincs képzelet?

Szerellemmel feléd haladnék
hullámzó hátú otthon-térben.
Vitorlával szél ellenében...

Mosolygós bájad, kinyílt szépséged
igazak. Magam állaga a görbe.
Mért nem nézettél igazabb tükörbe?

24.

A legdrágábbal hogy hitessük el,
hogy minden éjjel százszor sírunk érte,
s hogy reggel, álmainkból visszatérve
a száz sírásért egy mosolya kell?

25.

Nem jó az: haza menni.
Gyermek, szép feleség ha köszönti:
úgy jó, hogy haza jönni.

26.

A világ hazugsággal van tele.
Nos, ez sem igaz. Mondjuk – a fele.

27.

Még hallja, aki hall?
Még hall, aki hallotta?

Még látja, aki lát?
Még lát, aki meglátta?

Ez a reggeli borotválkozás...
 Kínos habverés és képem kitanulhatatlan térképe.
 Az áll, az ajak bosszantó egyenetlenségei penge-
 szögből.
 Arci kivetülése valami belső domborzat-hibának?

Ez a reggeli borotválkozás...
 Az ember nyúzott képét nézegeti a tükörben
 és megkérdi önmagát: mire is?

Ez a reggeli borotválkozás!
 Smirgli-lélek a puha bőr mögött.

(Öregszem, hát szó nélkül nyelem le
 szép fiatal feleségem kintről
 behallatszó megjegyzéseit,
 közben hajamba túrok – borbélyhoz
 kellene menni, ideje.

S jó lenne este szeretni azt, akit
 szeretek,
 de a nap víciumai tulságosan össze-
 gyűltek.
 Mindig csak a mentő elalvás, aztán
 a hajnaltáji keserves felriadás,
 s fogadalom magamban, hogy ezentúl
 másként...)

Ez a reggeli borotválkozás!
 Tiszta képpel szeretnék elindulni,
 de a tömbház-falu a bőr alatti
 borostát is észre veszi.

Strucc-módszer: senkire se nézve
megyek munkába,
ahol legalább úgy utálnak vagy
szeretnek, amilyen vagyok.

29. (Sci-fi)

Átjutottam a jövőbe,
homály-gömbbe, ködbe-gőzbe.

Magamra most onnan nézek,
mosolygom a régi sérvet.

Van repülő csészealjам,
visszahoz a *múltba*. Zaj van.

Gorombáskodom, semmin tán,
hőköl egy hatéves kislány.

Iszonyától iszonyodom,
átvergődök az ablakon.

Csészealjamat begyűjtom.
Irány a homály, fényúton.

30.

A gének Matuska Sándor nagybátyámban
is ilyenek lehettek.
Az öreg boros-kubikus bizony nem vált
a család becsületére.

Homok omlott rá egyszer, túlélte,
 aztán már csak földfeletti dolgai
 voltak,
át akart szökni hét határon, a messzi
 tengerpartokig,
de a nagy napon, a szörnyű hóvihárban
 csak kerengett egy granicsárház
 körül,
hogy végül a határőrök embersége mentse
 meg a fagyhaláltól
a hét határ közül a legelsőnél,
mint ahogy én is lefogattattam most,
 viharos napok határszökevény-
 kinézésű kis kalandora,
aki utólag vagyok gödör-ásó, kubikus-
tempójú nehézfiú, talán mindjárt
 homokba temetett.

.....

Sivatag lennék, bogáncsot se termő,
ha ő is elhagyna, az egyetlen nő,
énem pántja, rossz magam üldözője,
beígért józanságok jelölt öre,
kinek ostoros bódultságaimmal
lettem szándéktalanul büntetője.

.....

Anna, még próbáld,
Anna, légy jó pánt,
Anna, ne engedj,
Anna, te ments meg.

VÖRÖS CSUKLYÁBAN

Hát mi ma új? Verselhetem a verset:
betűkötelet hurkolok a szón.
Kegyetlenség a charme-ja énekennek.
Ennyit tehetek ezredfordulón.

Zenében, képben a lét lám, újulhat.
A rímes beszéd: tán képzelt erő...
A líra-kották lényeg mellé nyúlnak.
Az ezredvég költemény-temető.

Hóhér a költő. Ali vörös csuklyában,
s cselekedik: a Székre verset léptet.
Hurkot húz. (S közben elemzi magában,
hogy pár sorából milyen szép kötél lett...)

HÚSÉG A VÉN FOLYÓHOZ

Száraz bükkfatönk, sodrásba hullottam.
(Víz vagy idő, a lényeg a sodrása.)
Folydogáltam, átbuktam gátakon,
kérgem lekoptát se vettem zokon:
volt-magam újra csiszolása.

De ez a zúgó, melynek foglya lettem!
S még hány jól úszó, csupasz törzs mellettem!
Lezúduló víz gyűr felszín alá,
mind felpattanunk, a folyásra rá,
(hajrá! hajh, rá, rá...)
csakhogy a felszín: visszaömlő örvény,
s újra alányom a zuhatag-törvény.

Hogy menekülni innen nem lehet?
Felfokozom a kényszer-ütemet:
gyors elmerülés, erős felbukás,
magam-törő más tönknek csattanás –
a Vén folyóhoz hű együtt sodródás:
szabadságom, lám, önzúzást kíván.
Részeimben kell átkerülni
a gátnál is gátabb örvényszitán.

SINKA ISTVÁN PILLANGÓI

Szalontán egy sikátoron
(nincs messze a Csonkatorony,
a többnyire csukott ajtós,
lépcsőzete jaj-nyikorgós),

a Tó-kerttől kissé jobbra
van egy kocsmá, mai forma,
bora műbor, söre poshadt,
asztala ing, széke roskad,

mennyezete, mint a szürke
égbolt városomra dülve,
kármentője persze nincsen,
mit is kellene megmentsen –.

Vendég benne nem kiabál,
cigaretta füstcsíkja száll.
– Isten, Isten! – pohár koccan,
ital loccsan, gyufa lobban.

Szalontán egy sikátoron
(nincs messze a Csonkatorony)
füstbe mereng tíz-húsz ember.
Kék pillangók, tűnjetek fel!

Nem kell a szesz vörös gőze.
Több s több kékre van itt szükség,
sásban fésült levegőre!
Sinka István juhász-bojtár
pillangói, indultok már?

LÉGSZOMJ

Nikolits Árpádnak

Koszorúserek tágítója:
anti levegő, barmódi talaj,
Dizájn a disznók üres ólja.

Láz, te zsigerek napkirálya,
sárga fény gyógyulás felé
világíts a vályogszobába.

Bio-fényforrás, szánalmas tán,
de több, mint ki-be kapcsolt sok Volt
s biztos immunitást adván.

Légszomjban szenved a mindenség.
Komputerekben nincsen áram.
A lázmérő a legutolsó fenség.

RIMBAUD-HOZ

Rimbaud, Rimbaud,
magam mentő
jó mementó,
tanítatlan
költő-tempó:
írni-adni
s abbahagyni,
önmagamtól
elszakadni –
banánt enni,
kókuszt szedni,
szenet venni,
kereskedni.
Ami volt, az
megunt ramaty,
az új kamasz
lián-szabad,
dzsungel-fákba
kapaszkodik,
ég-csecsbimbót:
napot szopik.

Őseberszó:
dadogjon bár,
líra-forró.

Rimbaud, Rimbaud,
versre ráunt,
hol a lázunk?

ÉVEZREDVÉG-STRÓFÁKÉRT

Apám („úri szabó”) nem szunnyadt
éjszaka szinte semmit: dolgozott.
Körötte a napok kihúnytak,
petróleumlámpánál varrt, szabott.

Felsrófolta a lámpát: lásson
tűt, cérnát, gombot, egyebet.
Felsrófolta lelkét: kitartson.
Enni kértek a gyerekek.

Fia, most én kell srófoljam a lángot,
varrhassak néhány évezredvég-strófát.
Szeszt égetek magamban, kék világot:
ne maradjanak hidegek a nóták.

Apám, nem vagyok mint te, mindig józan.
De közös kincsünk alázatos lázad.
Apám, jó Apám, add kölcsön a szótlan
munkabírást, mert várja ez a század.

NYOLCVANHETES TAVASZ

Repülő madarakra
ül rá a tavasz, szétosztva magát,
majd szél-selyem ejtőernyőkön
leugrik, fákra toppan, vízbe csobban
és a példásan szervezett
nagy invázió végén szelíden győz.

Csillagbékét ragyogtat éjszaka
és rügyháborút hirdet a lappangó
maradék fagyok ellen, támadóan.
S mert csend fegyvere szükségben a zaj,
szelidsége sem megy szomszédba
rámenősségért – óránként hatvannal
seper a langyos szél famagasságban.

Leellenőrzi minden nyereségét
és veszteségét föld alatt s felett,
gyökérszinten, gallyszinten egyaránt.
Nem szépíti statisztikáját,
s azonnal nekilát a pótlásoknak,
hogy majd legvégül önmagát tehesse
az idők lét-lemérő mérlegére:
– Mennyit is nyomok én, nyolcvanhetes?
Olyan ez, mint amikor visszaolvas
egy-egy versem és úgy mutat meg
magamnak, hogy én, tört harminchetes
elképedek: hát meg se születtem még?

MAGÓVÁSÉRT, JANUÁRBAN

Fekete-csomós égi hálót
fontak most magukból a varjak.
Károgva tartják el a földtől
a magóvó, szép hóhatalmat.

Így a fehérség ég felé tör.
(Tisztaságot a halk mennybolttól,
s mozgósító szikrákat fog föl
a szolidáris csillagoktól.)

Amíg egyszer szakad a háló,
s lecsapódva vizekbe esnek,
kásásodó tócsákká válnak
az elsőknek áttörő pelyhek.

Aztán omlik a puha massa,
a varjak élve félre szállnak.
Hangtalan, vértelen győzés ez –
halála csak a kárognak.

S mert minden pehely cseppnyi béke
fehéredik lelke vidéke,
énemben felépült hazám,
ezer féle szó menedéke,
embert becsülő ég az éke.

(1987)

JÓSÁGOM JÓSA

Elég, ha én vagyok borostás,
ti többiek mind mosolyogjatok,
s csak tiszta arccal tiszta a mosolygás.

Elég, ha én vagyok magamban.
Más magánosok egyesüljete,
nézzétek el, hogy elszakadtam.

Elég, ha én vagyok adósa
mindenkinek, ti adakoztatok,
én épp most adni nem tudok –
maradok jószágomnak jósa,

mert magamtól annyit elvárok,
hogy egyszer bőkezűen meglepjem
ezt a földet, ezt a világot.

HAMU

Égő rönkök szava harsan,
és végül hamu az ábra.
Írásom is lassan-lassan
a hamu hangtalansága.

Nesz azért kél: nagyon halkan
sók épülnek be a fákba.
Új törzseknek hamuból lesz
tűzpróbát állt csend-csontváza.

LÍRA-INFINITUM

A látvány: sínköz, füvekkel benőtt,
talpfa mellett lámpaláng-pitypang.
Zeng a sín, földpengette érchang.

...Mi kényszerít, hogy betűkkel rajzoljak –
– írjak képet és hangot? Tán a szó
több, mint a zengő, szép látnivaló?

S mivégre írok még e kényszerről is?
Ha papírlapra tétetik
az indíték, nemesedik?

Egyáltalán: mire a tüskés kétség?
Mért kutatom a kérdés miértjét?

A FIÚ VALLOMÁSA

A magamfajta gyerek ridegnek tűnik, a
magamfajta nem ölelgeti az anyját,
restelli saját balkezesen simogató
szeretetét,
viszolyog a vérségi arc-archoz
simulástól.

Szeretete, hogy tudja: van anyja
arrébb a konyhában, kint a kertben,
esetleg a közeli városban,
ez a tudat nagy nyugalom
a nekifutásokhoz,
ez a tudat fiú-léleknyi béke.

...Mint a mágusok, emelem két karomat,
félszeg szeretettel szuggerálok a
szeretetet,
piszi-puszik nélkül, arcomon
egykedvűségnek tűnő kifejezés-hiánnyal,
de mély erővel – erőm gyökerei nagyon
is tudnak az anyaméh tápnedveiről,
a béke arca kollázs több millió anya
arcából.

Ha ragadós sziruprétegektől akarod megtisztítani ezt az arcot, a
gyermeket kérd meg, hogy fogják szeméikbe.
Mindenik gyermek látókörébe anyja arca kerül.

ANYÁMNAK TELEFONÁLOK

Persze, minden rendben.
Viszik a drótok fagyott kötegben
a mikron-vékony szót,
hófúvásban is szétporlót.

Persze, minden rendben.
Arra, a kültelken
hangom hordja negyven pózna,
meg a fagy merev zsinórja.

Persze, minden rendben.
Érzés van a vad szelekben –
nem tépik a toldott-foldott
dróttrendszert, mit én itt tartok

Nagyváradon, meghajolván,
állva Anyám Nagyszalontán,
hogya oda érhessen:
persze, minden rendben.

EGY TÁLCA CSILLAG JUTKÁNAK

Rám szólt a Hold: – Várj,
éjszaka hívlak!
Van némi pluszom,
egy tálca csillag!

– Kell a lányomnak!
Mennyit kérsz érte?
– Két legelőnyi
füvet cserébe.

Jó volt a vásár,
Kincs lett örökre
mindenik csillag:
rubin-rögöcske.

Szintén jó vásár
ott fent a Holdnak.
A bárányfelhők
fűért tolongnak.

Jutka lányom még
mást is kapott:
hegyekbe mentünk
s egy patakot.

Tálcán a csillag
nem mutatott jól.
Rubin piroslik
ezüst-habokból.

VILÁG APJA, KÖLTÉSZET

Hatéves Jutka lányomnak

Göcsöt oldani, rossz cipzárt kinyitni
én vagyok lányom harmadik keze.
S még mielőtt a tipró
gép elé lépne, én a tiltó
pirosat észlelő tekintete.

De ki vigyáz a puerilis Földre?
Ki szól, hogy a szemafor gyenge zöldje
veszélyes, ettől még lehet karambol?
Az emberiség magából évente
ezerből tízeket elhantol.

Világ apja, Költészet, oldj csomót,
nyiss zárat, figyelj a rossz zajokra,
a történelmet ne engedd pirosba,
s vigyázz, zöld lehet a bombák meze.
Te vagy a lényeglátó Felnőtt –
legyél az élet szeme és keze!

GYERMEKRAJZ

(Jutka lányomnak)

– Mosolyogj Anna! – gyermeki parancs.
Vidám színt rajzolsz: világító narancs.
Rajz-varázs, Annánk kedvét biztosítsad,
mosolyát narancs-kacagássá szítsad.

KÉRLELÉS

Közvetítés-hiba a két egyed közt,
ha „jössznek” fogják fel a „nem jössz”
És ha az „igen” négy betűje
„nemet” jelent kriksz-kraksszá züllve.

Szép Annácska, ne haragudj
semmiségekért. Kérlek, végre tudj
az olyan szerelemről,
amikor három vérezhet két sebből...

Erről se beszéljünk már. Dőljünk
egymáshoz. Hisz inog a földünk.

MÁJUSOM MÁLYVÁJA

Nincs virága, csak a szára,
telet átélt fehér mályva.
Felhő-fény tusa,
mályvám májusa –
gyúljon fel szirma világa.

Elalélt ág, minden éke
pár levélke.
Viharos a ház erkélye,
jég is tépte.

Mágusom mályvája,
jaj, ha fölénk szállna
valami nagy, meleg béke,
ami alá velem együtt
– tépő haragoktól védve –
fehér lánggal odaferne.

ANNA

Anna, Anna, Anna,
fesztes melle halma,
ringlót-ívű ajka.

Anna, Anna, Anna,
az egy-Éva sarja,
szemében a tiltást
szegetés hatalma.

Anna, Anna, Anna,
napérlelte, barna,
élesen kemény, mint
édes gyümölcs magva.

Anna, Anna, Anna,
énem pántja: karja.
Pántja ha szakadna
hullnék száz darabra.

AZ IDŐ HINTÓI

1998

RUGANYOS IDŐ HINTÓI JÖNNEK

Jövő-hit! Hogy elpazarlódott
ez a lángoló nyersanyag!
Buzgó volt a „gyújtsuk a régit!”,
majd a „hó-rukk!” serkenő vérig,
s a szürkeállomány *hanyag*.

Hit a jövőben! Hiszen *tíz* perc
semmitmondás a konferenciákon
(miniszter-noteszekben ákombákomb:
minősítés és minősülés) –
tíz nemzetnyi megsemmisülés...
Fargumót fáraszt a sok ülés,
vizelni mennek a bámult Nagyok,
s útba ejtvén a szuper-söntést
összecsapják a legfontosabb döntést...

Élünk merev időnkben.
Annyira erőtlenül, hogy oszloptól oszlopig
támolygunk s csak mélyben villan az ötlet:
oszlop legyünk egyesével vagy százasával
s tartsunk, mi magunk tartsunk oszloperősen ki!
Annyira kábán, hogy – semmi szándékosság –
a legviláglobb, a lelegepcseteltebb Piros Gombra,
a Végső Megoldás izzó végére lépünk
s lássatok csodát: nem valami tűzgömb robban
hanem a luciditás kék-józan ernyője pattan szét
felettünk: az *Új Ég*.

Annyira elesetten minden *Újév* kezdetén hogy
fel se tudunk szállani a rozoga idő szerelvényére
s az nélkülünk csikorog tovább. *Világvége?!*
Annyira elesetten, mondom, hogy a közelgő
ruganyos Idő lovashintói fognak majd ránk találni,
mindönket felvesznek, a bakról Krisztus-kocsisok
nyújtanak hátra kulacsokat, elevenítő nedűk
járnak át, ringunk ringunk és nem
az álmainkban, ó nem: megint az isteni,
az izmokat feszítő földi gravitációban.

NEM HOSSZABBÍTOK

Az időt megőrizni érdem,
vagy vesztegetni a jobb, kérdem?

...Üvegházhatás, Terra-katasztrófa,
kiég a fű, kivágatik a jó fa...

Utódképünk? Mint most a szörnyszülöttnek:
tíz lába van, ám csak egy szíve ötnék.

Homo sapiens? Ludens? Ez sem, az sem –
jövőt látó érzelmi szemünk: vak szem.

Vita longa? Nem hosszabbítok, kérem.
Jegyet vegyek, hogy nézzem saját végem?

RONCSOLÓDÁS

*Ötvenhetedik születésnapomra és egyben
– tudatosan e nehéz nyáron –
Bokor András, a kiváló publicista-szerkesztő
korai halálának mementójaként.*

Ha egynapos vagy, élsz-e még egy évet?
Ha ötvenhét vagy, élsz még pár napot?
Roncsol az élet:
tűzbe pernyeszt, jégbe dermeszt,
idő szakadván ejtve elveszt –
mit se tudsz – ám e *veszted* tudhatod...

Ha vízesésen zúgysz át, hűs patak vagy.
Ha medred homok, csak csendeske csermely.
Roncsol az élet:
cseppekre zilál, párologtat,
oka leszel szárazságoknak –
s még harcolsz is a helyért, ami elnyel!

Megszületés és születésnap torzul.
Sivatagi hó dőlt a júniusra.
Roncsol az élet:
ég a világ vagy hóba zordul?
Miriád csillagtengely fordul.
Mindent tudni tán Istennek sem jussa.

A FELFALATOTT IDŐ

Tíz óra óta huszonöt perc...
Mégis így mondom: tíz óra, pedig
az ezeröt száz másodpercben közben
fájt a fejem, a buszon félrelöktek,
intésemre egy volt barát elfordult,
ötezrest adtam ötszáz lejes helyett
s a pénztárosnő nyíltan letagadta;
első betegem úgy jött be, nem használt
a gyógyszer, amit adtam, küldjem máshoz,
a nővér sérelmezte fizetését...
Hát hogyan is ne mondjam, hogy *tíz óra?!*
Mért ne tépjem szét huszonöt-perc-láncom?
Korom megadta bölcsesség diktálja,
hogy az idő csak így uralható
– megrövidítvén bár magam –
visszadobván a mohó mindenségbe
egy s más percét, óráját, éveit.

Június három, ezerkilencszázhusz.
A balszerencse-lánc azóta
hány kilométert tesz ki az időben?
Olvassad csak a történelemkönyvet.
De miért is csak ezt? A nagyszülőid,
szülőid életrajzát elemezzed
és listázd saját veszteségeid.
Sztetoszkóppal is hallgasd meg *e földet*,
hogy kopik és jó szívhangjai
hogy tompulnak az oxigénhiánytól;

aztán a ritkult erdők lihegését
figyeld, no meg a folyók mocskolását
mutasd ki, látszik kémcsövek nélkül is,
ne felejtse volt nyelvtársaidat sem,
hány ment el s hány lett szódon nyelvtelen,
vagy éppen túl nagy nyelvű hízelgésben...
Június három ezerkilencszázhusz.
Maradjunk ebben, ez pontos idő,
s a következő nap még nem történt meg.
Mohács után már van hidegvér – nézzük
amint a Mindenség visszaveszi
– rossz ízeit, bűzeit nem érezve –
az időt, ami most már kétszer is nincs,
hiszen el is múlt s most fel is falódott.

ROSSZKEDVEIM

Gördül a világ hangosan,
munkagépként vagy tankosan.
Gördül, hogy leküzdje a *semmisséget*,
s hernyó-sínjéről éppen ebbe léphet.

Földhányógép-sors, tank-sors egybefut.
Egy rosszkedvem ez – nincsen visszaút.
Rosszkedveim még: pénz, étel, ital,
a kemény tény: nem vagyok fiatal,
s hogy nagylányomnak alig van csapás
a célhoz, melynek neve hivatás.

...Gördül a világ zajosan,
munkagépként vagy tankosan.
Gördül, hogy leküzdje az ezredvéget?!
Rosszkedveimmel együtt most éléghet...

VÁRAD PANASZA

Verselő Janus Pannonius óta
búcsúztak tőlem ezrek és tízezrek.
Honvágyuk volt a távozás adója,
hisz *testek* mentek el és nem a lelkek.

Körös-gerincű város, én maradtam,
macskakövekkel kirakott utcákkal.
Tudtam, folyómban aranyos homok van,
s minden utcámban mindenik ház rám vall.

E gyötrő század felétől megfordult
a dolgok rendje – én kezdtem el fogyni.
Betonház lett, hol régen kert s udvar nvúlt,
kínlódva kellett más nyelven dadogni,
lelkek hagytak itt, kinézésem torzult,
feltűnt belőlem Bécsben egy házsornyi,

és Pesten, Kanadában, Göteborgban...
Lelkenként tépődtem szét, én, vén holmi.
Honvágy-adó?? Van, van, de – mért ne mondjam? –
találkozókon szesszel kell csiholni,

s könnysajtolató firkászok tollával
a sajtóban – sörrel a sörgödrökben.
Súly lenne még, amit a vállam vállal?
Súlyos önmagam: nyugati öklökben...

A NAP RECEPTJEI

Hátamon mintha kék korbácsnyomok.
Diktált életem dúlt sorokban
sem mutatja, mennyit szorongtam,
a felelősség mennyire nyomott,

míg a Nagy Hűbérúr háta mögött
vesztésre ítélt embert megmentettem
hányat, ó hányat – villámlott felettem
hatalom-felhő és belém kötött

még az is, akit segítettem,
mert nem értette, hogy lehet
elnémítani a „fenteket”,

hogy a „lentekek” is halk-elégedetten
mondják: „Ez ember, ez segít!”
Tudtam a nap receptjeit...

VÁLTOZATOK A DÁVID-LEGENDÁRA

I. Veszteséggel

Fénytelenséget, homályt! Rengeteg
dühömhöz küzdőteret adjatok!
Míg végzek vele, ne lássak napot!
...Ő se lásson, míg átsettenkedek

háta mögé, hogy célozni se kell
jó kövemmel, csak megállok lazán,
pörgetek, célzok... Mellé szállt! Talán
a homály védte, így került el?

Fényt hát gyorsan, lássam a megvetettet!
Parittyám töltöm, ám ő hátra néz,
arca meglepett, nevet... (Így nevetethet

biztos hóhér, ha kötve már a kéz
a kivégzendőn). Könnyedén sebez meg.
Győztes dobok *mögötte* felperegnek.

2. Győzelemmel

Most szurkolok a szelíd Dávidoknak:
súlyos kis tojáskövet leljenek,
amelynek röpte céljához menet
akarata a parittyá-börtöknek,

hogy csak pontosan, egyenest homlokunk!
Az önhittség: óriás férfifej,
örök kihívás, célozni ki mer?
Góliát-fejben félszek nem tolongnak.

Hát küldj Istenem ilyen ellenségre.
Megtetted, igen. Lám, elébe hoztak.
Vezem parittyám – szemem élességre

ő-önhittsége s magam *uralt* félsze
állítja – s kilőtt kő csattan célpontnak!
Hallom pergését *mögöttem* a doboknak!

3. Hogyan szólt Góliát?

*...Gyenge, aki üresen önhitt
és gyáva is, mert más bajvívót választ
önmaga helyett...*

Nem is volt olyan tohonyán buta
Abhdúl-fia Góliát, hisz a párbaj
előtti félórában így szólt –
– morgott mély hangján szerecsen társának:

Érted, Szerecsen? *Én* küzdök meg s győzvéni
győzelmem nem is saját mámorom lesz,
hanem az övék: mely kiváló nemzet
fiai mind, hisz én, én – ők leszek,
tükreik testem arányát mutatják
szemeiknek, ha önmagukra néznek
s majd ordibálják: – Jogkérő zsidó
ne maradjon e tájon, fussanak,
mert ez itt *csak* és *csak* filiszteus-föld!
Az ügyes kezű, jól kereskedő,
előrelátó, hajnaltól napestig
dolgozni képes kicsiny népség elmegy
s meglátod, hogy egy szűk éven belül
korgó bendőikkel, másoktól megvetve
ébredünk rá, hogy nem is volt rossz *együtt!*

Így morgolódtott Góliát, majd indult.
Tüdejét teleszívta levegővel,
óriás testét vasvértek növelték,
s a filiszteus-hurrázásban úgy tűnt,
hogy mozgó szája Dávidot
gyalázza-szidja mocskolódva.

Aminthogy – másnak szánva – igaz is volt
a káromkodás: mire ez a cécó?
S az a kis ember... „– Nijjed mán, közel gyün!
Nevetnivaló!... Bőrparittyát forgat...”

(Később a futó filiszteusok
önszervezésre képtelen, kavargó,
munkára lusta, szép-nyugvásra durva,
örök-ricsajos serege
egy parancsot még rendben végrehajtott:
lefejezte a szerecsent,
ki Góliát emlékét meggyalázta,
a Nagy Vértanút habozónak mondva.)

1992. november

INFLUENZA

A csókban is, meg vízben, kenyérbélben,
rámförmedésben, buszban, utca-szélben,
jelen vannak a vírusok.
Csak azt nem bántják, mi élettelen,
s mert ők most az élet-terem –
elárasztanak, messze nem jutok...

És legyengít a rám törő megfázás,
nehezen jön a mentő hidegrázás.
Lázam lesz, immun-erők nőnek.
Még elhal egy-egy elszigetelt sejtem:
vírusok törnek-zúznak bennem. Sejtem,
azt kiabálják: megtámadtam őket.

KI FÉL?

Fél, aki *fél*,
merthogy csak feleannyi
mint a véle szembeni fél.
Itt-ott joggal fél az ügyfél.
...S ha az Ügy fél?
Ügyefogyott?
Érve fogyott!

SZORONGÁS

Az ígéretetek pergő búzamazgva
aszfaltra eshet.
Mi tudjuk, emberek: a jó nevében
néha szólamot vetnek.

Emberek, látásunk már megedzették
hamis jó kezdetek.
Cicero ékes nyelvére – megtörtént! –
nem jött cselekvés-fedezet.

Megint csalódunk? Következhetsz?
Készítsük pajzsunk? Kövezhetnek?
Bio-rádió génjeinkbe rejtett
szorongás szól: higgyünk a tettnek.

VASÁRNAPTALAN

Vasárnap. Mindig rosszul sikerül.
Az eufória elül.
Ez a sorsom: a hétfő van felül.

Kedd, szerda, csütörtök a talajom.
Péntek s szombat is csupa tartalom.
Magamfajtnak jó idő-alom.

Kerülendő nekem az ünnep.
Hányingerekkel büntet.
Vasárnap, szűnj meg –

folymon az idő hétköznaposan,
nos, mért szégyelljem, laposan,
de mert békésen: okosan.

AZ IDŐ NEM HÁROMÁGÚ

Fantázia: Világ-émlékezet.
Emlékezhethünk ide vagy oda az időben.
A jövőbelátás is emlékezés: visszafelé.
Egyébként is, az idő nem háromágú,
nemcsak a volt, a van, s a lesz a vonalai,
hanem kétoldalt keresztben futóak és le és felmenőek
és jobbra és balra beállítottak
és ferdén előre és hátra meredőek,
(védekező sündisznó-állás az időtlenítő semmi ellen) –
még nincsenek szavaink az idő minden irányára,
s amelyikre van, például: Isten,
arról sem igen tudjuk, talán nem is
klerikális fogalom, csupán időirány.

ALTATÓKÚRA

Szávai Gézának

Gyógyszer a hét mindenik napján.
Ébrenlét álmainkhoz szabván
„vagyok saját magam legalján. ”

Csak vízszintesen, le se, fel se.
(Szememet, mert titokban leste
a Gödröt, vakondok kereste.)

Lidércálmom, lám megszabom.
Ébrenlét-görbém alacsony.
„Salakom most az alakom. ”

Kigondolok egy görbe tükröt.
Nézzetek, torzságba ütköztök.
Tükörbe üttök, ha megüttök.

SZÁL BÚZA

Vagyok Egy szál búza,
nem a búzatenger.
(És körül ahány tő,
ők is egy-egy szál Ó.)
Gondom: teremnem kell.

Sok gyökér-irányom
beállítgatom.
Adott fényben, szélben
növésem-érésem
Én szabályozom.

Klorofill-kitartás –
szép lesz a kalász,
ha lesz gyöngy-eső,
tiszta szél, lengető
s egy pipacsnyi láz.

KRISTÁLYAIM

Kristályaim kamaszkorom óta bennem vannak,
tengelyük napfény-szilánk.
Éjjelente szentjánosbogárként világítanak,
hajnalban szép hangon csilingelnek.

Kristályaimtól rendre megválok.
Hogy beleoldódnak
a világ felé tartó hatalmas lúgos sodrásba,
a fényzilánkokból közepes derengés,
a csilingelésből színtelen zörej lesz.

A porozitásra számítok,
a szívós szivárgás törvényeire,
a vizek áztató türelmére,
az oldott anyag szűrőket kijátszó mindenütt-jelenvalóságára,
arra, hogy hosszú út után újra ki fognak csapódni valakiben
feloldott kristályaim: néhány tíz jó sorom.

LEBEGŐ SZAVAK

(*Szávai Géza A megfigyelő
című könyvéből is ihletődve*)

Én hallgatok. Te hallhatod
mindazt, mit el nem mondhatok.

Én hallgatom, hogy hallgatód
csendem s még elárulhatod:
a némaságom érthető
és közvetíthető.

Az apa, aki sírkövet farag
meghalt fiának, verset él a kőbe.
A beleérező nem olvassa:
kegyelettel *éli* belőle.

Mennyi szó lebeg alap nélkül!
A valóságra ülnének. Hiába.
Kifordíthatók, befordíthatók –
bölcs a valóság némasága.

Figyelem magam, mások mit figyelnek
rajtam – önfigyelésem is kép?
Ki az, ki némaságból, szürkeségből
hangot és színt tép?

A fordított szó egyenessé válik
ha felfordulok? A föld így *akarjon?*
Lebegő szavak, jelszó-torzió!
Az „éljen” részben (el-jé-en), hogy: „haljon”.

(1988)

VASÁRNAPI NAGYVÁRAD

Kékbe vegyül egy kémény korma.
Betonpartról nézek a füzes partra,
a napsütötte túloldalra.
Tükröz a Körös s retusál;
a korom vízaljára száll –
ó-okker falak mosakodnak sorra.

Ma kétszeres a pihenőnap hossza.
Az új lakók falvakon szóródtak szét –
nő a tiszta tér s lelkünk mossa.
Nincs tülekedés, szól a „tessék” –
rend toppan fel a villamosra.

(Kint falun cujkás-boros ünnepét
piheni ki a rokonsághoz
kitódult új városi nép.)

Csendesen fut a villamos,
öregék és gyermekek ülnek.
A székek nikkemben örülnek.
A Város izgágaság-mentes.
Nem küzd – mint súlyával a hájas –
önsokadalmával. A tágas térben
minden nyelven mindenki nyájas.

Van időnk figyelni a temetőre
fent a kanyarban – hol az őre? –
Olaszi temető, fejfáid
majd mind ledöntve, mintha térden...

Krisztus-kereszt int: Inri, Inri,
megfeszítettje néz sötéten:
– Oázist a tömbház-halomban,
a fás temetőt mért bántjátok?
Egy sáv ózon, egy sáv mennyország
egyenlők, ma már tudhatnátok!

...Aztán koraest – vonagló belek
a megérkező vonatok.
Kiömlik megfüledt tartalmuk:
az emberek, a szatyorok...
Ma éhes jégszekrények
laknak jól, több áramot kérnek,
ma este sok tömbház felpuffad.
S fáradt villamosvezetők
mesterségükbe beleunnak.
Új nap jön, új hét, csupán ennyi.
A Körös ködös – mit se retusál.
Az van, ami volt: izgága világ
melyben mindenki fut s mely maga – áll.

...Mi Váradunk, ki itt e földön
túlnépesedtél, elkevert-magad
add át tisztulós hétvégeknek
(föld kell, nem betonkeverékek!),
s ne tartsd itt, ki nem szívesen marad.
Éled a Körös emlékezete,
az eget angyal mossa már fenn.
Isten-húr minden föld-füve.
Tisztulj, füvesedj, zöldülj. Ámen.

(1988)

GÉPSZÍJKÖZELBEN

Nem vagyok csakazértis-ember.
Ha megverték, nem állok bosszút csakazértis.
Ha meg iszom, jó Nikolits Árpád, csakazértse leszek
csakazértis józan a biztatásodra.

Kicsúszott a számon a „csakazértse”.
Pedig ilyen sem vagyok, makacsságom többnyire lelki
túlmosdatásomra vonatkozik –
minek tönkretenni a lélek epidermiszt
napi több lezuhanyozással?

Furcsa jellem lettem, gépszíjközelbe somfordáló, hátha elkap.
Akkor aztán ugorjatok testvéreim, jó sógornőm,
kevés haverom – ugorj, Anna!
Hányan lesztek, Istenem, hányan lesztek? Lesztek?

A KÍSÉRLET FELÉ

Különösek mostanában a velem kapcsolatos dolgok.
Ha leejtek valamit, csakazértsem esik szépen, függőlegesen,
hanem ferdén tart a talajnak, meghazudtolva a fizika
törvényeit.
Az ajtó közepének célzott váza egyszercsak megemelkedik
és a felső ajtófélfán törik darabokra.
Ha leesnék az ötödik emeletről, vajon felfelé hullanék?

KI FOG FEL?

Nyilván, hogy nem hiszek magamban.
Már rég túl vagyok a hiten.
Nem istenít ima vagy tam-tam.
Magamat útra készítem,
kikészítem.

A legszebb gondolat is semmi.
Mit számít, hogy transz-tipikus.
Nem szednek meg, de kell teremni.
A ráció rég nem stílus,
rég nem stílus.

Nyilván, hogy nem hiszek magamban.
Ki fog fel? Te? Te? Te? Smafu.
Lézengek s por leszek leszartan,
ám, erről így szólni tabu,
szólni tabu.

Játszani viszont kell. Szavamban
íme, hogy hiszek, hiszen írás!
Kis nincs lesz majd az összes nagy van,
de marad e vers: rémes sírás,
rímes sírás.

SZÁZBÓL SZÁZSZOR A LELKEM MELLÉ...

I

Behunyt szemmel
ha bal kezem mutatóujját jobb kezem gyűrűsujjával kell
megérintenem, egyből sikerül.
Ha ujjaimmal váltakozva kell megcéloznom állam gödrét,
ötből ötször sikerül.

...Ha mind a tíz ujjammal, ha mindkét kezemmel,
ha segítségként kinyitott szemeimmel,
ha minden élesre állított idegszálammal –
százból százszor a lelkem mellé nyúlok.

2

Így, egy méterről a tükörben
én vagyok önmagam számára.
Látom húsz éve mindegyre kiújuló herpeszeimet,
nyugtázom rogyant-pantallós egyéniségemet,
lemondok érett koromra remélt markánságomról,
sóhajtva veszem észre: hajam a samponkorszakban is
kétnaponta zsíros...

De kinn az utcán, hogyha szembejövünk
egymással én és én, csak odanézünk
idegen képünkre és kabátunkra
s tovább sietünk kölcsönös unottan.

MEGKÖZELÍTÉS

Az emberek azt hiszik, hogy a halottak fáznak.
Azt is, hogy nyomja őket a föld.
Fent nyirkos, hideg az idő – hát; szegény tetem!
Pedig az ideális boldogság: semmit sem érezni.
Lehetséges az élő anyag örömteli tudattalansága?
Végeredményben ez is egyik megközelítési módja az Istennek.

1988. január legvége

SUICIDIUM – IMMINENCIA

Nyomtatásban nem tetszenek most
látni, hogy „karakteres” betűkkel
írtam le a címet.
Azt sem tetszenek elhinni, milyen
komolyan gondoltam az egészet.
Csak azt tetszenek majd megállapítani:
tetszelgett a halállal, de a francba
is, nem tett semmit!
És el tetszenek mosolyodni: még
Fábián is hűzöng.
De tessenek megérteni, a költő tényleg
unhatja az életet.
Egyébként el tetszenek tudni
képzeln, hogy manapság milyen nehéz
öngyilkosnak lenni?

Pisztoly kellene hozzá, vagy mérég, vagy
ebben a kurva hidegben felmászni
valamelyik tízemeletes ház tetejére...
Kivihetetlen vagy kényelmetlen. Én már
akkor inkább csak élek.

1988. február 1.

KÖZHELYEK RÍM-CSAPÁGYAIN

Önmagyarázás: líra-szappan.
Rímeim hada: habja. *Ez van.*

Mondom magamnak: most ne bólints.
Aztán mégis bólintok. *Más nincs.*

Idő-vonaton messze menni
a végső kisiklásig. *Ennyi.*

Sorokat írni, miket törölők.
Ez van, más nincs, csak ennyi.
Nincs több.

PAPUCSBAN

Sall Lászlónál

Itt a legfelső emeleten nincs szomszéd-mocorgás,
itt az van, ami: legénylakás.
Csak Isten dübörög néha: csendet kér tőlem.
Bensőmből hallhat valamit, hiszen nem ugrándozonek
a szobában és még a papucsom is gumitalpas.

KISKOC SMA

Kiskoc sma, de a lelke óriás.
Minden téglája
eufóriás.

ÖRÖK HIBÁZÓ

Megvert az Isten,
pedig hogy lestem
merre csap karja,
kibújtam balra –
ott ért haragja,
jobbra lendültem –
rám mondta: hűtlen,
s páholt a bűnben.

Igen, vétkeztem,
nem hízelegtem:
én nem imában,
csak szürke versben
emlegetgettem.

1988. február legeleje

HÉT ÁLOMNYI ÜZEMANYAGGAL

Eljöttem jól bemért csillaggal,
hét álomnyi üzemanyaggal
íme, átjöttem a jövőbe.
Leendő énem mai őse.

Önmagamra most innen nézek
és látok, nem múltat idézek:
látom, hogy ami akkor gát volt
– kozmikus szemmel – nem is gátolt.

Nehézkeségem szétzúzása
újulás volt tovább folyásra.
Mit győzől le, ha nincsen ellenállás?
Földvonzás nélkül mit ér a felszállás?

ITT A PIROS, HOL A PIROS

A városi piactéren, kőasztalon, betonszélien
csapatnyi cigány kártyázik.
Kártyáikat teregetik, szerencsájük kerekedik,
hümmögetnek vesztes „palik”, káromkodnak móc atyafik,
hogy itt valami hibádzik...

„Jaj, anyám aki megszültél
mír is nem spiclinek küdtél?”

Híre van már a dolognak, nyakkendősök is tolongnak
a bámulok tömegében.
Azután két kocsi fékez, rács mögött mind a legények.
Szidják egymást: – Hogy nem nízted? – Bizony cseppet sem vitézek,
sóhajtoznak a sötétben.

„Jaj, anyám aki megszültél
mír is nem spiclinek küdtél?”

Kiderül, hogy jár a börtön, az ítélet meglesz rögtön:
gumibotok tánca járja.
Ám nincs szív az ütésekben, nincs indulat a kezekben.
– Bozgor himnuszt énekeljen minden cigány a veremben! –
szól az altiszt habzó szája.

„Jaj, anyám aki megszültél
mír is nem spiclinek küdtél?”

– Csak az első szakaszt tudom! – Hát akkor fütyüld, de nagyon!
Felfrissül a botok tánca.

A dallamtól megvadulva bőszenek nevelt kisrendőrök
(volt parasztok, szelíd csőszök)

ütnek-rúgnak dúlva-fúlva –
van szív már a botozásban!

„Jaj, anyám aki megszültél
mír is nem spiclinek küdtél?”

Hangosodik a fütty is juszt, soha ilyen magyar himnuszt!
Kártyások a fütty-dalárda.
Hazafelé támolyogva mostmár éneklük motyogva:
„Isten áldd meg...” Tovább mondja minden vert lelkek csoportja
szél a bántottak postása.
„Jaj, anyám aki megszültél
jó, hogy nem spiclinek küdtél!”

LUCIDITÁS

Most tiszta napok következnek.

Az ember hóhullást lát és minden órát sajnál,
amit eddig a napi bódulat huszonnégy kezű Sivájára
pazarolt.

Katekolaminok visszakoznak,
Jutka lányom hóban hempereg, Anna szírom-labdát gyúr.

Most tiszta napok.

Ami jön, az mind áttetsző, mint jég a folyón.
Csak ezek a buborék-lencsék előttem!
Kinagyítják a holnaputánok egy-egy belső részletét:
jövő-metszet, szövettanilag elemezhető – másnak
semmitmondó.

Én meg, hippokratészi eskü szerint, nem árulhatom el
az esetleges malignitást.

Most tiszta.

Hó gőzölög a napon a száraz januári szélben.
Vízé se lesz, egyenes úton fogadja a párák felhő-istene.
Oxigénteli bioszféra, derűs metamorfózis, szinergikus
befejezés.

Most.

KÖNNYŰ DAL, HAWAII...

Sétált a lány a tengerparton,
öblös kagylókból bűgött ki a szél.
Barát-légmozgás, még ha nincs is nyugton,
itt kagylófújta szelektől ki fél?

Sikló-szeles Hawaii,
parti leány párja ki?
Menjen érte valaki!

A szépcsípőjű lány a partszegélyen
nyomhagyva járt; száz hullám-szem tapadt
teste szobrára, mely a puha szélben
– légüres forma – rendre ott maradt.

Parti leány párja ki?
Menjen érte valaki,
szélsiklató Hawaii...

Ruganyos testű lány a homokon,
megállt, mögötte rendre szobrai.
A medúzáknak intett: nem rokon,
s a kagylók tapsát vélte hallani.

Húrzegető Hawaii,
fényt kérnek a dalai.
Parti leány párja ki?

NOVEMBER

Feleségemnek

Kozmosz-zuhanás lenne felhők nélkül!
Fotonropogás, bőrünkön golyók
robbannának, égnének a folyók...
Hát kell a köd, a rögzült, szürke fék-tüll!

Még hogy homályos hónap? Születésed
száma az első tíz napjában ott van,
karizmatikus jel a teliholdban.
Rátárgulhatnak a pupilla-rések,
misztérium e fény – tűz, mely nem éget.

Még hogy borongós hónap? Lelki sálád
vedd elő. Művész, amint hangját óvja
úgy óvd magadat, ne hagyd hervadóra
a benned őrzött klorofill-csodákat.
Élj az évszakban, foszforfényt ne áhíts!
Most a varázs, hogy Te magad világítsz

1996

FERI ÖCSÉMNEK

A dobkályhában úgy ellobban
a tűz, akár egy apró robbanás.
Ne mondjátok, hogy melege csalás.

Több fa nincs, Feri, bontsd a fásszínt.
Fűtsd a kiszámolt kis házat.
Égj drága deszka, csak ne fázzak.

Rakd meg jól, bomba-tűz éledjen,
vörösödjön a bádóg, mint a téglá.
Holnap buldózer hajt rá a hajlékra.

(Előre látom: ellenállnak
a lián-lugasok, hiába.
A módját értő gép a tövét vágja.

Győztes csupán a latrina pár percre;
a lánctalp, ami annyi mindent átélt
vinnyogni kezd egy vizes lemosásért.

Csatorna-ágyú lő moha-golyót
a vezetőre, aki káromkodna,
de csak mogorván ül. Valami fojtja.

Szeméből port töröl ki, gázt ad.
Elnézed. Kereszt válladon egy létra.
Nem, te nem mondod, hogy: házak hóhéra...)

Feri öcsém, hát verjük szét a fásszínt.
Nem szép munka, de kéri a dobkályha.
Melegedjünk a buldózerre várva.

1987. január vége

URAM, KÉSÉSED A HIBÁNK

Imre öcsémnek

Előlegezem, Uram: én hiszem,
hogy Nagy Jó nő mindenki-
ben s nem lesz békétlen senkisésem...

Csak árulnád el: mikor? Mert ma még
gyenge a béke-fék,
háborogván a jó ember is ég,
s – mért is képedsz el – az emberiség
ima ide meg oda, vétve vét.

Mert nem lehetünk mindent lenyelők!
Nézd bunkó agyak lesznek vezetők,
rossz irányt tudók buzgó terelők,
szitalelkűek légmentes fedők,
a hitetlenek hitkereskedők,
szemétre valók dicsfénybe menők,
s hű híveidtól híznak temetők!

„Szabadíts meg a gonosztól!” Imánk
e része mást idéz, de egyaránt
vonatkozik tisztákra is, miránk,
gonosz hatalma, Uram, mi leránt
gyűlölködni – késésed a hibánk:
az itt felejtett gonosz a szilánk,
míg célba veszünk mindent, ami bánt,
helyetted támadunk, Isten-atyánk!
Nem lenne már antennád Föld-iránt?

APÁM SÍRKÖVÉRE

Öt gyermek volt a terűje,
hány éjszaka nem feküdt le!
Vén varrógép ezüst-tűje
az estet a pirkadattal
jaj de sokszor egybe tűzte!

FECSKÉK, MESTEREIM

Egy falszögelt a biztos pont.
Csőrnyi sarakból rakja össze
a kis fecske az otthont.

Sárház – sárvár. Így otthona a vára.
S csak fecske a megmondhatója,
nem kőodú – mért ez a biztonsága?

Anyám világra földházban hozott,
konyhapadló a lóganés, jó sár volt,
s néha a fal is füvet álmodott.

Hiszem, lesz még tudós elképedés:
a merev betonemelet
bizonyítható lélekmérgezés.

...Én magamban már maroknyi sarakból
felhúztam lelkem otthon-falait,
s kinézek egy apró ablakból:

fecskéket látok, mestereimet,
és enyém már a lebonthatatlanság,
mert falamon is füvet termelek.

KERESZT FERENC ÖCSÉMNEK

(Egy frontbetöréses Sándor-nap után)

Rokon alig, ki köszönt... Sok a Sándor,
énsándor viszont *egyetlen* vagyok.
Névmutánsaim megelőznek százszor.
Egyes létem kis harcomra nagy ok:

félretolnának Pisták, Jóskák, Vilmák.
Az *egyesszámomért* kapok?
Jó testvérem a mennyből, egyszer hívj még:
szavad itt szétzeng – „Boldog névnapot!”
Én meg cserében
versből sírodra keresztet rakok:

Nyílt lélekkel
tervelt kereszt.
Inri... Vések
formát, feszest.

Emberségednek e kereszt az őre.
Gyártója Sándor: itt vagyok, Öcsi.
S kérdem is tőled, miből legyen törzse?

Tölgy-gerincet
akarsz? Jelezd!
S add az öklöd
inas-erest,
mutánsaid
keresd, veresd!
Segíts, legyen
kemény kereszt.

TUDLAK, APÁM

Apám, sírodat ritkán látogattam,
ám jó géned élt bennem. Csak fojtottan...
Halálod után egoizmus-oltár
uralt... Apuka – családban így hívtunk –
bocsánataid érzem. Nekem is jut
belőlük. Mindig Nagy Elnéző voltál.

Apám, sírodat ritkán látogattam.
Van szeretet, mely él koszorúzatlan.
tudlak, így hát büntudat nem gyötör.
Jó géned újra felszínen. Háttérben
régén oly kerek énem... Most, beérten
tudom, hogy szelet néha csak a kör.

BOT A SZÁNKBAN

Nagy farkaskutya fut bottal szájában.
„Több mint szájosár, míg a botot tartja,
nem adja, csak parancsra!” Így a gazda.

...Bot a szánkban, ügetünk vele büszkén,
idomítottak vagyunk fakír-tüskén,
vezérünk elve szánkban. A fogunkon.

Ha idomító szava kiveszi,
másokon csattan vagy magunkon?

EGY FENYEGETÉSRE

„...Éreztem, megöl, ha hagyom.
Az aranyon ült, az aranyon.”

ADY ENDRE

Igaz aranyát, fals vallás-erényét
nem irigylem. S mégis megszól a gazdag:
„Doktor, a nadrágszíja kendermadzag!”
S önti rám fecalia-véleményét.

Rég figyel, hangom telefonjában van.
„Maga hülye, hisz orvosként szegény!
Isten elnéz, ha pénzre megy a vény!”
Így szól hangosan. (Többször önmagában.)

Hisz vallás-őr és református boltos.
Pénzes: erős. Más jelzöt is vesz: dolgos.
(...Nem lát a Hit-Csúcs: lent az alap roncsos?!)

Szakadt kis orvos, Fábján, gazdagodj!
Mert jönnek (Kálvin sírjában forog)
te-vallásodtól inkvizítorok!

1995. november 15. – december 16.

A CSEND ÁRA VÁRADON

*Egy költői versenyre íródott. Versenyfeltételek:
legalább három újonnan alkotott magyar (vagy
magyarosan hangzó) szó; legkevesebb négy
vers-sor ősi nyolcasban.*

Földút – itt lent van a csend,
hol folyónk partját halk vizek mossák.
Gyaloghíd-szinten s utcákon odafent
az aszfaltot hangos lányok tapossák.
Ostromkőstra mennek, húzza-vonzza mindet
agyvele-ritmus, dobbdübös harsság.
Tűnik a víz zenesztelensége,
diszkóbár-ütem bömböl az éjbe.

...Dobj magadtól, húzz magadhoz
hímhedt férfi, baba-bálvány!

Jöhet bakbók, nincs „haragszok”,
nem sért sem szó, sem a látvány...

Így szólnak kávékony-forró lányok,
nevetősek, kacvagányok.

Füstöt fújnak,
van esély itt a fiúknak!

Csak a költő, aki elsomfordál,
vízcsendhez lemenni jogot formál.

Baktat puha Köröspart-sötétben...

De jaj, szőlacupp! Felüvölt: – Beleléptem!

MONDATZSINÓROK,
CSAK-CSAK SZÖVŐDJETEK

*Kányádi Sándorhoz, mint Kelet–Nyugat
versszerkesztő*

Nem adhattál új verset, Sándor.
Mondottad-írtad, kis túlzással százszor:
Te nagy bűnöd a „versre való restség”.

Éppen most nem, de egyszer talán mégis,
persze, hogy írsz, s persze, közöllek én is –
együtt lakunk, hisz Csaba mennye sátrunk.

Királyfisátor, őrzője Te is vagy,
s lesz még döngése buzogány-szavadnak
ha tejútparittyázást látunk.

Zsinórijai feszített mondatoknak
csak-csak szövődnek s versbe lopakodnak,
mert kell az új kötélzet vihar ellen.

S jöhet a nagy lökés, a nemvárt,
de sejtett széltank, ígyen nem teszen kárt
e rugalmasan kirögzített mennyben.

KÉPZELT BESZÉLGETÉS PÁSKÁNDI GÉZÁVAL

(Halála után)

- Itt Géza! Sanyi, KÉK ÖRÖMKRISTÁLYOK birodalmában vagyok. Igazságot írtál: a megélt öröm itt gyűl össze.
 - Jól verseltem?!
 - Nem költő voltál, csak jós! Megsemmisül itt szomorú és baljós, az öröm viszont feljut menny-körökbe.
 - S a vonalzott ég, beíratlan irkád?
 - Jegyezgetek... de hogyha előhívnád földi könyveim rejtett negatívját, hiszen érted te, azt, azt, a MÖGÖTTEST, amit most írok, megtudhatnád rögvest.
 - Egyébként Géza? Hogy vagy ott, mint lélek?
 - Naiv vagy... Lélek? Hasznatokra: ÉLET!
- Isteni erők fókuszában
egy-segítőtök helyett sok én-érzet!

JÓSÁGOM JÓSA

Elég, ha én vagyok borostás,
ti többiek mind mosolyogjatok,
s csak tiszta arccal tiszta a mosolygás.

Elég, ha én vagyok magamban.
Más magánosok egyesüljeteK,
nézzéteK el, hogy elszakadtam.

Elég, ha én vagyok adósa
mindenkinek, ti adakozzatok,
Én épp most adni nem tudok –
maradok jóságomnak jósa,

mert magamtól annyit elvárok,
hogy egyszer bőkezűen meglepjem
ezt a földet, ezt a világot.

LÁBUJJHEGY-LESKELŐDÉS

Ágh Istvánnak

Ezerkilencszázkilencvennégy – fönnebb
kicsivel fönnebb, csak hat grádics híján
opaleszkál a Titkok Gömbje:
a Harmadik Évezred tömbje.
Grádics-hiány... Ágh-sorokat teszek
egymásra innen-onnan s nőttön nő az
ág-rakás, fa-emelvény,
az évszázadból épp hiányzó szelvény,
gally-talpat (ha egyszer Ágh a bálvány!),
ráléphetek, rugalmas állvány.
...S homlokomnál az ezredvégi párkány!

Lábujjhegy-leskelődés.
Látom, ahogy a Függőleges fekszik.
Meredek fogalomná lett a dőlés?
Hullámzó zöldek válnak narancsszínbe.
Parázs-divatnak hódol
a klorofill, a Föld eddigi kincse.
Gondolat-tömeg jár-keel testtelen,
észlelhető a lelki szkoliózis,

a narancsfényben nincs szeretet-dózis,
eluralkodik minden
a logika-lúdtalp, a génficam.
S hiányzik néhány szó: vérem, fiam...

Néhány szó? Minden szó. A *jelzés* diktál.
Nyelvtelen s szenttelen.
Ábra nincs, ábrázat nincs, kontúr sincsen,
mozgást is csak a mímelés terem.
A sok örökölt Semmi lett a Minden?
Tömegek, testek szerteröppenése,
hiány a hiány hátán, nagy üresség.

Másvilág-teret vág a jövő kése?
Perc után nem a másik perc jön. Száz év
néha az ugrás előre vagy hátra.
A Nárcisz-idő torz tükröt talált,
s beleszeret a saját zavarába?
A narancs-szín örömet sejtet,
mely, mint már mondtam, mindent elönt,
vagy izzó zsarátnokot, égetőt,
Opaleszkál a Titkok Gömbje.
A világvége imígyen jönne?

„Tűz-ék a földbe vissza”, mormolom
az ághistváni sámán-sort s leszálok.
Állok a szmogos jelen-talajon,
s jövő-látványra, jaj nem vágyok.
Az a hat ép év csak épít előttem
hat grádicsot, majd akkor rájuk állok...
Tán semmi zűr, csak korán leskelődtem.

1994

INKÁBB

*Mottó: „...Leszek inkább egy feketedő fa gondolata...”
(CSOÓRI SÁNDOR: Megkívántam a bujdosást már)*

Inkább a téglabánat,
mint reszelős cement-öröm.
Gondjaim morzsolom-töröm
míg savas felhők cserepet zabálnak.

Inkább a gyalogutak, gyomosultak,
mint az aszfalt, a fényezett.
Pfuj, csúszós motor-vizelet!
Dübörgés helyett tudóm fújtat.

Inkább bakancsban járva önként,
hagyni a szikár beton-önkényt,
választani egy téglás ösvényt...

Inkább e gondolatba bújni
– a vágy tenyérvnyi, a tett ujjnyi –
s magamtól messze így eljutni.

BIRTOKOLOM A TAVALYI FENYŐT

Az idő, mintha tűbe fűzött cérna...
Mostantól célirányosan
halad-fut, mielőbb
fércelni azt, mi rongyosan
vált láthatóvá Nagy Szemek előtt.

Közhely: elfutó idő. De tapasztald,
milyen rövid ez év, hiszen megint
itt van a Mikulás
borzongatón gyors menetrend szerint.
A század keskeny mederbe vonult
s így sebessége nőtt.

...A parkettrésből egy odaszorult
tűlevél nő ki – csoda-karácsonyfa.
Le se szedtem a tavalyi fenyőt?

NIKOLITS ÁRPÁDNAK BIZTATÁSÉRT

– Fogadóórád van-e biztatásra?
(Felelnél:) – Két királya, három ásza,
legalább ennyi van-e a pasasnak?
– Én lennék, nem más... Vagy inkább hallgassak?
– Nyögd hát ki, mid van! – Négy hetes...
(Hogy rám néznél:) – Rettenetes!
Ha jobb vagy, mért kell kéregecs?
– Hát ez az, Árpád, sose jön be négy ász!
– Hiú vagy, tata! Szar dicsőségért vársz
nagy lapokat, pedig hát lásd, a „laskát”
szőrszálelőnnyel, de viszed. Hallgass hát.
Nem mindegy? Nyertél. Tata, itt a lényeg.
E pillanatban **ez a lényed.**
(S hogy ne rakjak olcsó szót olcsó szóra,
szavamba vágnál:) – Lesz fogadóóra.

(Hát várom, Árpád. Ütemezz be.
Hogy **tény a lény** – remete-bölcs talány –
elemzem. Addig kitartok talán.)

N. Á. BIZTATÁSAI

I.

„Mindenekelőtt szögezzük le,
hogy szonettbe szőjük a biztatást.
Nemes tok fonja a remény-adást.
Kávésészénket vegyük tenyerünkbe,

tányér nem kell s kavarjuk egy kanállal
a cukrot – könnyebb a mosogatás,
nincs „etikett”... Csak szó, patakfolyás.
Szögletes kő görög morzsoló árral –

letört része a fájó hegyoldalnak,
szened maga is, míg kerekedik,
de letépeti fájó részeit

habzó vízzel, sodrával a szavaknak.
Kereken kapja meg a Nagy Lapály.
...A hegy derűs-zöld, habár sebe fáj.”

Cím a vers alatt:

„Hegy vagy, légy derűs. Kavics, kerekedj.”

II.

„Én biztassalak, én, a biztatandó?
Tata, olvasod te a könyveim?
Érts meg, nekem is vannak könnyeim,
csak oldom mind – nemes sóit a Nagy Tó.

Tenger lehetnénk, mi mindketten tenger!
De hát a szárazföld körülfogott.
Tó-álom: nyiszorgós-nyomott,
nagy, óceánt járt hajó leng el

vizünkön. Fenét. Csak bárka, sőt sajka.
Sándor, ismétlem, sajka, nem hajó.
...Biztassak, várod? Vízhatlan az alja.

Átéletlen a *nagyvizekrevágynánk*.
Sajkára nem indul be torpedó.
S van vízmerete, százéves tollpárnánk...”

Cím a vers alatt:

„Tó vagy? Sajkád van. Tenger? Torpedód.”

III.

„Nyugtalanságom nyugalma, hisz látod
a menekülés. Ősi élvezet,
hogy lesóhajtod üldözőidet,
a tűzontókat... Lent ég a zsarátnok,

te sziklán állsz fent s találsz kőodúra,
vízcsepp mindenütt, nem tűz, Istenem!
Elnyúlsz s míg tested úr a hidegen
a sok kis kavics mintha nem is szúrna.

Arra biztatlak: keress rejtett ösvényt,
s csalira vezesd üldözőidet:
árnyékre lőjék a vérmedve-töltényt.

Kaland. Nem tetszik, Sándor? Hát pihenj le.
Én másként is beszélhetek.
Biztatlak bamba csendre: életedre.”

Cím a vers alatt:
„Nyargalj nyugtalan. Aludjál elbambult.”

IV.

„Múlt s jelen nem kell? Csak a jelenés!
Lényeget akarsz, tata? Dicsérendő.
Hiszed, mozog az ember, az esendő,
míg Isten időtengely-rögzülés.

Úgy látod, nem ő; a dolgok változnak.
Pedig a számoltabb tudás
az Övé: forgás – bárhová jutás,
s kozmikus fék, hol bolygók zavarodnak...

S te szemed használnád, hogy oda láss?
Hidd el, a Tengely mobil-hatalom.
Hit nincs? jel sem lesz, megjósolhatom.

Nézz önmagadba s döbbenj rá: te állsz!
Az időtengely az, ami forog.
Bamba kerékként fel nem foghatod.”

Cím a vers alatt:
„A tengely: Isten. Ráf vagy? Ő forog!”

ÚJ VERSEK

(1999–2014)

VÁGTA TÜLL-VILÁGBA

Én tüllredőkbe
menekülnék, anyaguk angyal szője
áttetsző puhaságba
sok tegnapba meg némi mába

multaktestesz-jövő csupa kóc
átok fonta daróc

párák útján lebegve
fel fel-legekbe

szivárvány-dombon csúcsra-vágta
til-túl a tüllvilágba

VENTILÁTOR-BALESET

Aprócska ventilátorom
majd meghalt ma, egy túl meleg napon.
Olvadt-horpadt műanyag burka,
alakja így lett furcsa-kurta.

Ember! A klímaváltozásos
hőség a mai nyárban átkos!
Különösképp, ha felrúgod
a ventilátorod.

Szívós kis ventilátorom
propellerje egy túl forró napon
nem foroghatott földre dőlve –
fémteste átfűlt, magát főzte.

Ember! A klímaváltozásos
hőség most egész nyáron átkos!
Emeld fel, hogyha felrúgod
a ventilátorod.

Gyűrődött ventilátorom
formáját épre nem javíthatom,
ám propellerjét visszatettem –
gnóm-gép, de forog rettenetlen.
Ember! Az idő bizony átkos.
Nem titok: hőguta-halálos.
Vigyázz, amikor felrúgod
a ventilátorod.

ÓLOMDOMB-OMLÁS

Omlanak falaim: kopottak.
Jelenem lassan már a voltom.
A tenni-kedv is a mélyponton.
És nehéz-fémsúly nyom, nyom folyton.

Nem föld csusszan – kormozott ólom.
Dombkerék roppan, zord robaj.
Dobhártya-szakasztó e zaj.
Gyilkos hang: sért is, meg takar.

Akaratom csak roncs-talaj,
mely gyűrődik rettentő súlytól.
Tömör tonnák moraja túlszól

gyűrt sorsomon. Halott a „jaj”.
A Domb csikorgón felrikolt:
lefödök minden lét-sikolyt!

NAPLÓ-VERSEK

2007. FEBRUÁR 16. – FELVEZETÉS

Naplót írok, és dehogyan zárom
egyébként nem is létező
íróasztalom fiókjába!
Mintha lakat, a vers őrizze.
Ugyan ki feszít fel egy verset?

Mert naplóként talán még érdemes.
Magam a címzett – van egy olvasóm.
S jövőmmel játszhatok:
februárban június tizenhatra
datálom soraim.
Virtuálisan betöltöttem
mindenképpen a hetvenet!

Előretolt napok naplóját
lerövidítve versbe zárom.
Szánom lírai varázslatnak.
Elismerem, gyenge kis trükk ez,
hogy ráteszem a lakatot:
az unalmas, a riasztó versformát.

Régi értelem kérdi: hol az újabb
értelem, amely felfogó?
A derűlátást, társaim,
ki kell zárni – az értés gyenge,
felfogás-aszténiás eme síkon!
Agykérgekben szilikoncsipek!

Ám azért verseinket írjuk,
mert naplóként talán még érdemes!

2007. MÁJUS 31.

Nem tudtam nagy-nagy tüzet rakni.
Fogjátok fel, hogy fáztam, emberek.
„Öreg csont, mikor kimegyünk aratni,
majd nem fogod bírni a meleget?”

De ki mondotta, hogy aratni fogtok,
ti szorgalmasok, szalontaiak?
A „főd” ártól meg szárazságtól romlott.

Perzselt talaj-vég, Krisztus jön közelség –
csak az nem látja, aki vak.
Csillag-út lesz az alvég, meg a felvég...

2007. JÚNIUS 16.

A Várad szerkesztőinek

Nos, ma van hetvenéves szülnapom
mérgezett klímás júniusi nyárban,
árnyékban negyven Celsius-fokon.
S mennyi ünneplő baráttra találtam!
Hát köszönöm, hogy felköszöntetek –
a hetvenes év, a kerek
megélt korom lett, gyerekek!

2007. JÚLIUS 20.

A bőrt perzselő perzsa sivatag
robbanás nélkül ránk szakad.
Déli széllal a láng-goromba,
kifordult kedvű klíma nyomja.
...Minek ide az atombomba?!

2007. AUGUSZTUS 15.

Átfűlött utcák lihegő
lehelete, a szmoggal lebegő
minthanemlenni-levegő.

Gyengébből lettem egyre gyengébb.
Vizsgálatok sorra, szervenként.
A kórképem bizony nem gyengéd.

Gyermekeskedtem Nagyszalontán,
Élek Váradon. Napló-postán
búcsúzom mindkettőtől most mán*.

NE ÍRJ PAPÍRRA

Ne íj papírra, íj a levegőbe.
A vers lebegni fog.
Mindenki lélegzik belőle.

Betűismeret nem szükséges.

NEM TUDTAM MAGAM

...az a neved, hogy élsz és közben halott vagy.
János Jelenések 3/1

Verseim fölé írták a nevem.
Nem igaz, nem így hívnak.
Az a nevem, hogy éltem.
Bár ezt se íjátok le többé.
Hisz közben végig halott voltam.
Nem léteztem, mert nem tudtam magam
halálomig.
Halál után meg számít, hogy ti tudtok?

* A vers utolsó szavait a szalontaiak így (is) ejtik: most mán.

ÖNDÖNGÖLŐ

Döngölöm földbe magam.
Rossz söröm átok.
Olvasok étlen
„estveli” villanyfénynél.

Földbe való, aki nappali órán
vézna-nyomott váz.
Hittel is élne s egyben ésszel.
Közben féli önmaga végét.

Hadd ne beszéljek, mint panaszos.
... Döngölöm földbe magam.
Én vagyok önmagam átka.
Eleven szenek lábam alatt.

ÖNSZIGETELÉS

(Szűcs Laciéknak)

az ember leszakad
leszakasztja magát
önmegőrzést hisz
persze amiről leszakadtam
voltam-e része

Várad-szerkesztő gárda
az impresszum nevem-hiányos

mondjam hogy ennyit érek
mondom bután tapadtam

magam szigetelése
ez a jog még enyém
én már boldogtalan
ti boldoguljatok

RANG

síráskedv
írásnedv
könny

virradás
izzadás
jön

hallani
hajnali
hangot

éld meg a
értsd meg a
hantod

költői
mélyföldi
rangod

RETTENET NAGYIDŐBEN

(Az idézőjelbe tett sorok a 14. zsoltárból)

„Az Úr letekintett a mennyből:
van-é értelmes, Istent kereső?”
Balgatagoknak hite megdől.
Hát hitese értelmünk vegyük elő!

„Nincsen csak egy sem”, aki jót tesz?!
Elhajlanak az agynak útjai.
Tüzet nem égtől, föld alól vesz.
És mégis fel akar száguldani...

S most verselhetem a villámos dörgést,
egek zúgó vizeit, vad hömpölygést,
a rettegést, hogy jött a nagy idő,

a „mea culpát”: másként kellett volna,
ima-gátakat építeni sorra!
Verselhetem, magam is rettenő...

Égen ima-gát, vész nem töri át.
Földön csak anyag, szivárog, szakad.

2008. július 26–31.

(Az észak-romániai ítéletidők idején)

SÍRÓ CSECSEMŐ

Csecsemő sír. A létezés
szemébe szúr. Fény. Égi kés.
Hát sír a gyerek. Érve bölcs-kevés:
fájdalmatlan csupán a megsemszületés!

SPORTSZERŰTLENSÉG

Haldoklót haldoklásba műtni,
halált a halállal kiütni
büntetethetően sportszerűtlen.
Ólom az öklöző-kesztyűben.

SZALONTAI CIGÁNYAIMRÓL

Radvány erdeje gombát, gallytüzet
és rejteket is biztosított.
Sárga földet adott az alföld,
utakon rezet, aranyat
a pihenők jó véletlenjei;
pelyvát, szalmát vályoghoz, tapasztáshoz
a Város megdolgozta szántók...

Cigánysoron a „bioputrik”
nem mindig voltak csak-csak nyomorúság,
a fánk-sütés melege is fűt,
no meg az alvég kerítés-deszkái
szedett gally fogytán...

Eltűnt deszkák résein ki-kilépdelt
egy-két kíváncsi aprójóság.
Jósors-adta ajándék lett az
üstnyi leveshez.

(Zárójelben: ha nem jött ki a jószág,
elébe kellett menni – Istenem,
ólból segíteni szabadságra...)

Hát ne csodáljam, mennyi mindent
átélve edződtek a túlélésre?

Örök mottó Radu Enescu jóslatára:

Becsüljük meg cigányainkat,
miképpen ők is megbecsülnek
bennünket, amint hamarost
többségben lesznek.

SZALONTAI SZOMORÚ-VERS

Csináltam sárkányt, nádszál-csillagot.
Kölesér-parti, nagyszalontai
nádszál kellett, fásszínben száradott.
Jó papírt illett ráragasztani.

Ipszilon-farok, hármas „kantár”
következett. Én hosszú madzagon
tartottam lent, míg magasban szállt.
Karomban akkor: égi tartalom.

Lám, a gyerekkéz már kapaszkodik
a kéklő égbe, Krisztus Úr-sátrába,
már fel-jelez a felhő-fodrokig.

...Gyerekből szépen jó öreggévá válva
kellett volna, hogy bírjam Isten jobbját.
Mért kell kiégve élnem ennek gondját?

SZALONTA-SZABADSÁG

Szalontán szalonnán s kásán éltem,
meg Apám puhította hagymán
tizenvalamennyi gyermekkori télben.
(Ez volt a száraz vacsora,
ha Anyám nem volt egészséges éppen.)

Szalontán szalonnát nem vehettél „bótban”.
A hagymát is a kert termette.
Hízlalendő süldő röfögött az ólban.
(Anyám mindig konyhában gyógyult,
a semmiből is levest főzött szótlan.)

Szalonta-szabadság: termeljél magadnak
krumplit, paszulyt, répát... mindent, ami kell.
Rossz ízű az áru, mit mások eladnak.
(Anyám – tündére sparhert-ebédeknek –
habos püréket talált másodiknak.)

Szalonta szépsége: van mire emlékezz.
...Krumplipaprikás galuskával!
Míg kiskerted van s udvarod, ne éhezz.
(Anyám, ha élne, hozzá tudna szólni
a bunkerek nélküli túléléshez.)

SZARKASZTIKUS SZÁMVETÉS

Kitüntetésem?
Csillogó gombok vasalatlan ingen.
Babérjaim?
Barna levelek bableveseimben.
Sikereim?
Felébresztettem pár kómába omlót.
Jó közérzeteim?
Ha jól szeszelték sörben fel a komlót.
Győzelmeim?
Váltott házaim rendre elfoglaltam.
Sebességeim?
Kerék híján mit kihozott a talpam.

SZÉL ELLEN

Kiváló doctorandus-dolgozat
váza lehet e vers. Kis kivonat:

Az ellenszél energiája
fordítható, épp vissza, rája.

Pörgesd meg a szelet
ha szembe fúj veled.

Vitorla ük-ük unoka: propeller
kell hozzá és dinamós rendszer,

hogy a szembecsap-légből áramot
termeljen... Ámde tovább hogyan is?
Sehogyse lelek forrásanyagot...

Szél ellen vitorlázás titkát
már Kolumbusz Kristófék tudták,
de tudós könyvben meg nem írták.

E témában hát nem lehetek doktor.
Forrásanyag nélkül vitorlás titkokról
hogy csenjek át pár dolgot olykor-olykor?!

SZÍNEIM

2010 késő őszén

Gyötör az ősz beállta,
ez a sok sárga.

Sötétkék s majdfekete-szürke
hangol avar-fanyar derűsre.

Ruháim színe mind a kettő.
Felettük néha éjszín ernyő.

Szép emlékemet, bányabarnám
Mutatni hiába akarnám.

Eltűnt Sarmaság jó lignitje...
Meggyújtatlan is melegítne.

Karbidlámpák a járatokban,
fehér fényük lengetve lobbant,

omlások ellen voltak résen,
parázsszint tudtak márga-présben.

SZÓPULISZKA

Írok fényes papírra
Erdőként sírva.

Vers: szóhalom.
Szavaim öröltetnek. Száanalom.

Vége: szellemi szópuliszka.
Benne Balkán jó íze s pizska.

Jól jöhet némi túléléshez.
Madzag vágja, nem nyúlunk késhez.

SZORONGÁS A BIBLIA FÖLÖTT

Igék: szeretni, bízni, hinni.
Suta-szívű, ki mit se hisz.
Templom-térben a sokaság a dísz.
Ennél ám több, ha Bibliára nyitsz
nagy egymagadban önmagad leírni:

„Jaj nekem. Aki Isten egy fiát
életem vége felé élem át.
Zord rossz, hogy most érzem a Golgotát.
Utolsó utolsók között...
Sok ráció-bilincs, lám megkötött.

Szembesülni most kell magammal.
Ezért e vers: kapkodó nyitottság.
Nem késő már a SZENTHÁROMSÁG
talmi bensőmbé fogadása –
lesz-é LELKES-HIT folytatása?
Énem fonnyasztván őszinte-szerényen,
lehetek szent Karácsony-éjen
egy apró fenyőgally a Nagy Fán?
Könyör-dísz: szent fuvallat száll rám?”

SZTYEPÁN, A DZSIDÁS KAPITÁNY

*Barátságos évődés Pataki Istvánnal
egy verscsokor kapcsán*

I.

Nagy nemi iramban volt valaha
Sztyepán, a dzsidás kapitány,
lelki ikred a képzelet fokán,
gazdag tesztoszteronban.
Irigyellek. Te is iramban,
legalábbis írásaidban.

2.

„Fölfelé ível a rúd.”
Brávó, Pista!
Lám, ha a férfiú mázlista!
Ha kell, szép lányon úr.
Ha kell, az ellenségbe szúr.
Ez utóbbit csakis dzsidával.

3.

A libidó, a libidó!
Sztyepán, ha van, azt tudni jó.
– Ám kipróbálható?
kérdi tíz szíplány.
– Bírod majd tízszám?

4.

A férfi klimax úgy kezdődött,
hogy versbe írtad, mindent győzők.
Óvatosan, Sztyepán!

Azt írd le – add szavad – őszintén,
hogy mit mond utólag a lány...

Kemlő vezérről is regélsz, Sztyepán...
 Hű nej-hüvely marad gazdátlan,
 amíg mint kismaroknyi szikla
 porladsz a Nagy Népek harcában.
 S mikor visszatérsz fáradtan, nejed
 valami lágyba markol s bánattal szól:
 „Isa por lett a fegyvered.”

TEMETŐKBEN

A Rulikovszky-temetőbe
 – míg hallni vélek mennyi holt szívet! –
 ellátogatok (én is elmenőben?)
 Ferenchez, testvéremhez, jóhoz,
 s tiszta Tanner-apóshoz.

Majd szalontai temetőben
 – hol Arany Juliska neve egy kőben –
 lecsatlakozom lelkileg
 Anyámhoz is, ki úgy hitt
 gyermekeiben, hogy *benniünk is nyugszik...*
 (Lehet feledni, hogy igyekszik
 főzni munkákból megjött fiainak
 akkor is, ha lement a nyári nap?)

S itt csatlakozom jó Apámhoz.
 Ó, egymás mellé temetettek!
 Szabómester volt. Szinte érzem, szenved,
 míg valahonnan néz reám:
 hogy tehetné, hogy újra szabja-varrja
 lenyűtt ruhám?

TENKE IRÁNT LOVAK TRAPPJA

A töltésen Nagyszalontán
araszos porban trappoltak
a lovak, a nyihogók.
Fehér gyertyánfa szekér szállt
mögöttük, kerékzaj semmi –
az útkövek mélybe bújtak.

Elterített kavicsot nyelt
sáros időkben a töltés.
Szárazságban ezt őrlötte
láng-liszt porrá
patkolt lóláb s szekér malma.

Gyertyánfa-émlék – gyémántfa.
Duska szomszéd. Szívós mester.
Kerékgyártó. Legkiválóbb.
Hegyi mócok halk barátja.

Műhelyében motor nem volt,
csak fűrész s miegyéb szerszám:
kézműves-kéz hosszabbítók.
Csontszín szekerek születtek
jó lovaknak, nyihogóknak.

Hóóó-hózott bakon a gazda,
nem nyöszörgött a szekértest –
lebegett, mint gyermekálom.
Mesterkéz szabta nemes fa.
Míg nőtt, móc-szem vigyázhatta...

Emlék szépít?
Szélfújta por, ezüst-lombok.
Tenke iránt lovak trappja
gyémánt erdős hegyvidékig.

TISZAVIRÁG

Megteremtődés, időnyi öröm,
rövid, de tömény létezés-megélés
után elmúlás,
anélkül, hogy az elmúlás fogalma
megszülethessen a tudatban.

TOLDALÉK

Költő, a szonett művi dalstop.
Hosszabbíts. Higgy, biztass. Magadat is.
Csak saját értelmedre ne támaszkodj.
Hamis, hamis, hamis...

TRIANON TRÓNJA

*Ajánlom Orbán Viktor
miniszterelnöknek
és csapatának*

Ez a trón csupa puskavasból.
Nem csőből, csak fegyverravaszból.
Rozsdásan álmodoznak a csövek.
Lesz bennük újabb puskaporlöket?

A képzelgés bohó.
Ha a ravaszt vissza is tennénk,
csőben robbanna a golyó.

Trianon trónja alatt éldegélünk.
Az „Erdélyt vissza” jelszó,
valljuk be, hamisan tüzel fel.

Mihez is tudnánk kezdeni
ekkora nagy csődterülettel?

TRUMAN CAPOTE

Habár nem élek,
nem haltam meg magamban.
Bensőmben felgyülemlik
magányom pizska-szemete.

Könnyű a szökés nappal,
éjszaka nincs kiút
álmaim ketrecéből.

TÜKÖR ELŐTT ÖREGEN

Tükör előtt mosakodván
törölköztem – szörnyű látvány:
az ember, ha öreg
tenyerében az inak görcsösek,
és kézhátfején kékek az erek,
halál-jelek.
Hát tükör nélkül, öregek.

HÚS SOSEMLÉTET ÁLMODOK

Pokol-meleg éjszaka, parázs-jászol.
Ritkán élem meg: verejtékezés
késztet ledobni takarómat.
Hús Sosemlétet álmodok,
a múlás fagyosságát.
A Nemlét hőmérséklete
az egyetlen, ami
takarók nélkül is tökéletes.
Csakhogy ki bizonyítja?

IDŐK

A mai idő bátorsága:
Rálépni futván a parázsra.
A futó idő félsze,
Hogy nem lesz, aki élje.

IGAZI BÖJT*

Meggyógyulásod gyorsan kivirágzik,
ha tested mögé nem taszítod lelked.
Tépd szét a kötöttség ígáit,
s az elnyomottak himnuszt énekelnek.

Ne szorongassad robotosaid,
böjtölj a testben, ám lélekkel.
Faljanak éhes embertársaid –
süss kenyeret, de nekik is szelj.

A gonoszság bilincseit
vágd le a törbe esett jókról.
A bujdosód házádba vidd.

Homályosságos lesz déli verőfény,
s mindig buzog a víz a jó forrásból.
így gyógyulj lelked egészséges böjtjén.

*Marx jut eszembe, aki minden bizonnyal
ismerte az Ószövetséget (Ézsaiás 58).

IMRE ÖCSÉM HALÁLÁRA (SZONETT-HÁRMAS)

1. A mérleg csendje

Rejtegetett betegsége alatt Öcsém
gondolta bizonyára

mért szomorítsam rossz hírrel, ki nem sír?
Bemért végemet legyintvén tagadva
raktam terhemet saját két vállamra.
A mérleg csendje: a súly, mit még elbír.

Mérleg kell lennem, roppanás-zaj mentes.
Majd, mikor túlsúly-jelzés indul fentről,
csak omoljak, ne reccsenjek vesztemtől.
Végemet könnyen vegye mind, ki kedves.

Nem panaszkodom országnak-világnak.
Még testvérnek sem. Legfeljebb Mátkámnak,
tudóját testem-lelkem ápolásnak.

A mérleg csendje így jön létre.
Szerkesztés-zűr? Itt hagyom végre.
Jutok a mese-hímes öröklétbe.

2. Fekete rigó fia

Fekete rigó fütyét hallom.
És Rád gondolok Öcsém, Imre.
S Szalontára is – gyepes dal-hon
meg kert-kedvelő szüleinkre.

Rigó-ének – gyümölcsfa-dallam,
ha úgy tetszik, az otthon-ének.
Kivehetően, habár halkan
gerince versnek, szép meséknek.
Fekete rigó füttye, Imre,
sírod felett is hallható lesz,
s lombkoronát fon meséidre.

Mert porodból nő ki az ékes
Nagyfa, melynek a tél is jót tesz:
dalt suhog. S nyáron mese-édes.

3. Heten, bronz-öblök

Szél-pánsíp, rigó-fütty – csak ennyi?
Harangszónak is illik lenni.
Lett is. Meséjét most már én rögtönzöm,
s Öcsém nevében (hiszem, hagyná) közlöm.

Volt egyszer, volt egy lelkes harangöntő,
bronz-öblök ura, vers- és mese-költő.
Előre sejtven temetési hantját,
odacsempészte hét torony harangját.

Sírásóknak lapátja csorbult,
s hallhatták, hogy hét harang kondult
valahol lent, lent, az agyag szívében.

Nem tudták, honnan hangja az agyagnak...
Öcsém jól rejté* helyét hét harangnak,
s most mind körötte zengenek a mélyben.

* Arany-ballada hangulata éléd,
nagyszalontai ősi táltos ének –
helye van itt az ódon „é”-nek.

ILONA HÚGOM HALÁLÁRA

A Szerkezet

Elromlott a Nagy Szerkezet,
mely a napokat adagolja.
A következő nap helyett
mindig csak az előzőt tolja.

Ilona húgom, Te holnap születnél,
tegnapba pusztultál bele.
Hug-Icám, kéri mind akit szerettél
egy másik ma vissza gyere.

Temetésedre nem mehettem.
A szerkezet az én időmnél
is téblábol sírkerti csendben.

„Tegnapod nincs, súgja. Feledjem.
Végső más látnád, ha kijönnél
a szalontai cinteremben.

ÉRTED

Gyerünk transzfúzióra, mondtuk.
Nem veled, érted tusakodtunk.
Húgom, halasztásaid gyűltek.
A makacsság persze nem büntett.
De néha önbírságot. Büntet.
És nem csupán téged. Mindünket.

LÓ A TÚZBEN

Ló a tűzben. Kihúznák. Húzzák.
Nyerít az égnek.
Ám kintre istennek se mozdul.
Inkább bent ég meg.

FESTETT KÖNNY

2010. december 13.

Leírom e dátumot,
mint tényt, hogy eddig jutott.
...Három testvért elvesztettem,
vén báty', én is elveszetten.

Minden ízületem roppan,
agyam működik kopottan.
Elesek, mint Ferim, Imrém
s múlt év végén Icám szintén.

Sorscsapást versben megírni:
vízfestékes könnyel sírni.
Milyen színt vár a halál?

Várhatja, bármint akarja
száraz szemem színét kapja.
Versem vízhez nem talál.

ISA, ISA...

Bizony-biz' por vagyok.
S most meggyőző érv kellene,
hogy jellemem a lelkem-e.
Hiszen utóbbi szállni szabatott.

Isa=bizony.
Létem iszony.
Kezdetek volt, hát vége is lesz.
Át kéne lépni a gondolatot,
hogy elvesztem én-tudatom...
Segítség, ó Te, ki öröklétet hirdetsz!

Földi életem tény, hogy elfutott.
Bűneim? Ivás, testvér-sértés,
s iróniáim – csupa élc-kés...
Elnézést kérek, kérek,
ám nem hallja már minden sértett.

Krisztusom, haj, haj, jól tudom,
hogy nem leszek a jobbodon.
Isa, képzelni is iszony,
hogy lelkem szárnya nem tollból volt –
ráció volt, iszap-uszony...

ISTEN TELESZKÓPJA

Ma egy teleszkóp nem csak lencse-rendszer.
Sok „chip” van benne, s elektronika.
Ennyit sejt róla vén emberfia.
Mi is lenne, ha belenéznék egyszer?

Hisz állni látnám benne, mi mozog,
feketének a fehér csillagot,
Élőnek, ami még halott.
Visszatükrözné, hogy nem is vagyok.

Nézzen bele jószemű Isten,
a miriád jelek tudója.
A Teremtő. Az örök friss szem.

De ha már vagyok Egek rossz látója,
legalább eszköz gyári szinten:
szeretnék lenni Isten teleszkópja.

JELZÉSEK JÖNNEK

Mikor még alszom
amolyan hulla-félálomban
jelzések jönnek feltámasztásomra
hajnali motor-búgatás
a tömbházak-zárta köröndből
hol szurokbőr-aszfalt az úr
és kattanás öt óra húszkor
Hong Kongban gyártott pléhóránkat
két éve állítottam ébresztőre
azóta sértett fémszörejjel kérdi
Csing Cseng-hangja hogyhogy nem kell már
fent csapvíz-zúgás szomszéd tusol
gyermeke ágyból zuttyan dübbenés

visszaaludnék
hisz mindezekre számítottam
és ekkor
nyikorgó sarkain
a szekrényajtó magától kinyílik
a szellemekkel
is számolnom kell ezután

KÉSAGYARÚAK IDEJE

Késagyarúak ideje,
uralma pénzt birtokló úrnak.
„Tarkón harapd, már nincs feje!”
Cápák köröznek, megvadultak.

Mammon a földön kés-szemfoggal.
Erszénye emberbőr tasak.
Mulat nikkkel beat-zene dobbal.
A hangzások alantosak.

Szembeszállni késagyarúval?!
Talán, ha több az aranyad...
De tudd: húst is fal, így hatalmasabb.

...KI VÉNEN ÍR

Illene élnem hetvenes létkort?
Persze – ha nem lennék oly szétszórt.
Rossz rímbohóc, ki vénen ír?
Kínrím az ír s ily írt ki bír?
Ritmus-sebem rímkötést hord.

KIEGYEZÉS A NEMLÉTTTEL

*(volt osztálytársam, barátom,
dr. Fodor Péter emlékére)*

Írókuckóm a konyha.
Benne az Anna gondja
rökönyödik.
Könyvespolcom bent a szobában.
Itt kint a Bibliám van.

(Fénycsóva belőle a HIT.
Eltalál? Ma még nincs akit...)

És míg a hit felém sugárzik,
kint Bacovia-bádoggal ázik.
Gyászos rímmel esik:

Osztálytárs halt meg: Fodor Péter.
Őszvég. Az ember a nemléttel
– hinnéd? – kiegyezik.

2008. június 12.

KIMENŐS

Születtem júniusban.
És most, hogy június van,
illene lennem de erős!

Ám minden izmom elfogyott.
Mondod: vagyok.
...Amolyan valahonnan kimenős.

2008. június 16.

BOROS ÚR BARNÁNYGALA

A szalontai cigányprímás
mindig elegáns Boros úr
ígérte: ingyen zeng a húr,
de csak akkor,
ha kezemben a diploma, hogy „doktor”.

Félvakon halt meg, de látva pihen.
A „Gyere, Bodri kutyám” dalt húzná fülemben
a restiben.

Barna angyala kérdőn körbe röpdös:
– mikor ülök már le egy égi fröccshöz?

KONYHÁK KÉNYSZER-ASSZONYAI

Sparhert platni, gáztűzrózsa,
Anyám drótspirál rezsója,
Anna félrehintett sója.

Sosem mondják: füstben főztem,
szénben égtem, gőzben főttem.
Nem mondják, nem panaszkodnak,
Jobbágyai a lángoknak.

LÉLEK-RÖPTETÉS

Mennykóstoló nádszálaim,
színes papírsárkányaim
mind elporladtatok.
Ó-nyarak, régi ősök: álmaim
emlékeztetnek rátok s itt-amott
a fecskeszárny-nyomok.

Mandi fiam, Jutka lányom
tartották madzag-kantáron
az egész széles kék eget.
Mert Isten szele szépen ráterelte
a papírsárkányt egy-egy égszeletre
s gyermeklelket is röptetett.

Ma, depressziós vénember, elvárnék
néhány ív selyempapírt – van tán még –
s néhány szál szalontai nádat.
Átadnám nehéz lelkemet röpülni,
hogy gondfelhőim lássam menekülni
s halljak, írjak azúr-imákat.

Azt tanítod – mért is nem hiszek benne? –
hogy imátlanul is van út a mennybe.
„Nyiss Bibliát, ez a kiút!”
Nyitom. Papírja selyem, szállni késztet.
Hagyni a Földet. A Föld már enyészet.
S várni az Ítéző Fiút.

...Mennykóstoló nádszálim,
színes papírsárkányaim
rég szétzúzódtatok.
Ám – ezüstkarcok kék zománcon –
útjaikat látom nyáron.
Már angyalszárny-nyomok.

2002. január

LORÁNTFFY ZSUZSANNA SZOBRÁNÁL

„Ne halasszon
jó Nagyasszony,
kérjük, most is segítsen minket!”
Száz bajt kezelni, kötözgetni
a sebet meg a gyenge vart.
De jól jött a sátántól nem zavart
nemes kéz és nemes tekintet
ha románosnak látta is az inget!
Menteni volt felvállalt dolga,
Isten-küldte irgalmas szolgálja.
Mit nemesi cím! Segély-ember,
lét-visszaadó volt ezerszer.

Lelke e kőben. Vajon érzi,
segítség-várón öreg orvos nézi...

MAGÁNHORROR

Lelkem reászól kényúr-tudatomra:
„Meddig zársz önmagadba?
Ráció-lánc, nem hagysz röpülni,
szív-szintről lendülni magasba.
Feszülő ráció,
sejtsor csak, szakadó,
a meszesedő, a lágyuló agyban...
Eljövendő helyed alatt van,
lent, lent a hantban.”

MAGÁN-MAGÁNY

Költészet, szív elmélkedése,
Jézus-vér tudomány.
Hiúság minden módon terjesztése.
A vers lehet magán-magány.

Tartok holtak nemzetségéhez.
Mindenik versem perc-gyönyör.
Megöregbülök, vén a véghez.
A múlás-tudat már gyötör.

Dicsőség nem száll fel utánam.
Kik szavaimban gyönyörködnek
szintén elmúlnak, létük köd lesz.

Maradok hát magán-magányban.
Még föld felett, majd lent a hantban.
Mennyfenség mind, ami alant van.

DÉLIBÁB-MEMÓRIA

Jaj mennyi mindent elfeledtem,
amíg jövőmbe néztem.
Csak jövőmre emlékszem.

MÉGIS ITT

Brazíliaba is elmennék.
Kanadában is megpihennék.
Csak ne itt, csak ne itt.

Iszapba fojtódtam.
Vonaglok nyers hínárbozótban.
Éppen itt, éppen itt.

Iszaptól vízesésbe állok.
Hullanak róla a hínárok.
Mégis itt, mégis itt.

Látom tűnni a világ szennyét,
s valahol a tisztaság enyhét.
No, nem itt, no, nem itt.

MÉGIS JÉZUSKA

Nálunk Szalontán a családban,
gyermekkori harmóniában
nem ismertük a télapót.
Aki a karácsonyfát hozta
Jézuska volt.

A fenyőfát a jó szülők
fásszín sarkában rejtegették,
karácsonyfaként emlegették.
Tűzifák tömbjei mögött
csendesesen elfért.

Karácsony este, Anyám hitte,
a fát nem maga díszítette.
Sugalltak, mondtak, írtak „télapót”.
A kertek alatt járó angyal
mégis Jézuska volt.

MÉRLEG

Életem elején tanultam,
életem végén elbutultam.
Életem közepe a múltam,
mikor is robotoltam kitanultam.

MI, GYALOGLÓK S FÉLIG-GYALOGLÓK

(Egy ötvenéves véndiák-találkozóra)

Századfél volt s mi haladtunk gyalog,
mezítláb is fiatal-frissen,
nem botlottunk meg göröngyökben,
ahogy ma, bizony valljuk be, mind többen
eltörődöttek.

Szárnyalva szállt-e valaki
csak úgy, a saját mellizmában bízva?
Voltak némelyek. Merészségük ritka,
őket ne érje fricska,
ha olykor IDEGEN energiát:
benzint, gáztöltést, diplomáciát
tankoltak a szajkózó korban,
nyíltan is, meg titokban.

Fémkalickákon kerámia-burkok,
szuperszonikus valamennyi: csúf tok,
légre-térre aggatott szörnyek,
fűjják a kerozin-szagot –
rajtuk szállani kinek adatott?
Ég-ura repülő szerkentyűk
helyett inkább a jobbágy-autók,
aszfalt-kapálók, por-felszántók
üléseire huppantunk csupán,
mik földhöz fogva forgolódnak
szerpentin-szeszélyek után...

...Mi, gyaloglók, félig-gyaloglók
nem vitatkozunk, hogy mi volt jobb.
Mennyi minden lenne szükséges,
hogy tovább élhess!
Mellizom-átültetés, új lapockák,
más lélek, más szív – csupa pótlás!
Fogyasszon BELENYUGVÁST mind, ki éhes.
S betelt embernek ki érzi magát,
az maradjon boldogan élő.
Talán elsőnek épp reá
kérdesz majd a Végső Ítéző.

MINTHA FESTETT KÖNNYEL SÍRNI

Nos, eddig jutottam,
Két térdem megroggyan.
Elesek, mint Ferim, Imrém,
s múlt év végén Icám szintén.

Sorscsapást versben megírni:
mintha festett könnyel sírni.
Látvány csak, érteni kár.

SOK halál s EGY család hal ki.
Nem elég élni akarni –
szabott időnk ránk talál.

MOSZKVA FÜSTBEN

*(jut eszembe az ajkai
vörösiszap-ömlés kapcsán)*

Moszkva füstben. Éghajlat-háború?!
„Körötte ég föld szint az ég...”
Nyírfaerdők is, Istenem!
Ezt ember csinálta, Te nem!

Olaj öl tengert Mexikó-öbölben.
Halak halnak, ólomsúly a madárszárny.
És mennyi lény halódik, Istenem,
ott lent, a tengerfeneken!

Északon meleg szárazság, délen víz.
Nincs mit aratni román-magyar honban.
Mocsárban mozoghat kaszásláb?

...Aztán majd jönnek reccsen-hidegek.
Te már tudod, hogy megfagyunk, Uram.
Hamuból vághatunk hasábfát?!

NAGYSZALONTÁRÓL ÁLMODTAM

Szülővárosom, drága Nagyszalontám,
valamilyik régen rakott füst-vázájából
– téglakéményből –
színes, nagy puffok gomolyogtak elő,
lebegő, habhullámos csokrok.

Hosszabbítottam álmomat
és féltudattal feketét rendeltem
a sok szín közé, hiszen Szalontán is
(bár gyöngy-városka, ez igaz),
kormos a füst.

ÁHÍTAT NYITOTT KÉK AJTÓRA

Magamban hordom önnön világvégem.
Másként: halálom a tulajdonom.
Ám a Kék Ajtón túl, mennyei térben
nincs tulajdonjogom,
hisz, mint tanár-naplóban rossz jegyek,
a bűneim ott vannak 'lajstromon'...

Megbánni mindet... Biblia segít ki,
hogy sose késő – míg élsz – a megbánás,
csak Szentháromság Urunkban kell hinni.
Hazudjak (még egy bűn!): – Jöhet az áldás,
hiszek, hiszek, Kék Ajtó, nyílj ki!

Hát őszintén, Istenem: az vagyok,
akit Te tudsz, az én-központú.
Én-sándor, én-világvég... S most, hogy akarok
dalolni Hozzád, bizonytalanság-torkú.
Nyitott Kék Ajtót még remélek?
Csak rációm pusztítsd el, kérlek!

A KÖLTÉSZET NAPJÁN

Versvillanás József Attila haláláról

A tény: jött a robogó mozdony,
s fém-dübörgéssel jött feléje.
Ám e vég kérdezők talánya:
Ő lépett sínre vagy egy ponton
a sín kanyarodott eléje?

Nagyvárad, 2005. április. 11.

A KOMLÓ

a komló
sohasem bomló
sörnyugalom
teában undok
ám ha árpa-szesszel fogyasztod
léghabrugós
álmodtatós

SZIBÉRIAI ÉTLAP

Szibériai étlap:
ami nem főtt szét nappal
az majd éjszaka szétfagy.

A hideg is energia.
...A feltaláló itt nem Ájnstájn
hanem ...alulírott..., Fábján.

A KINT SZEME

Télen titkon
nyílnak a pármai kék ibolyák.
Napfény helyett
szobámnak fényt adó
ablaküvegre szorulva.
Kintről láthatná a világ.
Ám ki figyeli?

Észre se venni? Sértés a virágnak.
A Kint kéne csodálja.
De hát a Kintek
nem látnak minket.

Vagy mégis van szemük szobámban?

HUMÁNUS FIGYELMEZTETÉS

Húzzuk karóba,
Lőjük főbe?
No, nem az embert, a korrupciót.
Törjük kerékbe, vessük mélybe?
A korrupció sokszázezer teste,
bár még álcázza magát nagy nemesre,
azért gondoljon Vlad Ţepeşre...

A LEGALSÓ SZELET

Szólnak:
holnap
menj fel,
barátkozz meg a mennyel!
Nem mehetsz testtel,
csupán lélekkel,
merthogy lebegned kell
a semmiben.
Ilyen a menny
legalsó szelete.
Ó, hány szegmens elérni Istent!
S ő egyáltalán keres-e?

Fent űr
az űr.
Több száz mínusz fok reád szabadul.
A Fent őrzi magát,
ne hidd, hogy emberbarát.

Komfortját sok száz szikár szelete
védi.
Csak ott jó, hol igazán égi.
Hahó, hogy átlendülnék rajta,
ha itt lent
nem csak sejtettem, megismertem volna
az Istent...

AHOL ÉN VOLTAM

Ahol én voltam, Ők nem voltak ott.
Ahol – meghívott – nagy ritkán vagyok
ott kísértenek. Immár mind NAGYOK.

Ahol én voltam, Ők nem voltak ott.
(Laza bányák, beomlós járatok,
patkány-alagút, másszon a doki:
omlasközépből él még valaki?)
Közültek senki. Hisz minden elmentek
keréken jönnek, minket nem felednek,
s „kerékbe törnek”, ha nem rendezgetnek.

Ahol én voltam, Ők nem voltak ott.
(A kezelőmben két roncsolt halott.
„Vonat volt elvtárs, érte az okot?!”
Mondhattam volna: rossz láncszalagok...)
Senki innen az „Ők” szót ne vállalja,
mi itt támaszkodunk talajra.

E talajról Ők minden kiszaladtak.
„Jurop”-útjaik kocsiján: lakk, lakk, lakk...
Jó ismerősök, barátok, fiam.
Hogy is írjam le? Rokonszenvesek
éles soraim ellenére
mindannyian.

És mégis:
ahol én voltam, Ők nem voltak ott.
S ahol minden Ők, ott én nem vagyok.

2003. február

APÁCA UTCA 62.

Gyógyszertár.
Szemben bár.
Mindkettő
engem vár.

Itt veszek.
Ott iszok.
Nincs csalás,
nincs piszok.

Menetkor
semmi seb.
Csak a zseb
üresebb.

APÁM KEZEI

*Vásáry Tamás zongorázó kezeit nézve
egy televíziós adásban (2008. augusztus 30.)*

Szögletes ujjak fürgesége
– gyökereznek négyszög-tenyérbe –
inas kézhát, billentyű-borda...
Mint Apám keze amikor varrt
szövetredőket össze toldva.

Villannak a billentyű-hangok.
...Villant a varrótű. Hajnallott.
Mesterkéz már nappalra hangolt.
Gyűszű-tű koccanás: dallam volt.

„Virágember az apád!”, mondta egyszer
költő barátom Nagyszalontán,
Tenkei úti Fábján-portán.

...Ki kottázza le Virág Szabó Mester
etűdjeit, ha mind csak egy-egy – nadrág?!
Rapszódiait a vén Singer gépnek
s a vasalt öltönyök összhangját?

Erőltetett a párhuzam?
Hamis a lírai hozam?

Sebaj, rossz-pennás szerepem betöltöm.
Mindenki maga szintjén, maga módján.
A művészkéz billentyű-bordán,
Apám keze szövetredőkön.

APRÓSÁGOK

Lombhalál

Fatövet balták, férgek vágnak-rágnak,
míg fent fogalma sincs az ágnak.
Lombhalál, ha nem lesz tő.
A rímkényszer ijesztő.

Írok

Írok. Hogy milyen nyelven? Öregül.
El ki olvassa?
Mintha ógörögül.

Temetőgondnok, 2009

A hallgatásnak lett nemzetisége:
magyarul hallgatunk.
Magyar gondnok temető élére –
hallgatva halhatunk.

BETŰ-TÁNC: ANNA-HANNAH

Isten kegyelme a neved
Anna – és báj és mutatósság.
Veszteségük, kik szólnak ellened,
sátánnak fizetett adósság.

Nevedből lesznek kardvirágok,
s betűtánc: Anna-Hannah, gyönyörű,
s lesznek fecske-nyíl szárnycsapások,
Hannah, te oázis-hitű.

Félénket érints meg, lesz vakmerő.
Felhők szakadnak szét szavadra,
nap pástja lesz az égi kék mező.

Simítsd a homokszemeket:
sivatagból lesz szép szavanna
fogadni tikkadt lelkeket.

CSAK EGY IRÁNYBA, ISTENEM?

Talpam alatt fekete iszap.
(Üszökből oldódhatott
partközeli kis sodrásba.)
Puha, még lábalni hagy,
de csak egy irányba:
tarajos zajlásba.
Kényszerből megyek,
locsogtatok varjú-szín vizet.
Nincs ellensodrás, mely kivet.

Tocsogó, de bennebb, bennebb
– öregkor-kényszer terelget –,
szörnyű lehet arra a sodrás!
„Tarajos zajlás, fogj mást!”
Kiáltok. Hideg szurokfalak
visszhangja csattan: lángot óhajtanak,
poklot, hogy olvadjanak.
S elborzasztó látvány: vízre ugrik
egy-egy buzgó-nagy fekete tömb,
háznyi göröngy.
Vízen a tűz, széntömb-raj úszik
hőt óhajtva lefelé,
felizzás elé...

Tocsogtatok szénszínű vizet,
hát nincs, ki visszavezet?
Hátrébb zöldmohás, fehér párkánykövek,
de hátra nem mehetek:
fiatalabb hogy legyek?
Biológiai nonszensz.
Istenem, Jézusom, láss meg ott fent!
Nézd, topogok, keresek,
fényt csiholok, igaz, keveset,
nagy féléssel, rettegéssel, hidd el,
ám a réginél
több-gyertyás hittel.

CSAK GYŰRŐDÉS

*„Felöltötted a felhőt, hogy hozzád
ne jusson az imádság.”*

(Jeremiás siralmai 3,44)

(Hogy mondjam. Kínos dolog:
ruháim lekoptak rólam.
Ez nem hosszú élet,
csak gyűródés –
több az egy főre jutó átlagnál.)

Harmincéves irhabundám
szeretném, ha újnak tudnám.
Nagy teleim benne bújnám,
védne vénen, meg nem unnám.

Pantallóim térdesedtek,
sörözőkben fényesedtek,
megroggyantak, kifeslettek,
egyik-másik pecsétetes lett.

Hej, a gyötrő gyaloglások!
Cipőimnek talpa váltott,
sarkuk rossz járdákon vásott,
ráncuk mind-mind: hasadás-ok.

Álmaimban összegyűlnek,
körüállnak – avított-gyűrték.
Vitatkoznak, becsülnek.
„Nézd, a gazdánk még elnyűttebb!”

(Így szólnak, mi tagadás.
Újakat venni kár lenne,
mert romlott váz már a testem,

rímbe is kár menekednem...
Az Úr felöltötte a felhőt,
mennyig ne jusson el imám.)

CSILLAG A FÖLD

Csillag a Föld, magva a magma.
Hogy ragyogna tüzes magában,
ha kihúlt kérge nem fedné be!

Megjósolt végzet rendezi,
hogy izzó legyen itt kívül is.
Hatalmas bombák robbanása
lesz még a mennybolt kőparázsa.

CSONKA SZONETT

*„...Hiszen levágott a fonalról engem...”
(Ézsaiás könyve 38,12)*

...Mert nem mindenki aggkorban öreg.
Vannak hatvan-hetvenes vének.
S van, ki számlál majdnem száz évet
és új ruhát szövet!

Jaj, milyen gyarló ész az emberi!
Öregen fedezem fel Istent...
Hogy még pár évet kérjek itt lent?!

Ravasz megtérő, önzéssel teli.
Ez lennék? Ítéld Te, Teremtőm.
Légy a bírám, ne földi mentőm.

ESZKIMÓDI*

Hatvanévesen hetvenkedtem.
Személyem – most, hogy több, mint hetven –
bánthatják. Hallgat. Sérthetetlen.
Karcúsú lettem önérzetemben.

Barát-bástya már nincs köröttem.
Jegesmedve-tápnak lökötten
toporgok roppant hómezőben.
Eszkimódi: kitett a törzsem.

Ifjúnak kell hely az igluban.
Értem én. Nem is tiltakoztam.
Botorkálgatok. Jön a medve.

Bár tudom, hogy nagy úr az éhség,
riogatom, én csontbőr vénség.
Belém harapni lesz-e kedve?

* Régi időkben szokás volt, hogy az öreg eszkimót nem temették, medve ette. Ki árna jégbe sírt?

KÉTSÉGBEN BORONGOK

*50 éve végeztünk, mi orvosok
és gyógyszerészek, 1961-esek*

Végigpörgött pont ötven évet,
Jó öreg bolygónk sose téved.
Terhe nem, de a szárnya voltunk!
S lendületünktől is repül
tovább, tovább ha majd kiholtunk.

Éveink száma huszonvalahány...
No, mikor kezdtünk... volt, ki halovány
gyertyafénynél is villany-sikert ért el.
Régi, jó gárda, Istenem!
Lélekkel éltünk, alig-fizetéssel.

Tudják, nem tudják, tőlünk éledt
hány és hány egészséges élet.
Mi elmúlunk, de hoznak ők jövődőt?
Kétségben borongok, lányok, fiúk.
Átveszik-é minden teendőnk?

ÖREG ORVOSOK

„Drága doktor úr, aranyos doktornő!”
Mí íme, öreg orvosok, már
az ilyenfajta szólások emlékét
őrizgetjük; magunk is omló raktár.

Akik így szóltak, nagyjából elhunytak.
Ki életben van még, feled az is.
Megítélésünk manapság hamis.
Hát aranydiplomázzuk be magunkat!

FEHÉR BIVALYOK

Mikor kihalnak
kifehérednek mind a bivalyok.
Leccsizolt szobrok lesznek
elefántcsontból.

EMLÉK TÖRÖKVILÁGBÓL

Az őrszem, ki a Szélen állt
– hisz lába tört gyötört lovának –
futott, gyalogolt, sántikált,
a vész hírt késve adta át,
már alvadt vér volt ott a bánat.

Nem volt idő a szorongásra.
Ki élve maradt, a sírt ásta.

FŐKÉPPEN ESTELENTÉ

Főképpen estelente
mennyi szó, mennyi név
nem jut eszembe!
Isten őrizz Alzheimer kórtól!
Nos, ez eszembe jutott... Jókór.

FÖLD KESERVE

Majd ha a Föld megnyugszik
miután vízzel-tűzzel-sugárzással
meg rengésekkel elveszti magáról
az embert

Nos ekkor a Teremtő fellapozza
verseinket rosszakat-jobbakat
s az angyaloknak odaszól: „Ezekben
ott a szellem, mit orrukba leheltem!”

És jóízűn nevet: „A sárgyúrásnak
volt haszna, gondolataik
enyémhez közelítettek,
önkritikám, ahol sértettek.”

...Mikor a Föld megnyugszik
letudva magáról az embert,
tetszik nem tetszik tapasztalni fogja
hogy Isten újra sárgyúrásba kezd.

FÖLDSZINT

A nap előtt, sőt nap fölött
toronynyi tömbház ücsörög.
Valaki az éghez kötözte...
Lent az árnyékban
hiába fohászkodom könyörögve,
az Istennek sem töpped össze.

ARÁBIA

Iráni uráni-
um
„Jurop”-nak királyi
gúny
ott lennebb szultáni
bumm

GONOSZ IDŐ EZ

Zakariás 6:15

Gonosz idő ez,
az egyenes fej
lehajtott fő lesz,

aki eszes
gabonát tárol
profitra les.

Hamis a mérték
s drága az is
ami nem érték.

Gyémánt sem kell most,
bankcsődös válság
sok „eszest” elmos.

Gonosz idő ez,
a lehajtott fej
levágott fő lesz.

HA ÚJRATEREMTŐDNÉK

Kiestek emlékképeim,
agykérgeim sorvadt.
Annyit tudok, hogy amit tudtam
már nem tudom.
Ha újrateremtődnék
nagyon buta lény lennék.
Az utánam jövőknek legjobb,
ha válok szélbe szórt
porrá és hamuvá.

HAL-ÉNEK EMBER- SZORONGÁSRÓL

Isten tett-teremtett.
Ez a gond.
Mind szorong
az, aki ember lett.

Hús-halak, vér-vadak,
légrajza madarak
mezőnyben
előnyben.

Én ember? Isten ver.
Burkolom, hogy bukom
több rímmel, több szívvel.

Túlélnek jobb gének.
Szó-utam nem futom.
Mi éled? Hal-ének.

HAMIS ÉRTELEM

*„Ne légy bölcs a te magad ítélete szerint...”
(Példabeszédek 3,7)*

Jó Biblia az, amit elolvasnak.
Az Úr tudja az ujjenyomatot,
mit lapozásom lapszélen hagyott.
Az Istent félők szent könyve kopott.

Csont ereje nem ereje a vasnak.
Roppan, sajog a gyötört ízület,
a csillapítók csak tülekszenek,
és tüneti a fájdalom-szünet.

Hogy vasereje legyen minden csontnak?
Ez megint Írást sértő rációm.
Okoskodó hitemben cáfolóm.

A vas „fárad”, ha repül, száguld, vontat.
Úr-alkotta lények is persze kopnak,
ám célja van – mivé lesznek – a pornak.

HÁROM ZÖLD FIKUSZLEVÉL

Leestem függönyt feltevéskor.
Éppen húsvétkor,
kemény padlatra.
Linóleum. Beton alatta.

Fejseb, könyökseb, néhány törött borda.
A vén fikusz kotkodácsolva
három ép levelét ledobta.

Hiányom babérokban
három zöld levéllel pótoltam.

HOROSZKÓPJÁTÉK

Én ketten vagyunk, mivel Ikrék.
Orvosi tanulmányaink alapján
szóljunk egymásra: csak akkor húzzuk le
a magunk nagypohár italát, ha a szemben ülő
harmadik
versünket elolvassa s a maga
nagypohár italát (mit mi fizettünk!)
emeli koccintásra.
Micsoda szesztelen élet
következik!

Merthogy az igyunk-engedély
az örömteli versolvasástól függ.
Ilyen pedig nemigen van ma.
Hát térjünk át teákra? Én, az Ikrek?!

(SÍRFELIRAT LEHET)

Én végig éltem magamat.
Nem volt egy könnyű feladat.

Csak jövőmre emlékszem.

75 ÉVES LETTEM

Lányok, fiúk
az elmúlásból nincs kiút.
Fiut...
Azazhogy elnézést: fuit!
Tótágast áll az ész –
meszesedés
butít.

ZSÍROSKENYÉR SÖRÖS VACSORÁRA

SERTÉSZSÍR.
Olvasatomban (két betűt kihagyva)
SER és SIR.
Jó éték félkilós csomagba.
Mintha a disznó – rímeket faragna.

PARÁZSON FUTÁS

Judit lányomnak

Lányom,
menj csak át a parázson,
nőjön benned adrenalin-szint,
s az ellustult szuprarenális
adjon kortizont, természetest,
ne adagoljuk művileg.

Lányom,
mezítláb át a parázson,
sikongva lépj át vagy négy métert,
de ha hangtalan, az se rossz,
s (ha van benned egyáltalán),
távozik a GONOSZ.

Persze, lehet védőkötéllal,
rugalmassal mélybe ugorni,
iszapban döglött motort tolni,
ejtőernyődet zuhantodban
nem nyitni ki,
csak az utolsó pillanatban.

Lányom,
a parázs-átfutást ajánlom,
nem kell zuhannod, nem kell fékezz,
szokj a Tűzhöz, mint menedékhez.

KÉTEZER-TIZENEGY
TIZENEGYEDIK HÓ
TIZENEGYEDIKE...

Utólag a világvége-jóslat kapcsán

Számoljunk? Ott voltunk délelőtt
iksz Laci bá', ipszilon Sanyi.
Satöbbi. No meg én, a „doki”,
csupa vén fa...

Azaz hát csupa vén valaki.
No meg a két ifjabb szellem,
Tripa Attila, Kiss Peti,
Abagiu, délromán,
betegnyugdíjas, sovány.

Ültünk a kocsmában,
borotválkozatlan páran,
poharaink félig telve,
tán vártunk valami jelre.

Hogy vélt végen túljutottunk,
félpohárral koccintottunk...

ÍROTT SZAVUNK BÚZE

Mért is írnak a vének?
(Közülük én egy.)

Valljuk be magunknak:
aki olvas, kínozza magát –
szemmel HALLJA a betűk szagát,
s bűznek LÁTJA írt szavunkat.

VIZEK HATÁSA

Jakobovits Mártának

Fekete-tenger vizében fürödtem,
nem egyszer, százszor is. Hatott rám?
Átgurultam száz hullám-fogdán.

Duna vizében is fürödtem...
Persze csak tus alatt.
Konstanca hatása maradt.

Tisza-vízben is mosakodtam
Tószegen. Volt hatása,
mármint egy napi tisztaságra.

Fekete-Körös dehogy fekete
vizében úsztam, csónakon eveztem,
a parton jó étvággyal ettem.

Marosvíz, Berettyóvíz – csupa élmény.
Ebből is maradt valami
a lélek mélyén.

Legjobban mi hatott rám?
Kölesérbeli locspocs szép paplánnyal
az agyagmedres Nagyszalontán.

A GARASOS HÍDON

Apollinaire-vers zsongott bennem

Rossz ősz-vég, lent a víz sekély.
A régen vasból formált
Garasos híd még idézne egy formát,
de újra épült s betonból van persze,
és cizellálatlanul sima.
Címert önteni kinek lenne mersze?

A vízen sok fűzfalevél,
még fúj a szél, a levegő-szeszély,
még fűzfaágak hajlanak rám,
még Anna arca a víztükroön,
csak én sehol, látni eltűntöm...
Ó, Körös-víz, poshadó, mert sekély.
Ó, elmúlás-veszély!

A JÓ VERS ANYANYELV-VIRÁG

VERS? Nemcsak anyanyelv helyesség.
Olcsó jelleg-jellemzés lenne.
A jó vers anyanyelv-virág.
Akkor is nyit, ha senki sem csodálja.
(Nem rontja a rímek hiánya.)

Kérdezem, kérdezem:
duzzog a Föld, ha gyökerek gyártotta
szirmok színeit semmibe se vesszük?

35 ÉVES ÁPRILISI ANZIKSZ

Régi áprilist idézek,
fémlerakatot, a négyest.*
Az ország vas, réz, satöbbi kincse
innen indult bentre vagy kintre,
hazai bányászok meg olvasztárok
veritéke itt lett osztályozott.
Kincseink vakon el nem adtuk,
magunk ástunk, ha arany volt alattunk.

„A városszéli nagy fémlerakat
új szállítmányt fogad.
Munkásai övet meghúzva,
Tempósan nekiveselkednek.

Vagonokban jött – itt az április.
Napos és borús idők tömbjei
hevernek egymás hegyén-hátán.
Közéjük csúszva, félig kibomolva
Szélkötegek, vihartekercsek.

Hatalmas híd-daruk alatt
öreg munkások osztályozzák
a rozsdaszín borús időket
meg a begöngyölt szeleket,
és elhelyeznek köztük egy-egy
pompás sárgaréz-napsütést.”

* Baza 4

A KERÉK ÚJRAFELFEDEZÉSE

Képben képzeld

Néhány, Jurop szaharájából
barátságosabb Sarkvidékre
menekült Földszülött,
ki sugárhalálát túlélte...

Egy mesélget, kettő hallgatja,
negyedik nem figyel.

Kőgörgeteg megölte apa fattya –
újra a kereket fedezi fel.

A tengely még nincs kitalálva –
azt majd, ha a kereket látja
a mesélő képzeli el.

MŰFORDÍTÁSOK

GEORGE BACOVIA

CÖLÖPHÁZ (LACUSTRĂ)

Eső kopog hány éjszakája,
hallszik a faanyag sírása...
Magamban vagyok, cölöpházra
gondolok ázva deszkaágyon.

Mintha víz törne át szivárgón,
hátról hullámcsapást hallok –
felriadok, mert úgy tűnik, hogy
nem fektettem le a híd-pallót.

Történelmi űr tágul vissza,
magamra őskorokból nézek...
Érzem, hogy ekkora esőzés
kemény cölöpökkel hogy végzett.

Eső kopog hány éjszakája,
fel-felriadok, várva, várva...
Magamban vagyok, cölöpházra
gondolok ázva deszkaágyon.

NEUROSIS (NEVROZĀ)

Künn záporozva havazik,
benn szerelmem s zongoraszó,
a város dermedt és sötét,
mintha sírkertben hullna hó.

Szerelmem gyászindulót játszik,
én furcsán nézem, mire jó;
mért éppen gyászindulót játszik...
Kint mint sírkertben hull a hó.

Billentyűkre borul zokogva,
piheg, magát felzaklató...
Hangszer hal diszsonáns akkordba,
kint mint sírkertben hull a hó.

Én is könnyezem tehetetlen,
én, dúlt haját simogató...
A város most pusztá üresség
és mint sírkertben hull a hó.

KINDE ANNAMÁRIA *alapfordításának
felhasználásával*

ÉJIDŐN (NOCTURNĂ)

Senki sehol... esik... kuvik sír egymagában
kötetőn, patakzó vízvisszhang éjszakában.
Ítéletidő, jaj, köröttem árnyak táncban,
szendergek szeles gangon, átázott ruhában.

Csatornák bádoggja rémálom-zajt zenél...
Villám-boszorkányság, vizes felbolydulásban,
jaj, milyen ítéletidő, eső árvíz szálakra váltan.
A kőváros meg alszik... csontban fáj az éj.
Senki sehol... esik... kuvik sír egymagában.

ION DAVIDEANU

LEG-LEGCSÚCSÁN A HEGYROMNAK (ÎN VÎRFUL MUNTELUI MUNTELUI)

Ősz öreg juhász fehér nyája
zöld habjaiban a búzának,

szamarak kapnak botozást

nyugaton felhők korma,
a gazda kalapja picinyke
mintha bábué volna,

furulya szava szól-szól
hogysisne borzongatna,

nemrég még báránka birka szül lábón állva
hinné az ember hogy biztos halálra,

leg-legcsúcsán a hegyromnak
sas fészkel s falánk fiókák csipognak.

LÓKÖTŐ (PUI DE LELE)

Asszony, kit krepp-papírból szabtam,
egy életem át formálgattam
öngyilkos akar lenni
mellei közé helyezve trotil
téglatömegnyi

mért csinálsz butaságot
mondottam, lelepleztelek

ő nyomban visszavágott
tudod, szerettelek
azonban te, te lóköető
foszlányaimból
naponta más-más nőt állítsz elő...

FELIRAT (INSCRIPTIE)

Anyám, súgtam egy szót csendben
s egyszeriből szarvas lettem,

nem tudhattam varázslatom,
jó csak az, hogy létem tudom

s ha jönnek a résznyi fények
páfrányt, gyantát keresgélek

és bármikor leszállyhatok,
csodaforrás-vizet iszok,
egyszer vígan belehalok

EGYENSÚLY (ECHILIBRU)

Szerelmem, magam magammal érkeztem,
gyeplőtlen is a ló megállt,
bár még fénylett az ég felettem,
este szótte be a megálljt,

ilyenkor húzz fel egy kútgémet,
a víz lent az ég kedvenc tükre,
ha madárdal a csillag-ének,
maradjon, hallgatom örökre.

VIDÁMAKAT ÍROGATOK (SCRIIND LUCRURI VESELE)

Tógát rögtönzők jövő nyáron
valamiféle lepedőből,
Ovidiust is utánzom majd,
de belőlem csak vidámság dől
irigységeket is támasztok,
nevetnek bár, nem értik, látom,
fajtam ők és a mában járnak
hordozgatván fejük négy lábon.

ȘTEFAN AUGUSTIN DOINAȘ

MA KÜLÖNVÁLUNK (ASTĂZI NE DESPĂRȚIM)

Ma nem mosolygunk, nem is dudorászunk.
E csodálatos évszak hajnalán
ma különválunk,
mint a vizek s a földek hajdanán.
Oly természetes lett a hallgatásunk
most, hogy kimondtuk: – Ezt lehet csak
tennünk...
Magunkban végiggondolt igazságunk
tanúja kék árnyék mellettünk.
Te nemsoká a tengerek azúrja,
míg én a bűnnel teli föld leszek.
Madarak kelnek érted messzi útra,
begyükben illatok az ételek.
Az emberek majd ellenségnek tudnak,
s mint őserdő, mely vicsorgó hadát
rejt a csíkos bundájú vadaknak,
közénk fog ékelődni a világ.
Senki sem sejtí, hogy továbbra is
egyek vagyunk, s lelkem az est beállta
után, akár a part, mit mos a víz,
felsejlı tested íveit formázza.
Ma vágyunk szító csókokat nem váltunk.
E csodálatos évszak hajnalán
ma különválunk,
mint a vizek s a száraz hajdanán.

Nemsoká ég leszel, felhőkön túli,
én kihúnyt nap: a föld, min úr az éj.
Nemsoká szelek fognak elindulni,
nemsoká fújni, fújni fog a szél...

MIHAI EMINESCU

Ó, HA TUDNÁD, HOGY DRÁGA SUTTOGÁSOD...
(O, DE AI ȘTI CUM ȘOAPTA TA DIVINĂ)

Ó, ha tudnád, hogy drága suttogásod
Mint ébreszt végnélküli álmokat,
Hogy mit derűs szemedbe zárva látok,
Nem látta senki még a nap alatt.
Megérteni csak szent étellel áldott
Lény tudná félve suttogó szavad,
S – mely annyit kimond s annyit rejteget –
Izzással teli, édes két szemed.

Sejted-é, ez a szerencse szülötte
Hogyan beszélne, ha megértené?
Szirmot s csillagot egy füzérbe kötne?
Kalász-díszet fonna homlokod köré?
Remegne tán vagy szerelmes örömré
Gyúlna, ha szólni fordulnál felé?
Mít mondna, tudom – akár én magam:
Szót se ejtene, nézne hangtalan.

Mert szólni mit lehet, látván, te legszebb,
Te össze nem mérhető senkivel!
Kétségbeejtő, hogy tekintetednek
Nincs mása, oly kék, arcodhoz se lel
Hasonlót senki, s páratlan a kebled
Amint – forró hó – fehérén tüzel,
Hogy nincs több ily hóhamvas, szűzi váll,
S szebb sincs hajad arany-csigáinál.
Ó, engedd, homlokod hadd simogassam,
Hajtsam szívedre megfáradt fejem.

1872 körül

MINT CSILLAGOS MINDENSÉG... (CUM UNIVERSU-N STELE...)

Mint csillagos mindenség a felhőmentes éjjelt,
Csillag-sok gondolattal épp úgy szerettelek,
Ahogy hozzád simultam, én megfáradt, kiégett
S homlokom gondterhelten pihent szíved felett.

Éreztem újra akkor, tengerként hánykolódnak
Bennem egész földrészek, mind énembe fogom,
S királyi hatalom van, s hite a jó papoknak
Derűsebb, jobb világok tükrén: homlokomon.
De te, mint férges almát, a sárba úgy vetetted
Érzésem, élvhajhászó vágyaid rabjaként.
Azóta egyre kérdelek: hogy hittem a szememnek,
Nem értem, mit szerettünk egymásban te meg én?

Szívem száraz gyökér ma, s halottak gondolatja,
Ősz lett, kietlen ősz már minden gondolatom.
Kivert királyként élek, homlokom megrabolva,
S hogy mi van országommal, már régen nem tudom.

1872 körül

LEGKEZDETÉN A NAPNAK...

(ȘI DACĂ DE CU ZIUĂ)

Legkezetén a napnak, ha megpillantalak,
Biztos egy hárs kíséri éjjeli álmomat.
De olyankor, ha nappal hársfára bukkanok,
Te nézel rám az éjben, tevéled álmodok.

1876 körül

VASILE SPOIALA

NAGYIDŐ

Csak az történt, hogy kicsit jobban esett,
s a házban több bor volt, mint máskor.
Hagyd csak, persze, hogy ehhez jól értettem...
Most minden azon múlik, hogy hallgassunk,
arccal a nyárnak, mert különben...
Különben lehetséges, hogy túlmondjuk meséink
s magányomban nincs aztán mit hallgassak.

KIS KORZÓ

Szeretném, ha lenne megint kutyám,
hogy hosszan sétáljak vele
rólad beszélvén közben.
Kevesebb a virág köröttem.
Én... Egy szírom, azután kettő.
Eső jön, hó jön holnap, holnapután.
Olyan sokan is voltak.
Olyan sokan, emlékebe sápadt holtak.
Csak szírmok színe maradt. Úgy szeretném
ha lenne bár még egyszer, egy kutyám.

MÁSNAPOSSÁG

Ma nem töröltem le az asztalon, pár széken
s könyveken maradt hamut, poharakat sem mostam,
nem dobtam ki az üres flaskákat. Csak egy strófát
írtam s egy régi, tizenéves versbe illesztettem.
Meghallgattam még, hogy köhög Jimi Hendrix
a lemezről, mit hoztál, hát ezt csináltam csak ma.
Mindent holnapra hagytam. Ja igaz, kikapcsoltan
felejtettem a telefont. Így volt. Még azt hihették
nem vagyok itthon. De, mondtam, semmi vész,
úgyis eleget beszéltem mostanában, eleget és hiába.

RÖVID ÖNÉLETRAJZ

Egy egész este végig zongoráztam.
Szerelmem sorra sírt s vigasztalódott.
Zongorázni majdnem egy évig
tanultam, aztán a mandolin vonzott.
Pár bérkocsis, a bakon néha én,
konflik és felcsapható ülés...
Kevés vendég, de „mind a krém...”
Sírni sírtak... De megbékéltek sorra...
„Irány a Maxim. Isteni a konyha.”
Mandolinon keveset gyakoroltam.
Én... Hát csak ennyi.
Mintha álmomban történt volna.
Pár esemény, két árva hangszer.
Más biztos: semmi.

HÍVŐCSKÉJE SÁRGA VIRÁGNAK

Hűséges vagyok egy virághoz,
sárga szín; s egy szép szemüveges nőhöz,
aztán a kicsit túlkék éghez,
meg az italhoz, kicsit túlerőshöz,
elég is ez magános hívőcskének,
kit biz' túlbuzgóság nem éget...
És mikor elpatkolok,
nem tudom, mások ezt hogy rendezik le,
én az egemtől búcsúzom először,
s tán a szesztől, a kicsit túlerőstől.
Nem szokásom, hisz más okom rá semmi
először egy virághoz hűtlen lenni.

A SZEMLÉLŐDŐ LÍRIKUS

Több mint ötven évvel első kötetének megjelenése után publikálja Fábíán Sándor költő válogatott és új verseit, valamint néhány műfordítását.

A szerző 1937. július 16-án született a Bihar megyei Nagyszalontán, öccse, Imre költő, újságíró, folklorista. A nagyváradai klasszikus líceumban érettségizett, majd a marosvásárhelyi OGYI-ban szerzett általános orvosi oklevelet. 1962 és 1966 között Sarmaságon bányarvos, 1966 őszétől nyugdíjba vonulásáig Nagyváradon üzemorvos. 1990-ben alapító szerkesztője a *Kelet–Nyugat* hetilapnak (később kétheti, majd havi megjelenésű folyóirat), ő az egyetlen, aki a lap 1996-os megszűnéséig valamennyi szám elkészítésében közreműködik.

Első kötete, a *Nehéz szépség* 1964-ben jelent meg a bukaresti Irodalmi Könyvkiadónál, a Forrás sorozatban. Előszót az idősebb pályatárs, az ugyancsak dél-bihari születésű Tóth István írt a könyvhöz, egyebek mellett így fogalmazva: „Lászlóffy Aladár robbanó dinamikája, Szilágyi Domokos lázas önmagakeresése, Jancsik Pál belső izzása mellett valami páratlan józan-ságot képvisel ez a racionális költészet.”

Fábíán Sándor költészetére a hivatásos olvasók, a kritika már korábban felfigyelt. *Gyógyítás és ihlet* címmel 1962 tavaszán jelenik meg Kántor Lajos írása az *Utunk* hetilapban. A *Korunk* irodalmi szerkesztője azzal kezdi kritikáját, hogy beismeri, korábban túlságosan problémátlannak érezte Fábíán írásait tartalmukban és formájukban egyaránt. Elemzésében az újabb versek alapján már így vélekedik: „Fábíán verseit (...) a képek és gondolatok együttes eredetisége tette viszonylag rövid idő alatt népszerűvé, egy sajátos költői látásmód, amely mögött majd mindig felfedezhettük az orvosi hivatástudatot is, a gyógyítást életcéljául választott ember humánusát.”

Ugyancsak még a *Nehéz szépség* megjelenése előtt ír kritikát Kiss Jenő az *Igaz Szóban* 1961-ben (*Néhány szó egy versről*) Fábián *Homo felix* című költeményéről, amely a marosvásárhelyi folyóirat előző év decemberi számában jelent meg. Kiss Jenő szerint a szerző kitűnően tud bánni a költészet egyik elengedhetetlen eszközével, a költői képpel. A versről megállapítja: „Kiugrás ez a vers, (...) egy tétovázva induló költőtehetség első valóban jelentős megnyilatkozása.” Kiss nem hallgatja el, hogy néhány formai fogyatékoságot is észlelt, ritmusbotlást stb., de szerinte az, aki ilyen minőségi ugrásra volt képes, hamarosan elhárítja a kifejezés útjából a még felbukkanó akadályokat.

A *Nehéz szépség* megjelenése után több értékelés is napvilágot lát. Szász János az *Előre* országos napilapban Fábián természetes, póztalan költői tartását méltatja, a dolgok sűrűjét kedvelő életszeretetet, s úgy látja, „a költő egyetemes vitalitása egy nemzedék sajátos életérzését sugározza”. Bírálóan jegyzi meg ugyanakkor, hogy szerinte az ifjú orvos-író a költői pózok elleni harcában néha a prózáig egyszerűsít. Ezt a megoldást később már inkább erényként emlegették.

Szöcs István az *Utunkban* 1964 júliusában közöl a debüt kötetéről terjedelmes és alapos kritikát. Összegzésként megállapítja: „Fábián verskultúrája és érzékenysége folytán alkalmas arra, hogy mint saját maga mondja egyik versében, rádió adó-vevő készülékké váljon, amely felfogja és értelmes jelekké változtatja a világot, a lét felől szüntelenül áradó üzeneteket.”

És még mindig a *Nehéz szépség*. Maga Szilágyi Domokos ír az *Igaz Szó* 1964. évi 9. számában, a Fórum rovatban párhuzamos kritikát Fábián Imre első kötetéről, valamint Szilágyi István ugyanazon évben közölt *Sorskovács* című prózakönyvéről. Fábián ekkor 27 esztendő, Szilágyi István 26, a kritika szerzője, Szilágyi Domokos is 26. Előljáróban leszögezi, csak azért mer bírálatot írni, mert vele egykorú író-újoncokról van szó, akiket szeret és becsül. Igen terjedelmes, nyolcoldalas írásából Fábián Sándorra vonatkozólag idézek néhány részletet:

„Menetrend szerint első állomás az írói pályán a vers szokott lenni. Megkockáztatok itt egy jóslatot: Szilágyi István, aki prózával kezdte, útban van a vers felé; Fábíán pedig, aki – mint illik – verssel kezdte, a próza felé közeledik. Az első könyvek tanúsága szerint Szilágyi forrongóbb, lírikusabb alkat, mint a megfontolt, józan Fábíán. (...)

Költő számára nem alkalmi, ünnepi vagy ünnepélyes tevékenység a versírás, hanem gondolkodás- és kifejezőmód, sőt, életforma. Fábíán életformája – a versek azt mutatják – a szemlélődés. Magatartása a gondolkodó emberé, kinek számára a világ minden dolga jelent valamit, következőképp mindennek tanulsága van. Ha szabad így mondanom: költői minőségében is letette az orvosi esküt.”

Három évvel az első kötet megjelenése után ugyancsak az Irodalmi Könyvkiadó gondozásában lát napvilágot *A földhöz tartozom* címmel Fábíán Sándor második kötete, Kacsó Sándor szerkesztésében. (Az első kötetet Bajor Andor szerkesztette.)

A könyvről előbb Jancsik Pál ír az *Utunk* 1967. október 26-i számában, *Fekete gyémántok – versben* címmel. Ismét felbukkan a prózával való rokonítás: „az ars poeticájában említett ésszerűség stílusának szikárságában, pontosságra törekvésében, igaz, olykor szárazságában, már-már prózaiságában is megnyilvánul.” Jancsik szerint Fábíán jó verseiben is akadnak erőtlen sorok, ahogy a gyengébbekben is találó, tömör megfogalmazások. Későbbi költeményei számára a kritikus az antracit tömörségét, salaktalanságát kívánja.

Márki Zoltán az *Igaz Szó* 1967. novemberi számában *Az ihlet forrásai* címmel ír hosszan és többnyire elismerően Fábíán költészetéről. Például az alábbiakat mondja: új kötete fokozott (és fókusz) gondolatiságban gazdag, kiérlelt, csiszolt líra, mentes a formai fellengzéstől és modorosságtól, minden talmi mutatványosditól. Hiányérzete is van Márkinak: mint fogalmaz, nyelvileg meglepőt, ösztönöset, kihívót keres hasztalan a kötetben.

Fábián Sándor következő kötetei már a kolozsvári Dacia kiadónál jelennek meg: *Több kék* (1972), *Nyármadár* (1976), *Tizenöt sorosok*, (1981, mindháromat Jancsik Pál szerkesztette).

A *Több kékről* Szócs István ír *Költészeti eszmény a gyakorlatban* címmel az *Előre* 1972. augusztus 12-i számában: „Határozottan állíthatjuk, hogy Fábián Sándor költői világgépe ritka összhangban áll a modern tudományosság szemléletével; a tudományos látóhatár nála nemcsak ismerethalmaz, nem fitogtatott szólamkincs, nem úrbombaszt, de szerves látásmódbeli sajátosság. Hiszen ő maga is gyakorló orvos és naponta érintkezik az emberi élet természettudományos oldalával, naponta lát embertársai szívébe, veséjébe, sőt beleibe is. Üzemi orvos – és ez melegen tartja társadalmi érdeklődését; az egyén és a kor szervezete közötti megfeleléseket műszerekkel ellenőrzi. (...) Másik fő vonása – állandó hevület az eszményekért. Van, aki ezt idillizmusnak szereti nevezni. Holott Fábián sem csak a szív- és szemgyönyörködtető dolgokat akarja meglátatni, de tulajdonképpen – s ezt nem titkolja – szeretni is csak azokat szereti. Ez – méltánylandó őszinteség. Mások is vagyunk így ezzel, ha nem is valljuk be. Szorongásai, gondjai sem a divat mián kapnak hangot verseiben. Valódiak – és szabadulni szeretne tőlük.

Fábián Sándor költészetünknek egy régen félbehagyott hangjával próbálkozik s azt igyekszik korszerűsíteni: *a Nyugat-nemzedék előttiék* hangját. Úgy vélem, ez nála nem véletlen, alkattából fakad: tiszta, jó értelemben vett érzelmessége és gondolkodó természete ebben nagyon szerencsésen fejeződhet ki, bátran kézbe veheti e hangszert, csupán a hangzás minőségének nagyobb tisztaságát kell elérnie.”

A *Nyármadár*ról Molnos Lajos ír az *Utunkban*. Megállapítja, hogy „e versek túlnyomó többsége nem rebben fel, nem szállong könnyed madárként, csengő rímek, fülbemászóan zsongó vers-muzsika szárnyain. Emberség-szolgálat központú költészet ez. Hiányzik belőle a páthosz, szenvedély hangja. Racionális és szófukar, s szinkópás dallamvilága nem hízeleg a fül-

nek, és a formák szigorú kötöttségét is többnyire lerázza magáról. Hogy tud kötött formában szép muzsikájú, csiszolt rímű, jó verseket is írni, arról e kötet néhány darabja meggyőz. Ám az igazi Fábíán-vers a fegyelmezetten szikár költemény, amelyben szinte soha nem oldódik hömpölygéssé a kötetlen ihlet. Tárgyas és tárgyilagos ez a líra, bonyolultabb gondolati áttételek nélkül.”

És megint felbukkan a prózai jelleg emlegetése: „Az az érzésünk – fogalmaz Molnos –, hogy Fábíán Sándor, aki nagyon tudatosan választotta, választja ezt a fajta versszerkesztést és hangütést, nem mindig érti meg, hogy hol a határ a prózavers és a (publicisztikai vétetésű) próza között, s mennyi adagolható valóságélemekből és elvont fogalmakból ahhoz, hogy ne vesszen el a költemény súlya.”

1987-ben a költő barátja, a ma Budapesten élő Nikolits Árpád készíti el, *Vörös csuklyában* címmel, Fábíán Sándor szamizdat kötetét négy példányban, kemény borítóval. A mű jellege és példányszáma miatt abban az időben méltatást sem publikáltak róla. Nyilván olyan szövegek meg sem jelenhettek volna, mint az *Önkiszolgáló* című háromsoros: „Polcok közt hiába keresel / A kasszához üres kosárral érsz / Áru is önmagad leszel.”

Ugyancsak Nikolits budapesti Kecsmetion Press kiadója jelenteti meg már 1998-ban *Az idő hintói* címmel, az újabb Fábíán-kötetet, húsz protokoll-, nyolcvan számozott példányban, további tizenhat példányt az Országos Széchényi Könyvtár számára. A Gyalai István illusztrációival kiadott könyvben felbukkannak a korábbi szamizdat kötet versei is.

E mostani válogatást néhány műfordítás mellett azok a költemények teszik az életmű szempontjából teljessé, amelyek jellemzően a kétezres években keletkeztek. Ezek részben lapokban, folyóiratokban közölt anyagok, illetve nyomtatásban eddig meg nem jelent művek. A teljes könyv pedig ötven év költői termésének legjava.

SZÜCS LÁSZLÓ

Köszönet

HORVÁTH EVELYN, NÁVAY OLGA, SIPOS MÁRTA
– a Partiumi Keresztény Egyetem hallgatói –
közreműködéséért az utószó elkészítéséhez.

TARTALOM

NEHÉZ SZÉPSÉG

1964

Homo felix	7
Nyilatkozat	8
Mai szemmel	9
A parkban	10
Autókerekcek	11
Egyetem utca	11
Gépek májusa	12
Tutajjal Békásig	13
Szerszámsors	13
Saját kezemnek vallom a szelet . . .	14
Szél	15
Szeles éj	15
Idő	16
Nyesett fa	16
Szénbányász a dombon	16
Eső a dombokon	17
Szén	18
A hegyben	19
A rendelőben	20
Hívogató	20
Nehéz szépség	21
Nagyokat lépve	22
Csónakon	23
Zsuzsika	24
Esti égbolt	25

Jöjj a folyóhoz	26
Elmaradt csók	27
Hányszor levette ruháját	28
Ezer levéllel	28
1. Fák	28
2. Az idő sodrába fogózom	28

KÉRDŐJELEIM

Homo felix	30
Nyilatkozat	30
Mai szemmel	31
A parkban	31
Autókerek	32
Orvostanhallgatók (négy részlet)	32
Sziszifusz	33
Gépek májusa	34
Tutajjal Békásig	34
Szerszámsors	35
Mesterséges eső	35
Minden úr ellen	36
Saját kezemnek vallom a szelet	36
Tócsa	37
Szél	37
A kertész álma	38
Míg van idő	38
Mindent, mint magamat	39
Zöld ruhában	39
Katonavers	40
Az ég meghódítása	40
Falu	41
Ahogy az ösvények születnek	41
Útépités	42
Műutak	42
Autóbuszon	42
Nyesett fa	43

Szín	43
Nagy házak, nagy hegyek	44
Hasonlat	44
Szénbányász a dombon	45
Eső	45
Szén	46
A hegyben	46
Táguló tér	47
Az öröm jövője	47
Táskarádió	47
Legyen egy rügy	48
Nehéz szépség	48
Zsuzsika	49
A kezeim	49
Jöjj a folyóhoz	50
Népköztársaság	50
Világbéke	50
Munkáshősök	51

A FÖLDHÖZ TARTOZOM
1967

(Kerék)	55
(Kettősség)	55
(Kasza)	56
(Csillék)	56
Holdfogyatkozás	57
A Föld szeretése	57
Hogy biztos lehessen a lét	59
Párbeszéd a széllel	59
Meghatározások	60
Bordal	61
A mélység munkása	62
Széntűz	63

Tűzkereső	64
A szén meséje	65
Oszlopok közt oszlop	65
Egy csille szén	66
A föld alatt	67
Gyökerek műhelye	68
Falusi hajnal	68
Földművesek	68
Nagyapám halálakor	69
Szerelem	70
Egy fűmagért	71
Várakozás	72
Így kívánlak	73
Áttűnés	74
Növekedés	75
Fiam	76
Sirály	76
Túl fehér pólya, szerelem	77
Tengerpart	77
Rejtett mosoly	78

TÖBB KÉK

1972

A gyárnegyed tavasza	81
Több kék	82
Munkaruha	82
Az ivóban	83
Művészfotó	83
A jaj imája	84
Parti alkonyat	84
Szárazság	85
Félések	86
Századom	87

Növénygond	87
Viszonylagosság	88
Szójáték	89
Váltótársam	89
Rád gondolva	90
Életrajz indokolással	91
Magok végrendelete	92
Parti mikrokozmosz	92
Öregasszonyok nyara	93

NYÁRMADÁR

1976

Váradai hónapok	97
Április	97
November	97
Harangszó a tárnában	98
Feri öcsém és a bika	99
Több kék II.	100
A fáradás lapályai	100
Legyintenek a költőre	101
Furioso	102
Kék tinták	102
Kert-háromság	103
A legaranylóbb pitypang	103
Szederindás tarlóbensőm	104
Őszi frontbetörés	104
Éjszakai villamos	105
Apám	105
Tél esti gyógytea	106
Ergo sum	106
Magasban	107
I.	107
II. Lelkem, égi zsinór	108

Nyármadár	108
A meleg magvai	109
Gyermekrajz	109
Szigeteltség	110
A lugas váza	111
Nem volt kékkő...	111
Az otthon	112
1. A Kölesér partján	112
2. Szalontai este	113
3. A Csonkatoronyban	113
Annának ajánlva	114
1. Este	114
2. Kéttarcú szerelem	114
3. Levélírás	115
4. Fehér szavak	115
5. Fekete hajú	115
6. Tiltások	116

TIZENÖTSOROSOK

1981

Én-időn fedő idegen idő	119
Verssorokba bújtam	119
Hómalom	120
Ez a hó	121
Épp velem...?	121
Tumultus	122
Álmom sátrában	123
Gyűjtött kék egek	123
Aranyhenger	124
Kacagásod	125
Mai emigrálóknak	125
Testünk mögött Görbed–Szalonta	126
Elhanyagolt barátainak	127

Kisfiam agyagszobraitól	128
A gyermekkor hangjai	128
Csillag-csapágyas szerkezet	129
Szénbányász a dombon	130
A mélység munkása	130
Kölesér-part mellől	131
Fáradt utak	132
Szám-önarckép, 1980	133
Várad-i hónapok	134
Január – Szörme gyár	134
Február	134
Március – Műanyaggyár (babagyár, fésűgyár, kefégyár)	135
Április – Baza 4, a 4. Fémlerakat	136
Május	136
Június – Înfrățirea-ihlette	137
Július, a hógutás hónap (Műanyaggyár)	138
Augusztus	139
Szeptember – Olajgyár	139
Október – Sinteza (Várad-Velence) – Tűnik a cementszín	140
November – Fructexport, Gyümölcsválogató nők	141
December – Szörme gyár, Csillagok kucsmája	141

VÖRÖS CSUKLYÁBAN
1987

Katzenjammerek	145
Vörös csuklyában	157
Hűség a vén folyóhoz	157
Sinka István pillangói	158

Légszomj	159
Rimbaud-hoz	160
Évezredvég-strófákért	161
Nyolcvanhetes tavasz	161
Magóvásért, januárban	162
Jóságom jósa	163
Hamu	164
Lira-infinitum	164
A fiú vallomása	165
Anyámnak telefonálok	166
Egy tálca csillag Jutkának	167
Világ apja, Költészet	168
Gyermekrajz	168
Kérlelés	169
Májusom mályvája	169
Anna	170

AZ IDŐ HINTÓI

1998

Ruganyos idő hintói jönnek	173
Nem hosszabbítok	174
Roncsolódás	175
A felfalatott idő	176
Rosszkezdveim	177
Várad panasza	178
A nap receptjei	179
Változatok a Dávid-legendára	179
1. Veszteséggel	179
2. Győzelemmel	180
3. Hogyan szólt Góliát?	181
Influenza	182
Ki fél?	183
Szorongás	183

Vasárnap ta lan	184
Az idő nem háromágú	184
Altatókúra	185
Szál búza	185
Kristályaim	186
Lebegő szavak	187
Vasárnapi Nagyvárad	188
Gépszíj kö zelben	190
A kísérlet felé	190
Ki fog fel?	191
Százból százszor a lelkem mellé...	192
Megközelítés	193
Suicidium – imminencia	193
Közhelyek rím-csapágyain	194
Papucsban	195
Kiskocsm a	195
Örök hibázó	195
Hét álomnyi üzemanyaggal	196
Itt a piros, hol a piros	197
Luciditás	198
Könnyű dal, Hawaii...	199
November	200
Feri öcsémnek	200
Uram, késésed a hibánk	201
Apám sírkövére	202
Fecskék, mestereim	203
Kereszt Ferenc öcsémnek	204
Tudlak, Apám	205
Bot a szánkban	205
Egy fenyegetésre	206
A csend ára Váradon	207
Mondatzsinórok, csak-csak szövődjetek	208
Képzelt beszélgetés Páskándi Gézával	209

Jóságom jósa	209
Lábujjhegy-leskelődés	210
Inkább	212
Birtokolom a tavalyi fenyőt	212
Nikolits Árpádnak biztatásért	213
N. Á. biztatásai	214

ÚJ VERSEK

Vágta tüll-világba	219
Ventilátor-baleset	219
Ólomdomb-omlás	220

NAPLÓ-VERSEK

2007. február 16. – felvezetés	221
2007. május 31.	222
2007. június 16.	223
2007. július 20.	223
2007. augusztus 15.	223

Ne írd papírra	224
Nem tudtam magam	224
Öndöngölő	225
Önszigetelés	225
Rang	226
Rettenet nagyidőben	227
Síró csecsemő	228
Sportszerűtlenség	228
Szalontai cigányaimról	228
Szalontai szomorú-vers	229
Szalonta-szabadság	230
Szarkasztikus számvetés	231
Szél ellen	231
Színeim	232

Szópuliszka	233
Szorongás a Biblia fölött	233
Sztyepán, a dzsidás kapitány	234
Temetőkben	236
Tenke iránt lovak trappja	237
Tiszavirág	238
Toldalék	238
Trianon trónja	239
Truman Capote	239
Tükör előtt öregen	240
Hús Sosemlézet álmodok	240
Idők	240
Igazi böjt	241
Imre Öcsém halálára (Szonett-hármas)	242
1. A mérleg csendje	242
2. Fekete rigó fia	242
3. Heten, bronz-öblök	243
Ilona húgom halálára	244
Érted	244
Ló a tűzben	245
Festett könny	245
Isa, isa...	246
Isten teleszkópja	246
Jelzések jönnek	247
Késagyarúak ideje	248
...ki vénen ír	248
Kiegyezés a nemléttel	249
Kimenős	249
Boros úr barna angyala	250
Konyhák kényszer-asszonyai	250
Lélek-röptetés	251
Lorántffy Zsuzsanna szobránál	252
Magánhorror	253
Magán-magány	253

Délibáb-memória	254
Mégis itt	254
Mégis Jézuska	254
Mérleg	255
Mi, gyaloglók s félig-gyaloglók	255
Míntha festett könnyel sírni	257
Moszkva füstben	257
Nagyszalontáról álmodtam	258
Áhítat nyitott Kék Ajtóra	258
A költészet napján	259
A komló	260
Szibériai étlap	260
A Kint szeme	260
Humánus figyelmeztetés	261
A legalsó szelet	261
Ahol én voltam	262
Apáca utca 62.	263
Apám kezei	264
Apróságok	265
Lombhalál	265
Írok	265
Temetőgondnok, 2009	265
Betű-tánc: Anna-Hannah	266
Csak egy irányba, Istenem?	266
Csak gyűrődés	268
Csillag a Föld	269
Csonka szonett	269
Eszkimódi*	270
Kétségben borongok	271
Öreg orvosok	271
Fehér bivalyok	272
Emlék törökvilágból	272
Főképpen estelente	273
Föld keserve	273
Földszint	274

Arábia	274
Gonosz idő ez	274
Ha újrateremtődnék	275
Hal-ének ember szorongásról . . .	275
Hamis értelem	276
Három zöld fikuszlevél	277
Horoszkópjáték	277
(Sírfelirat lehet)	278
75 éves lettem	278
Zsíroskenyér sörös vacsorára . . .	278
Parázson futás	279
Kétezer-tizenegy tizenegyedik hó tizenegyedike...	280
Írott szavunk bűze	280
Vizek hatása	281
A Garasos hídon	282
A jó vers anyanyelv-virág	282
35 éves áprilisi anziksz	283
A kerék újrafelfedezése	284

MŰFORDÍTÁSOK

GEORGE BACOVIA

Cölöpház	287
Neurosis	288
Éjjidőn	289

ION DAVIDEANU

Leg-legcsúcsán a hegyoromnak . .	290
Lóköttő	291
Felirat	291
Egyensúly	292
Vidámakat írogatok	292

ȘTEFAN AUGUSTIN DOINAȘ
Ma különválunk 293

MIHAI EMINESCU
Ó, ha tudnád, hogy drága
suttogásod 295
Mint csillagos mindenség 296
Legkezdetén a napnak 297

VASILE SPOIALA
Nagyidő 298
Kis korzó 298
Másnaposság 299
Rövid önéletrajz 299
Hívőcskéje sárga virágnak 300

A szemlélődő lírikus 301

Kiadta a Várad Kiadó, Nagyvárad, 2015. Felelős
kiadó: a Várad Kiadó vezetője. Oldalszám: 324.
Borítóterv, tipográfia és nyomdai előkészítés:
Benkő J. Zoltán. Nyomta az Europrint Kiadó és
Nyomda Kft., Nagyvárad.